بسم الله الرحمن الرحیم

د تجارتی محاکمو د اصولو قانون

رسمي جریده گڼه (۱-۴)
نېټه ۱۳۴۳/۱۲/۱۷ هـ. ش

خواننده گرامی!

افتخار داریم که بعد از نشر"مجموعه قوانین افغانستان" با شیوۀ تنظیم موضوعی، اکنون به‌خاطر سهولت بیشتر در دسترسی شما به قوانین مورد نیاز، سلسلۀ دیگری از قوانین نافذۀ کشور را با قطع کوچک جیبی در اختیار شما قرار می دهیم.

څارنپوه حبیب الله "غالب"

وزیر عدلیه

نام: قانون اصول محاکمات تجارتی

ناشر: وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان

تهیه و ترتیب: ریاست نشرات

مدیر پروژه: قانونمل محمد رحیم "دقیق" سرپرست ریاست نشرات

تدارکات و اداری: سید محمد هاشمی رئیس امور مالی و اداری و احمد خالد عزیزی معاون واحد پروژه بانک جهانی در وزارت عدلیه

طراح جلدو صفحه‌آرا: امان الله صداقت(غیبی)، عباس رسولی و حسین امینی

مصححین: نورعلم خان، حلیم سروش، محمد رفیع عمری، احسان الله نیکزاد

مشاورین: اسماعیل حکیمی و محمد یما قاسمیار

تاریخ نشر: ۱۳۹۰

تیراژ: ۵۰۰۰

چاپ: اول (قطع جیبی)

قیمت: ٦۰ افغانی

مطبعه: مطبعه طباعتی وصنعتی احمد

تلفن ریاست نشرات: ۰۷۰۰۵۸۷٤۵۷

ویب سایت: www.moj.gov.af

کلیه حقوق چاپ برای وزارت عدلیه محفوظ است.

پښتو فهرست

قانون اصول محاکمات تجارتي

لومړی باب: عمومی احکام ۹
لومړی فصل: مقدمه.. ۹
دوهم فصل: صلاحیت ۱۰
دریم فصل: د تجارتی محکمو د غړو د رد اسباب ۱۳
څلورم فصل: د داوړو خواوو اهلیت ۱۵
پنځم فصل: د دواړو خواؤ وکیلان............................ ۱۵
شپږم فصل: د محکمی صلاحیت او د دواړو خواوو موقعیت ۱۸
اووم فصل: اصلاح ۱۹
اتم فصل: احتیاطی تدبیرونه او تأمینات......................... ۲۰
نهم فصل: خبرول او راوستل.............................. ۲۸
لسم فصل: د غونډو سمون................................ ۳۲
دوه یم باب: لومړنۍ مرحله ۳٤
لومړی فصل: په ابتدائی محکمه کی ددعوو وړاندی کول... ۳٤
دوه یم فصل: لومړنی اعتراضونه ۳٦
دریم فصل: د اصل موضوع په باب اعتراضونه ۳۸
څلورم فصل: جوابی دعوی................................ ۳۹
پنځم فصل: په دعوی باندی غور.............................. ٤۰
شپږم فصل: شاهدی ٤۱
اووم فصل: اهل خبره.. ٤٤
اتم فصل: سندونه ٤۷
نهم فصل: اقرار ۵٦
لسم فصل: قضائی نیابت ۵۷

یوولسم فصل: حکمیت.. ۵۸
دولسم فصل: په دلیلونو غور او د تحقیقاتو ختم............. ٦٤
دریم باب: دمرافعی غوښتنی مرحله ٦٧
لومړی فصل: هغه حکمونه او فیصلی چه مرافعه پری غوښتل کیدی شی ٦٧
دو هم فصل: د مرافعی غوښتلو موده........................ ٦٨
دریم فصل: مرافعوی غور ٦٩
څلورم باب: تمیز غوښتنه.. ۷۳
لومړی فصل: هغه حکمونه او قرارونه چه تمیز پری غوښتل کیدی شی ۷۳
دوهم فصل: د تمیز غوښتنی موده ۷۵
دریم فصل: په تمیز کښی غور ۷۵
پنځم باب: د فیصله لیکونو محصول، د وثیقو بیه او د تجارتی محکمو لګښت ۷۸
لومړی فصل: د فیصله لیکونو محصول......................... ۷۸
دوه یم فصل: د تجارتی محاکمو د وثیقو بیه ۸۰
دریم فصل: حق التصدیق او د محکمولګښتونه ۸۱
شپږم باب: د تجارتی محکمو تشکیلات......................... ۸۳
لومړی فصل: ابتدائیه تجارتی محکمی......................... ۸۳
دوه یم فصل: مرافعه محکمه ۸۵
دریم فصل: د تمیز تجارتی محکمه............................. ۸٦
څلورم فصل: متفرقه مواد ۸٦

فهرست(دری)

باب اول: احکام عمومی ۹۶
فصل اول: مقدمه ۹۶
فصل دوم: صلاحیت ۹۷
فصل سوم: اسباب رد اعضای محاکم تجارتی ۹۹
فصل چهارم: اهلیت طرفین ۱۰۱
فصل پنجم: وکلای طرفین ۱۰۲
فصل ششم: صلاحیت محکمه و موقعیت طرفین ۱۰۴
فصل هفتم: اصلاح ۱۰۵
فصل هشتم: تدابیر احتیاطی و تأمینات ۱۰۶
فصل نهم: ابلاغ و احضار ۱۱۵
فصل دهم: تنظیم جلسات ۱۱۸
باب دوم: مرحله ابتدائیه ۱۲۱
فصل اول: اقامه دعوی در محاکم ابتدائیه ۱۲۱
فصل دوم: اعتراضات ابتدائی ۱۲۳
فصل سوم: اعتراضات مربوط باصل موضوع ۱۲۵
فصل چهارم: دعوی متقابل ۱۲۵
فصل پنجم: رسیدگی بدعوی................................ ۱۲۶
فصل ششم: شهادت ۱۲۷
فصل هفتم: اهل خبره ۱۳۰
فصل هشتم: اسناد ۱۳۳
فصل نهم: اقرار ۱۴۳
فصل دهم: نیابت قضائی ۱۴۴

فصل یازدهم: حکمیت ۱٤٥
فصل دوازدهم: رسیدگی بدلایل و ختم تحقیقات........... ۱٥۱
باب سوم: مرحله مرافعه طلبی.............................. ۱٥٤
فصل اول: احکام و قرارهای قابل مرافعه طلبی........... ۱٥٤
فصل دوم: مدت مرافعه طلبی................................ ۱٥٥
فصل سوم: رسیدگی مرافعه وی ۱٥٦
باب چهارم: تمیز طلبی....................................... ۱٦۰
فصل اول: احکام و قرارهای قابل تمیز ۱٦۰
فصل دوم: مدت تمیز طلبی.................................... ۱٦۲
فصل سوم: رسیدگی در تمیز ۱٦۳
باب پنجم:محصول فیصله خط ها ، قیمت وثایق و مصارف محاکم تجارتی.. ۱٦٥
فصل اول: محصول فیصله خط ها ۱٦٥
فصل دوم: قیمت وثایق محاکم تجارتی ۱٦۷
فصل سوم: حق التصدیق ومصارف محکمه ۱٦۹
باب ششم: تشکیلات محاکم تجارتی ۱۷۱
فصل اول: محاکم ابتدائیه تجارتی ۱۷۱
فصل دوم: محکمه مرافعه ۱۷۲
فصل سوم: محکمۀ تمیز تجارتی............................. ۱۷۳
فصل چهارم: مواد متفرقه ۱۷٤

د تجارتی محاکمو د اصولو قانون

لومړی باب
عمومی احکام

لومړی فصل
مقدمه

لومړۍ ماده:
په ټولو هغو اختلافونو غور چه له تجارتی معاملاتونه راپورته کیږي د دري واړو تجارتی محکمو وظیفه ده او ددی قانون د احکامو تابع دی.

دوهمه ماده:
هیڅ یو له تجارتی محکمو څخه راساً په یوه دعوی باندی غور نه شی کولای، مگر هله چه یوله دواړو خواؤنه ددی قانون د احکامو سره سم پر دعوی باندی د غور کولو غوښتنه کړی وی.

دریمه ماده:
تجارتی محکمی مکلفی دی چه د تجارت له اصولنامې د موادو او ددی قانون له موادو سره سم په تجارتی دعوو غور وکړی.

څلورمه ماده:
هیڅ یو له رسمی مقاماتو او دولتی ادارو څخه نشی کولای چه د تجارتی محکمو احکام او فیصلو ته تغییر ورکړی او یا د هغه د اجراء مخه و نیسی مگر تر هغه پورته محکمه هغه هم په هغو ځایو کښی چه پدغه قانون کښې ټاکل شوی وی.

پنځمه ماده:
که چېری یوی تجارتی محکمی ته داسی دعوی و سپارل شی او یا پکښی اقامه شی چه ددی قانون داحکامو مطابق په هغی باندی غور کول دیوی بلې محکمی یا کوم اداری مقام پو ری اړه و لری نو محکمه بایدداسی فیصله وکړی چه (په دې دعوی غور کول ددی محکمی وظیفه نه ده).

دوهم فصل
صلاحیت

شپږمه ماده:
ددی فصل د نور و داحکامو په نظر کښې نیو لو سره تجارتی دعوی په داسی محکمه کښی دائریږی چه د مدعی علیه قانونی هستوګ نځی ددغی محکمی په قضائی ونډ کښې دننه وی چه کله مدعی علیه ډیر او مدعی یو وی یا موضوعات ګڼ خو یوه په بلې پورې مربوط وی نو دعوی په داسی یوه محکمه کښی دائریږی چه د یو مدعی علیه هستوګ نځی د هغی په قضائی ونډ کښې دننه وی.

اوومه ماده:
قانونی هستوګ نځی هغه ځای ته وائی چه یو سړی پخپله اراده تل ترتله د خپلی هستو ګنی له پاره غو ره کړی وی.

اتمه ماده:
په هغه محکمه کې چه د قرار داد د عقد یا داجراکیدو ځای د هغی په قضائی ونډ کښی دننه وی دعوی اقامه کیدی شی خو په دې شرط چه مدعی علیه یا د هغه قانونی وکیل د دعوی د اقامی په وخت کښی په دغه ونډ کښی هستوګ نه ولری.

نهمه ماده:
هغه محکمه چه په اصل دعوی باندی غور کول ورته مجاز وی دا صلاحیت لری چه د متقابله دعوی په باب هم حکم صادر کاندی.

لسمه ماده:
په هغو کسانو باندی چه په افغانستان کښی قانونی هستوګنځی نلری په هغه محکمه کښې دعوی اقامه کیږی چه دغسی خلک ئی په قضائی ونډ کښې هستوګن نه کوی او که په افغانستان کښې هډو دهغوی هستوګنځی معلوم نه کړی شی نو دعوی په هغه محکمه کښی دائریږی چه دمدعی علیه مالونه، یائی د مالونو تضمینات، یا هغه شی چه پرې منازعه وی ددغی محکمی په قضائی ونډ کښی دننه موجود وی او که دا یوهم نه ؤ نود کابل په تجارتی ابتدائیه محکمه کښی د هغوی په مقابل کښې دعوی دائریدای شي.

یوولسمه ماده:
که چیرې یو حقیقی یا حقوقی شخص په بیلو ځایونو کښی نمایندګی و لری نو هغه دعوی چه د نمایندګیو له جملې څخه دیوی د معاملو نه راپورته شوی وی پخپله ددغه حقیقی یا حقوقی شخص د هستوګنځی په محکمه او یا په هغه محکمه کښی چه د غه نمایندګی ئې په قضائی ونډ کښی دننه وی دائریدای شی. د افلاس دعوې له دې نه مستثنی دی.

دوولسمه ماده:
هغه دعوی چه شرکتونه او تجارتی مؤسسی ئې د خپلو معاملوله مخه په غړ و یا ئې غړی د شرکت د معاملاتو له مخه یو په بل باندی کوی په هغه محکمه کښې دائر یږی چه د شرکتو نو او مؤسسو قانونی هستوګنځی د هغی په قضائی ونډ کښې د ننه وی.

دیارلسمه ماده:

د تاوان اخستلو دعوې چه دبیمې له مقاولاتو څخه را پیدا کیږی په هغه صورت کښې چه بیمه شوی مالونه منقول نه وی په هغه محکمه کښې دائریږې چه د غه مالونه د هغی په قضائې ونډ کښې پراته وی. او که چېرې بیمه شوی مالونه منقول وی نو دبیمې له مقاولې نه راولاړه شوې دعوی په هغه محکمه کښې چه د تاوان پېښېدو ځای دهغی په قضائې ونډ کښې وی او یا په هغه محکمه کښې چه د بیمی مقاوله د هغی په قضائې ونډ کښې یو ځای واقع شوی وی ختمېږی، دائریدای شی.

څوارلسمه ماده:

که چېرې یو ددعوی له دواړو خواو څخه د هغی محکمی په صلاحیت باندی چه په دغه دعوی غور کوی اعتراض لری نو باید چه خپل اعتراض همدغی محکمی ته په دعوی باندی دغور شروع کولو نه مخکښې وړاندی کړی، که دانه وی نو بیا داسی ګڼل کېږی چه ده د محکمی صلاحیت ته غاړه ایښی ده.

پنځلسمه ماده:

که چېرې په یوه دعوی باندی دغور کولو او پخپل صلاحیت کښی د هغی د ګڼلو په باب د تجارتی محکمو ترمنځ د نظر اختلاف پېښ شی نو دابه د تجارت د تمېز محکمه سپینوی چه صلاحیت د کومی محکمی دی.

دریم فصل
د تجارتي محکمو د غړو د رد اسباب

شپاړسمه ماده:

د تجارتي محکمو هر غړی په لاندې حالاتو کښې په دعوو باندی له غور کولو څخه رد کېدی شي:

۱- چه دعوی په داسې چاوي چه د یو غړی ښځه، یا لومړی درجه یا دو همه درجه خپلوان وي.

۲- که چیری دعوی له مور، زوی لور یا لمسی څخه د یوه دوصي او یا وکیل په حیث وي.

دوهمه درجه خپلوان نیکو نو تره، ورور، خور، د ورور اولاد، د خور اولاد، خوسر، خواښې، او ښینی ته وائی.

۳- که دعوی دیوه خواد وصي یا وکیل په حیث وي.

۴- که د دعوی په موضوع کښې ئې دمحکمې د غړي، حکم، اهل خبره یا شاهد په حیث عقیده څرګنده کړی وي.

۵- چه د محکمې د غړي او یو صاحب الدعوی ترمنځ په کومه بله محکمه کښې حقوقي یا جزائې دعوی دائره وي او یاد دوی دواړو ترمنځ د خصومت څرګندی نښې نښانې یا مثبت دلایل وجود ولري.

اووه لسمه ماده:

د رد غو ښتنه باید په یوه داسې پاڼه کښې چه د رد اسباب پکښې واضح او صریح لیکل شوی وی د مدعی یا مدعی علیه له خوا چه وغواړی د لاژمو سندونو سره په دعوی باندی دغور د پاره د لومړۍ غونډې نه کم نه کم اته څلویښت ساعته مخکښې محکمې ته وړاندی کړی شي.

په کار دی چه په دغه پاڼه تاریخ لیکلی وی او درد غوښتونکی امضاء یا مهر یا ګوته یا د دوو تنو تصدیق موجود وي.

اتلسمه ماده:

د رد غوښتنه چه څنګه محکمې ته ورسیږی د محکمې په دفتر کښې ثبتیږی او سمدستی ئی سواد هغه غړی ته ورکول کیږی چه د هغه رد غوښتل شوی وی که چیرې نو موړی غړی د ، رد اسباب ددی قانون په احکامو برابر ومومی نو مکلف دی چه په دعوی باندی د غور کولو نه ډډه وکړی او محکمې ته له خپل استنکاف څخه لیکلی خبرور کړی. که چیرې پخپله غړی د رد غوښتنه چه په قانون برابره ونه ګڼی نو د محکمې هیئت بی له هغه غړی چه رد ئی غوښتل شوی وی په خپله نږدی غونډه کښې د رد په غوښتنه غور کوی او د هغی د منلو یا نه منلو په باب خپله فیصله صادر وی.

نولسمه ماده:

که چیرې داسی و چه بې له دغه غړی چه رد ئی غوښتل شوی دی د محکمې د هیأت نصاب نه پوره کیده نو بیا پورتنۍ محکمه د رد په غوښتنه غور کوی او فیصله صادر وی.

شلمه ماده:

که چیرې دمحکمې هیأت د رد غوښتنه ومنله نو رد شوی غړی ددغی دعوی په غور کښې ګډون نه شی کولای.

یو ویشتمه ماده:

که چیرې د محکمې هیئت د رد غوښتنه ونه منله نو رد غوښتونکی باندی د یوزر نه تر دوو زرو افغانیو پورې د نقدی جرم ور کولو حکم کوی.

دوه ویشتمه ماده:

د رد په باب چه د محکمې له خوا هر څومره فیصلی صادریږی مرافعه اوتمیز پری نه شی غوښتل کیدلی.

ځلورم فصل
د داوړو خواوو اهلیت

در ویشتمه ماده:
عاقل، بالغ او غیر محجور کسان ددعوی اقامه کولو اهلیت لري، او مدعی علیه واقع کیدی شي.

څلیر ویشتمه ماده:
د دواړو خواوو نه هره یوه چه د بلې خوا د عدم اهلیت دعوی لري مکلفه ده چه د خپلې دعوی ثابتولو دپاره لاژم قانونی سندونه او دلیلونه محکمی ته وړاندی کړی. د تجارتی افلاس د حالت نه پرته باید چه قانونی اسنادو خپل مراحل په مربوطو عدلی محاکمو کښی طی کړی وی.

پنځه ویشتمه ماده:
هغه حقیقی اشخاص چه پخپله ددرویشتمی مادی اهلیت نه لري او حقوقی اشخاص چه د دولت رسمی اوتر تصدی لاندی دوائر اوښاروالۍ پکښی شامل دی د خپلو قانونی ممثلینو په واسطه د مدعی او مدعی علیه صفت مومی.

پنځم فصل
د دواړو خواؤ وکیلان

شپږ ویشتمه ماده:
هرڅوک چه ددعوی اقامه کولو اهلیت لري، کولی شی چه خپله دعوی پخپله یا دهغه وکیل په لاس چه دی ئی په آزادۍ سره غوره کوی په تجارتی محکمو کښی اقامه او تعقیب کاندی.
قانونی ممثلین هم دغه حق لري.

اووه ویشتمه ماده:

په محکمې، د وکیل د صلاحیت تعمیم یا د هغه تخصیص محکمې زمانی، شخص، موضوع او نورو پوری باید چه په وکالت خط کښې ښکاره ذکروی.

هغه صلاحیت چه په یوه موضوع کښې وکیل ته ورکول کیږی عموماً د هغې په ټولو محاکموی مرحلو کښې نافذ دی پر ته له هغه چه پخپله مؤکل دغه صلاحیت په وکالت خط کښې په کومه ځرګنده مرحله یا مرحلو پورې محدود کړی وی.

اته ویشتمه ماده:

وکیل مکلف دی چه د خپل وکالت خط اصل یا مثنی چه د اصولو مطابق په شرعی یا تجارتی محکمو کښې جوړ شوی وی د دعوی په دوسیه کښې د ساتلو دپاره مربوطی تجارتی محکمی ته وسپاری. د رسمی وکیلانو و کالت خط هماغه رسمی مکتوب دی چه د هغو د صلاحیت دارو آمرانو له پلوه امضا شوی او محکمی ته لیږل کیږی.

نهه ویشتمه ماده:

که مؤکل غواړی چه وکیل د خپل وکالت نه بیځی یا کله کله عزل کاندی او یا وکیل وغواړی چه له وکالته استعفا وکړی، دوی مکلف دی چه د محکمی د ټاکلی غونډی د کیدونه دری ورځې مخکښې هم خپل مقابل طرف او هم محکمی ته خبر ور کړی چه د استعفا او عزل مسئله په دواړو صورتونو کښې د محکمی د دعوی دضبطولو په کتاب کښې ولیکل شی.

ددغه پورتنی حالت نه پرته عزل او استعفا یواځې هغه وخت نافذ ګڼل کیږی چه د محکمی رئیس د عزل او استعفا دلایل معقول وګڼی او د دعووپه کتاب کښې د استعفا یا د عزل د موضوع د لیکلو امر وکړی.

د پرشمه ماده:
د وکیل د عزل یا استعفا په صورت کښې مربوطه محکمه مؤکل ته خبر ورکوی چه په هغه موده کښی دننه دننه چه محکمه ئی تعینوی پخپله او یا د نوی وکیل په واسطه د دعوی د جریان تعقیب ته تیارشی. که داسی و نه شی نو د هغه په غیاب کښی فیصله صادریدی شی.

یو د پرشمه ماده:
که وکیل مړشی یا له وکالته منع کړی شی، موکل مکلف دی چه په هغه موده کښی دننه چه د محکمی له خوا ټاکله کیږی نوی وکیل و نیسی یا پخپله د اقامه شوی دعوی تعقیب ته ودریږی.

دوه د پرشمه ماده:
هغه وکالت خطونه چه له افغانستان نه بهر جوړیږی په هغه صورت کښې اعتبار لری چه د افغانستان په یوه سیاسی نمایندګی یا قونسلګری کښې ترتیب شوی وی یا د هغوی له خوا له اصول سره سم تصدیق شوی وی، په دواړو صورتونو کښې دافغانستان د خارجه چارو د وزارت د مربوطه څانګی تصدیق لاژم دی.

دری د پرشمه ماده:
د خپلو مؤکلانو سره د حق الزحمی په باب د دواړو خواوو د وکیلانو دعوی د مدعی علیه دهستوږ نځی په محکمه کښی او بل په هغه محکمه کښی چه اصلی دعوی پکښی دائره شوی وی فیصله کیدی شی.

شپږم فصل
د محکمی صلاحیت او د دواړو خواوو موقعیت

څلور دیرشمه ماده:
محکمه د دواړو خواوو په دعوی او دفاع پوری پابنده ده او دانشی کولی چه د (مدعا به) له تعداده زیات یا دهغه مطلب په باب حکم صادر کړی چه هیڅو ظاهر شوی نه وی.
د موضوع د تحقیق له مخی د وړاندی شویو دلیلونو په اساس د (مدعا به) په کمه اندازه حکم صادرول جواز لری.

پنځه دیرشمه ماده:
محکمه دانشی کولی چه دواړه خواوی د خپلو ویناؤ یا دلیلونو او سندونو ښکاره کولو خطرته متوجه کړی، خودا کولی شی چه که دهغوی دعوی یا دلایل ورته مبهم ښکاره شی چه توضیحات تری وغواړی.

شپږدیرشمه ماده:
د هغو حالاتو نه پرته چه د هغو په باب د محکمی له خوا د فوری غور فیصله صادریږی په ټولو قضایاؤ باندی غور کیدل په وار دی.

اووم فصل
اصلاح

اووه د یرشمه ماده:
د دعوی دواړه خواوی کولی شی چه په کومو معاملو د دوی نزاع وی او هغه په هره مرحله کښی چه وی د حکم له صادریدو نه مخکښی ټولې یا ځینی د مصالحت له لاری فیصله کاندی.

اته د یرشمه ماده:
دواړه خواوی کولی شی چه د اصلاح راتللو په نیت پخپلو کښی مخامخ په خبرو اترو لاس پورې کړی او یا ددی مقصد د پاره اصلاحی و کیلان وټاکی او محکمی ته یی معرفی کاندی، خو داده چه باید د اصلاح درخواست د دواړو خواؤ له پلوه لیکلی و شی.

نهه د یرشمه ماده:
په پورتنۍ مادهٔ کښی د ذکر شویو اصلاحی وکیلانو له پلوه چه کومه فیصله کیږی دهغی قبول د دواړو خواؤ په هغه موافقه پورې چه د محکمی په وړاندی ئی اظهارکړی مربوط دی مګر هله نه چه د وکیلانو صلاحیت د توکیل له شروع کیدو راهیسی عام او کامل وی.

څلویښتمه ماده:
مربوطه محکمه تش یوځل د دعوې خاوندانو ته د اصلاح سپارښتنه کوی که چیرې دواړه خواوی د اصلاح په لاری د خپل اختلاف اوارولو توفیق ومومی نو باید چه په هغه موده کښی دننه چه محکمی ښودلې ده د اصلاح صورت محکمې ته وړاندی کړی، مربوطه محکمه مکلفه ده چه بې له کوم تصرفه ددغه اصلاح خط په استناد د مورد اختلاف موضوع په باب خپله رسمی فیصله صادره کاندی.

که چېرې اصلاح په (۳۸) ماده کښې دذکر شویو اصلاحی و کیلانو په لاس شوی وی نو په هغه اصلاح خط کښې به چه محکمی ته سپارل کیږی د اصلاحی و کیلانو امضاء مهر یا د ګوتی نښه حتمی ده.

یوڅلوېښتمه ماده:

که چېرې دواړه خواوی د اصلاح په لاره روغی جوړې کولو ته غاړه کښېنږدی محکمه باید چه هغوی هسی بی فایدی ونه ځنډوی، چه څنګه ولیدله شی چه دواړه خواوی اصلاح ته تیاری ندی نو باید چه محکمه د عدم موافقت ددعوو د ثبت په کتاب کښې و خیږوی او رسماً موضوع ترغور لاندی ونیسی او خپله اصولی فیصله صادره کاندی.

اتم فصل
احتیاطی تدبیرونه او تأمینات

الف: احتیاطی تدبیرونه

دوه څلوېښتمه ماده:

محکمی ته اجازه ده چه د یوی خوا په غوښتنه د دعوې د سوریدلونه لومړی یا وروستی د متنازع فیه شی د ساتنی دپاره د هر قسم تدبیر کولو د پاره چه لازم وی فیصله صادره کړی.

دری څلوېښتمه ماده:

که محکمه دا ووینی چه د احتیاطی تدبیر کول په یوبل ځای کښې ډیر آسان، یا په ډیر لږ تاوان یا ډیر زرکیږی نو د هماغه ځای تجارتی محکمه د فیصلی کولو او داحتیاطی عملیاتو داجرا د پاره د نایب په حیث ټاکلی شی.

څلور څلوېښتمه ماده:

د احتیاطی تدبیرونو په باب د فیصلی غوښتنه محکمی ته د درخواست په وړاندی کولو پورې غوټه ده، ددی درخواست له کبله

مقابل لوری سمدستی را غوښتل کیږی او که هغه حاضر هم نه شی نو هغه فیصله چه په کارده دده په غیاب کښی هم کیدی شی.

پنځه څلوېښتمه ماده:

د احتیاطی تدبیرو نو په سلسله چه کومه فیصله د ضرورت په وخت کښی د پولیس یا ژاندارم په وسیله د منقول یا غیر منقول مالونو د څارنی سپارښتنه کوی نو دغه د څارنی برخه د مربوطې تجارتی محکمی د خبر په اساس د دولت د اجرائیه څانگو له پلوه اجراء کیږی مگر د فیصلی په ځای کول او نور ټول احتیاطی تدبیرونه د محکمی یوه غړی یا مامورینو او یا دواړو ته په شریکه سپارل کیږی.

شپږ څلوېښتمه ماده:

هغه خواچه د احتیاطی تدبیرونو د کولو غوښتنه کوی هغه په دې پړ دی چه ددی فصل د (ب) د برخی له احکامو سره سم د مقابل لوری یا درېیمگړو کسانو د احتمالی تاوان زیرمه و کاندی او که چېرې د احتیاطی تدبیرونو غوښتنوال رسمی یا د دولت د پالنی لاندی دائری وی نو بیا د بیلوز یر مو ورکول ضروری نه دی، تش یو لیکلی تعهد کفایت کوی. د تاوانونو د اندازی ټاکل د هغی محکمی کاردی چه دزیرمی د غوښتنی مطالبه یی منلی وی.

اووه څلوېښتمه ماده:

کله چه هغه خوا چه دده خلاف احتیاطی تدبیرونه شوی دی د تاوان زیرمه ورکاندی نو بیا د وضعی د تقاضو سره سم دغه احتیاطی تدبیرونه بدلېدی یا لیری کېدی شی.

اته څلوېښتمه ماده:

هغه پاڼی چه په احتیاطی تدبیرونو پورې اړه لری د دعوی په دوسیه کښی ایښودل کیږی.

ب: زیرمې

نهه څلوېښتمه ماده:

تجارتی محکمی صلاحیت لری چه د مقابل لوری او دریمګړو کسانو د تاوان او د محکمې د لګښت او محصول پوره کولو د پاره د ضرورت په وخت کښی د زیرمی د اخیستلو په باب فیصله و کاندی.

پنځوسمه ماده:

هغه تأمینات چه په دعوی کښی ورکول کېدی شی نقدی پیسې، سهمونه، د پور اسناد، منقول، غیر منقول مالونه دی او یا د یو اعتباری بانک ضمانت دی چه د محکمې له خوا تعیین او قبلیږی، د قانونی سند په اساس ضامن ورکول هم د زیرمی حکم لری.

یوپنځوسمه ماده:

د زیرمی غوښتونکی هم آن که بهرنی اتباع وی چه په افغانستان کښی قانونی استوګنځی نه لری په دی پړ دی چه دپنځوسمی مادی مطابق زیرمه ورکاندی. دا حکم په هغو کسانو هم چلیږی چه په روانه محاکمه کښی خپل استوګنځی په بهرنیو ملکونو کښی غوره کړی.

دوه پنځوسمه ماده:

په کار دی چه د زیرمی غوښتنه یا خو د دعوی د سوریدو سره سم او یا د محاکمی په جریان کښی چه د محاکمی ختم نه وی اعلام شوی وشی.

دری پنځوسمه ماده:

د دعوی د سوریدو نه مخکښی زیرمی غوښتنه په دی شرط کېدی شی چه دعوی په یو رسمی سند باندی تکیه وی.

څلور پنځسمه ماده:
که چېرې په هغه موده کښې دننه چه محکمه ئی ټاکی د زیرمی دغوښتونکی له پلوه معین تضمین ورنه کړی شی نو داسی ګڼل کیږی چه دی زیرمی له غوښتونه په شاشوی دی.

پنځه پنځوسمه ماده:
زیرمی په باب د محکمی حکم باید چه مقابل لوری ته خبر ورکړ شی او بیا اجرأ کړی شی مګر هله نه! چه سمدستی خبر ورکول ممکن نه وی، یائی د اجرأ ځند د غوښتل شوی زیرمی د تاوانیدو یا زیانیدو سبب کیږی. په دی صورت کښی اول د زیرمی حکم په ځای کیږی او بیا ورپسی خبر ورکول کیږی.

شپږ پنځوسمه ماده:
که چېرې د زیرمی علتونه له منځه لاړشی نو مربوطه محکمه د زیرمی ورکوونکی د غوښتنی په اساس د زیرمی د لیری کولو حکم ورکوی، او که چېرې د محکمی حکم دزیرمی د دعوګیر د اصلی دعوی د بطلان په باب صادر شی، نو تأمینات پخپله له منځه ځی.

اووه پنځوسمه ماده:
د تأميناتو د منلو یا نه منلو په حکم چه د مربوطی محکمې له خوا صادر شی مرافعه او تمیز نه شی غوښتل کیدی.

اته پنځوسمه ماده:
که چېری په زیرمی غوښتونکی باندی د محکمی له خوا د بطلان حکم وشی مقابل لوری کولی شی چه د زیرمی دورکولو په چاره کښی چه ورته کوم تاوان اوښتی وی چی هغه له ده نه وغواړی.

نهه پنځوسمه ماده:

د زیرمی د اعتباریتوب او بی اعتباری، یا د کفایت او نا کافی توب په سرد پیښ شوی اختلاف پریکړه به هغه محکمه کوی چه په اصل د عوی باندی دغور کولو وظیفه ور په غاړه وی.

شپیتمه ماده:

که په زیرمی کښې ورکړی شی یو معین عین وی او څارنی لاندی نیول ئې ممکن وی نو محکمه دا نه شی کولی چه د هغه په ځای نورمال د څارنی لاندی ئی ونیسی.

یوشپیتمه ماده:

که چېری په زیرمی کښی ورکړی شی یا خومعین عین نه وو او یا که ووخو دڅارنی لاندی نیول کیدی نه شو،نو محکمه کولی شی چه د غوښتل شوی زیرمی د قیمت هو مره مال د مدعی علیه له شتمنۍ څخه ترڅارنی لاندی ونیسی.

دوه شپیتمه ماده:

هغه څوک چه د زیرمی د پاره ضامن ورکول کیږی، کیدی شی چه یو تن یا څو کسان وی. که چېری ضامنان ډیر وو نو هر یو په دی پړدی چه په ضمانت لیک کښې دا خبره ښکاره ولیکی چه دده د زیرمی د څومره اندازی ضمانت کړی دی او که داسی ئی و نه کړل نو هر یو مسلسل مسئولیت لری.

دری شپیتمه ماده:

دا لاندینی کسان بې د مقابل لوری له رضا د ضامن په توګه قبلیدی نه شی:

۱- د دولت او ښاروالیو مامورین.
۲- هغه کسان چه وظیفوی مصئونیت لری.
۳- د مؤکلینو دپاره خپل د دعوی وکیلان.

څلور شپیتمه ماده:
څوک چه د زیرمی ضامن ورکوی په کار دی چه خپل ضامن محکمی ته راولی او یا اصولی ضمانت لیک محکمی ته وړاندی کړی. څوک چه ضامن ورکوې هغه په دی پړ دی چه د هغی د محکمی په وړاندی چه ضمانت پکښې لیکل کیږی د خپل ضامن یا ضامنانو مالی اعتبار ثابت کړی. که چیری یو اعتباری بانک یا تجارتی شرکت ضمانت و کاندی او محکمه د دغه بانک او شرکت مهر یا امضأ پیژنی نو محکمی ته ئې د اصولی ضمانت خط د لیکلو په وخت کښې د نمایند ګانو د راتلو ضرورت نه شته.

پنځه شپیتمه ماده:
د هغه ضامن ضمانت چه په سر شخصاً محکمی ته حاضریږی د دعوی د ضبط په کتاب کښې ساتل کیږی په ده امضأ کیږی او دا ضمانت لیک د رسمی ضمانت لیک حکم لری.

شپږ شپیتمه ماده:
که چیرې غیر منقول مالونه د محکمی له پلوه تر څارنی لاندی ونیول شی نو د محکمی دفتر په دی پړ دی چه د زیرمه وا ل د نوم، شهرت او د ټولو نښو نښانو او د زیرمې د نوع او تر څارلاندی نیول شوی ټول مال د خصوصیاتو لیکلی اطلاع د زیرمی د حکم د ابلاغ نه پس په دوو ورځو کښې د ننه مربوطو مراجعو ته ور کړی.

اووه شپیتمه ماده:
د څارنی لاندی د غیر منقول مالونو نیول په کار دی چه په داسی طریقه وشی چه په مقرراتو کښې په صراحت ذکروی.

اته شپیتمه ماده:
د مالونو او شیانو مهرولاک کول، یائې د ضمانت په اساس پخپله دعوه والو یا دریمګړو کسانو ته سپارل د محکمی په نظریه پورې اړه لری.

نهه شپیتمه ماده:

د تجـارتی هتمیٔ، د شـیانو او منقولـو مـالونو مهـرولاک کـول چـه د ضرورت په وخت کښې د محکمی د حکم له مخه کیږی په کار دی چه دغه کار د محکمی د یو غړی، منشی او ددغی ناحیې د مدیرنـه دیـو جوړ دری کسیز هیئت لـه طرفـه او ښـه بـه داوی چـه دواړه خـواوی هـم حاضری وی وشی، او که داسی نـه وی نـو کـه یـوه خـوا نـه وی یـا دواړه خوا وی نه وی نو هم عملیات اجراء کېدی شی.

اویایمه ماده:

دیـوی سـیمی انـضباطی مـامورین، سـرای داران او څـوکیٔ داران دوظیفی د غوښتنی له مخه د هغو شیونو او مالونو پـه سـاتنه مؤظف دی چه د محکمی له خوا مهر ولاک او دڅارنی لاندی نیول شـوی وی، ددغه مهرولاک ماتول بی دمحکمی لـه اجازی منع دی او کـه څـوک دا کار وکړی نو هغه یواځې دا نه چه د مربوطو مقامـاتو د جزائې تعقیـب لانـدی راځـی بلکـه د تجـارتی مربـوطی محکمـی لـه خـوا پـری دپـیښ شوی تاوان ور کولو حکم هم خیژی.

یو اویایمه ماده:

د څارنی لاندی دداسی مالونو نیول چه تلف کیږی منع دی پـه کـار دی چه داسی مـالونه په (۶۹) مادهٔ کښې دذکر شوی دری کسیز هیـأت پـه لاس خرڅ کړی شی او قـیمت ئې تر څارنې لاندی و نیول شی.

دوه اویایمه:

په هر وخت چه منقول یا غیر منقول مال د څارنې لاندی نیـول کیـږی او داسی احتمال وی چه که څارنه جاری پـاتی شـی نـو کیـدی شـی چـه یـا خو مال تلف شی او یائې بیه را کـوزه شـی نـو هریـوه خـوا حق لـری چـه ددغه مال د خرڅلاو غوښتنه وکړی خو کـه چېـرې مقابـل لـوری د مـال په خرڅلاو خوښ نه وو او کوم تاوان چه د مـال څـارلې د اجاری سـاتلو له کبله پېښیده، هغه ئې قبلاوه نو دهمده په خوښه به رفتار کیږی.

د خرڅون په صورت کښې به د مربوطې محکمې مامور د خرڅون کتنه کوی او د خرڅ شوی مال قيمت به د محکمې يا يو اعتباری بانک په خزانه کښې امانت ږدی.
مقابل طرف هم دخرڅلاو په وخت کښې دکتنی کولو حق لری.

دری اويايمه ماده:
کله چه زيرمه و ال يا دده ضامن د زيرمې ورکولو د حکم د اجرا په وخت کښې پر دی مال د خپل مال په نامه تيرکړی او ځار لاندی ددغه مال د نيولو په باب اجراآت هم وشی نو د زيرمې غوښتنوال د مال ځښتن ته د اوښتنی تاوان په ورکولو پړ نه دی او د مال ځښتن به د اوښتی تاوان دپاره فقط هغه سړی ته مخ اړوی چه دده مال يې د خپل مال په نامه تير کړی دی.

څلور اويايمه ماده:
که چېرې هغه مالونه يا نقدی پيسی چه د ځارلاندی نيول کيږی. له درېيمګړی سړی سره وی، يا دځارنې موضوع يوه داسی غوښتنه وی چه د زيرمه وا ل ئې له يو درېيمګړی څخه لری نو د ځارنې په باب د حکم اطلاع به دمحکمې له پلوه دغه شخص ته ورکوله کيږی او هغه ته د محکمې له خوا ددغه حکم درسيدو يورسيد ليک به هم تری اخيستل کيږی او دا ټولې خبرې به د زيرمې ورکوونکی ته رسول کيږی.

پنځه اويايمه ماده:
که چېری دغه در ېيمګړی شخص د ټول مال يا د مال له يوی برخې يا طلب نه منکروی نو په کار دی چه ددغه موضوع خبر هغه محکمې ته چه د ځارنی حکم ئی راويستلی وی د ځارنی د حکم له ابلاغه پس په دوو ورځو کښی د ننه و رسول شی او که داسی ئی و نه کړل نو دی به د مال يا طلب دورکړی ذمه واروی.

شپږ اويايمه ماده:
که چېرې د زيرمې غوښتنوال دا ثابته کړي چه د ځارنې لاندې د نيولو په باب د محکمې د حکم د صادريدو په وخت کښې ئې له درېيمګړې سره مال يا طلب موجود وو او هغه په دروغه منکر شوی دی او يا داچه دغه درېيمګړې سړی د مال يا طلب له ورکړې نه چه ورسره دی ډډه وکړې نو د مربوطه محکمې په حکم به عين دغه مال او يا دهغه سره برابر مال دده له ماله څخه اخيستل کيږي. که چېرې داسې وي چه مال ئې په لاس نه راځي تر څو چه ئې مقابل لورې ته اوښتې تاوان پوره کړي نه وي د محکمې په حکم به بندي وي.

اووه اويايمه ماده:
د زيرمې غوښتنوال د هغه مال نه چه د ځارنې لاندې نيول شوی دی دخپل پور په باب د فايدې اخيستلو په کار کښې تر نورو غوښتنوالو باندې د مخکښې والي حق لري.

نهم فصل
خبرول او راوستل

اته اويايمه ماده:
هغه مدعي يا مدعى عليه چه د محکمې په قضائې ونډ کښې هستوګنه نه لري په دې مکلف دی چه ددغې محکمې په قضائې ونډ کښې د ننه ځاې وټاکې چه د خبرولو او راوستلو چاره ئې آسانه شي.

نه اويايمه ماده:
هغه څوک چه په محکمه کښې د دعوې د وړاندې کولو دځان دژغورولو اهليت نه لري د محکمې له پلوه خبر دهغوی قانوني ښکارندويا نو (ممثلينو) ته ورکول کيږي.

اتيايمه ماده:

حقوقي اشخاصو ته خبر د هغوی د ښکارندويانو په نامه ورکول په کاردی.

یو اتيايمه ماده:

د يوی تجارتخانی د معاملا تو نه د راپور ته شوی دعوې په باب خبر هغه چا ته ورکول کيږی چه ددغی تجارتخانی چاری اداره کوی.

دوه اتيايمه ماده:

په هغو دعوو کښی چه وکيل ئی وړاندی کوی، خبر وکيل ته ورکول کيږی.

دری اتيايمه ماده:

که چېری هغه څوک چه خبر ورکول کيږی د خبر د پاڼی اخيستلو نه ډډه وکړی نو د محکمی خبروال به د کوڅی د دوو کسانو په مخکښې يوځل بيا دغه پاڼه ده ته ښيئی او که هغه بيا هم وانه خيسته نو داپيښه به د خبر په پاڼه کښې ليکل کيږی او بيا پاڼه د دغو دوو کسانو او خبروال د لاس ليک نه وروسته دمحکمی دفتر ته سپارله کيږی او دغه سړی به چه خبر ورته شوی دی د محکمی په امر د پوليس په لاس راغوښتل کيږی.

څلور اتيايمه ماده:

په يو پردی هېواد کښې د خبرولو کار د افغانستان د خارجه چارو د وزارت له خوا د همدغه هېواد د واکمنو مقاماتو په وسيله کيږی.

پنځه اتيايمه ماده:

د چا چه هستو ګنځی يا ديره ځای معلوم نه وی هغوی ته خبر د اعلان په تو ګه کيږی.

شپږ اتیایمه ماده:
هغـه خبر چه د اعلان به شکل د محکمې په فیـصله د موجبه اسبابو د یادونی سره صادریږی اجرأیې دالاندی شرطونه لری:
الـف: هغـه پـاڼی چـه اعلانیـږی داعـلان د نېټـې تـر پایـه پـورې بـه د محکمی په دیوال ځوړندې وی.
ب: د خبر پاڼه باید چه د قضائی وند د کرښـې په دننه رسمی جریده کښې اعلان شی.
ځـو پـورې چـه داسـی رسـمی جریـده تأسـیس کیـږی د خبـر پاڼـه بـه د محکمی د قضائی وند دننه په یوه داسی جریده کښی چه محکمـه ئـی ټاکی اعلانیږی.

اووه اتیایمه ماده:
پـه کـار دی چـه پـه اعـلان کـښې ددواړو خـواوو نومونـه او پـوره پتـه، ددعـوی موضـوع، د اعـلان صـادریدو ځـای او کـه پـه اعـلان کـښې د حاضـریدو حکـم هـم وی نـو د حاضـریدو ځـای، ورځ او سـاعت دی ولیکل شی.

اته اتیایمه ماده:
که چېرې مقابـل لـوری پـه راډیـو کـښې د اعـلان د خپریـدو لگـښت پـه غاړه واخلی نو د خبرپاڼه په راډیو کښی اعلانیدی شی خودا اعلان بـه تش د پوهولو دپاره وی او قـانونی اعتبـار یـواځی هغـه اعـلان لـری چـه په شپږ اتیایمه ماده کښې دښودل شوی لاری مطابق شوی وی.

نهه اتیایمه ماده:
د مدعی او مدعی علیه نه پرته چه کوم اشـخاص دمحکمـی دقضـایی ونـډ نـه بهـر پـه افغانـستان کـښې اوسـی، هغـه محکمـه چـه پـه دعـوی بانـدې غـور کـوی د خبـر پاڼه هغـوی تـه د هغـی محکمـی پـه لاس ددی قانون په حکمونو برابر ورلیږی چه دوی دهغـی د قـضائی سـیمی دننـه هستوګنه لری، محکمه واک لری په هغوحـالاتو کښې چه لازمـه وګڼی

دخبر پاڼه دهغه خوا په موافقه او لګښت چه خبر د هغه په ښیګڼه وی نوموړی خلکوته تیلګرامی ورواستوی.

نوی یمه ماده:

د خبرپاڼی په ګڼ شمیرپه کار دی، چه یوه ئی په مربوطه دوسیه کښې وساتله شی او نوری ئی هغو کسانوته وسپارلی شی چه خبر ورته ورکول کیږی.

یونوی یمه ماده:

د خبر پاڼه باید چه دا لاندی نکتې ولری:

الف: چاته چه خبر ورکول کیږی د هغه نوم مکمل شهرت او د پوره پته ښودنه.

ب: په څرګند ډول د راغوښتلو د علت ښودنه.

ج: دراغوښتل شوی د راتلو ورځ او ساعت ښودنه.

د: د محکمی نوم او پته ښودنه.

هـ: د رئیس اومنشی لاس لیک او د محکمی مهر.

دوه نوی یمه ماده:

هغه څوک چه محکمی ته راغوښتل کیږی په کار دی چه پخپله حاضر شی، یا خپل قانونی وکیل ورته راولیږی او که د نه راتلو دپاره کوم په عقل برابر عذر لری نو باید چه د راتلو دپاره ده ته د ښودل شوی ساعت نه څلېریشت ساعته آګاهو دی دخپل دغه عذر اطلاع محکمی ته ورسوی. که چیری محکمه په سر د یو چا راتلل ضروری ګڼی او د وکیل راتلل ئی کافی نه بولی نو په کار دی چه د راغوښتو په پاڼه کښې دغه ټکی څرګند ولیکی چه په دغه صورت دغه په سر راغوښتل شوی شخص پخپله محکمی ته حاضر شی.

دری نوی یمه ماده:

که چیری هغه څوک چه په سر راغوښتل شوی دی په داسی ځای کښې هستوګنه لری چه په دعوی باندی دغور کوونکی محکمی د قضائی

ونه‍ نه بهر وي نو محكمه كولى شي چه هغه اظهارات ددى قانون په حكمونو برابرد قضائى نيابت په اساس واخلى.

لسم فصل
د غونډو سمون

څلورنوى يمه ماده:
محاكمه په تجارتي محكمو كښې په ښكاره كيږي.

پنځه نوى يمه ماده:
د اداري او انضباطي چارو څارنه، دغه شان ددى قانون په ښودلو پولو كښي دننه د غونډو سمون او ترتيب د محكمى درئيس وظيفه ده. دمحكمي رئيس په دوارو خواوو كښي هرى يوى ته د بيان او اظهار موقع وركوى، هغوى د زياتي پاتي وينا څخه منع كوى او څوك چه د غونډي په سموالي كښې ګډوډي را پيدا كوى هغوى له محكمى څخه وباسى. كه چيرى څوک په محكمه كښي يو ناوړه كار وكاندى محكمه ورته ددى قانون په حكمونو برابر انضباطي جزاء وركوى. دغسى انضباطى فيصلى غوڅى (قطعى) پريكړى دى چه مرافعه او تميز پرى نه شي غوښتل كيدى.

شپږ نوى يمه ماده:
د دعوى دواړه خواوې يا دهغوى وكيلان پدى مكلف دى چه خپله دعوى يا د دعوى دفع په دوو نسخو كښي محكمى ته وړاندى كړى د محكمي منشى د محكمي د رئيس له امره سره سم هغه د دعوو ليكلو په كتاب ثبتوى كه چيرى دعوى له يوه په زياتو كسانو باندى وى نو په كار دى چه زياتى نسخى د شخص په سر يوه يوه ويشى.

اووه نوی یمه ماده:

د دعوی د بهیر په وخت کښې د محکمی منشی ددغی دعوی په باب ټولی پاڼی لکه د پوهانو نظریه د شاهدانو ویناوی او نور ددعوو لیکلو په کتاب کښی ثبتوی.

اته نوی یمه ماده:

د دعوی دواړه خو اوی یا د هغوی وکیلان کولی شی چه د رئیس په اجازه د محکمی د منشی د څارنی لاندی د خپلی لاتجې په باب دوسیې او د دعوو د لیکلو کتاب ولولی.

نهه نوی یمه ماده:

د مدعی او مدعی علیه د جوابونو ورکولو موده دمحکمی له خوانښودله کیږی خو دغه موده له یوی میاشتی نه زیاتیدلی نه شی.

سلمه ماده:

په هغه موده کښې چه د مدعی او مدعی علیه د جوابونو د پاره د محکمی له خوا ښودل شوی ده د دواړه خواو د دلیلونو له اوریدلو ورسته د مربوطه محکمی له پلوه لړیدی او ډیریدې شی.

یوسلو یوومه ماده:

په نه نو یمه اوسلمه ماده کښی یاده شوی موده هغه چاته له ابلاغیه وروسته چه مهلت ورکړی شوی دی شروع کیږی.

یوسلو دوه یمه ماده:

که چیری دهغه سړی هستوګنځی چه ورته مهلت ورکړشوی دی د محکمی دقضائی ونډ نه بهر وی، نو په هرو دوولسو میلو پسی یوه ورځ د زیات مزله مهلت ورکول کیږی.

یوسلو دریمه ماده:

دهغه مدعی او مدعی علیه دجواب موده چه په افغانستان کښې معلوم دیره ځای نه لری، دخپلی محکمی له خوا ورته د یوی نه

ترځلورو میاشتو پورې ټاکله کیږی او د محکمی له خوا په جریدو او راډیو کښی د وروستۍ اعلان د خپریدو له نېټې څخه شپږ اتیایمې اواته اتیایمی مادی مطابق شروع کیږی.

یوسلو څلورمه ماده:
که چېری په یوه دعوی کښی مدعی او مدعی علیه ګڼ کسان وې، نو ترټولو اوږده موده چه کوم یوه ته ورکوله کیږی، ټول په هغی کښی شامل دی.

دوه یم باب
لومړنۍ مرحله

لومړی فصل
په ابتدائی محکمه کی ددعوو وړاندی کول

یوسلو پنځمه ماده:
کله چه محکمه د یوی دعوی د شروع کیدو حکم وکړی او د محکمی د دفتر ټاکلی محصول تحویل کړی شی، نو دعوی له همدغی نېټې سوره شوی ګڼل کیږی.

یوسلوشپږمه ماده:
په کار دی چه د دعوې سورولو غوښتنه په یوه چاپی عریضه کښی چه رسمی دائروته د مراجعې د پاره ټاکلی شوی دی ولیکله شی، که چاپې عریضه نه وی نو باید چه په غوښتنلیک باندی د دوو افغانیو د صکوکو ټکټ ولګول شی.

یوسلو اوومه ماده:
د دعوی سورولو په غوښتنه کښی باید چه داټکی روښانه وی:
۱- د مدعی مکمل شهرت یعنی:
الف: د مدعی نوم او دهغه د پلار نوم.

ب: د تذکری لمر او تاریخ ئی.
ج: دیره ځای ئی.
د: کار او کسب ئی.
۲- د مدعی علیه یا مدعی علیهم مکمل شهرت.
۳- د هغه شی تعیین چه په دعوی کښی پروت وی.
۴- د غوښتني نېټه.
۵- اصل ادعا.

یوسلو اتمه ماده:

مدعی په دی مکلف دی چه د هغو پاڼو او سندونو تصدیق شوی نقل چه دی پری استناد کوی د دعوی سورولو د غوښتنی سره یو ځای د محکمی دفتر ته وسپاری. که چېری محکمه لازمه وګڼی نوله خپله پلوه یا د مدعی علیه په غوښتنه کولای شی چه مدعی ته ووایی چه اصل پاڼی محکمی ته وښیه.

یوسلونهمه ماده:

که چېری ددعوی سورولو غوښتنه د وکیل په لاس محکمی ته وړاندی شوی وي نو په کار دی چه وکالت پاڼه هم ورسره یوځای وی.

یوسلولسمه ماده:

ددعوی سورولو د غوښتنی د رسیدو سره سم په کار دی چه منشی هغه د محکمی په دفتر کښې ثبت کړی او د دواړو خواوو د مکمل شهرت، دغوښتن لیک د تاریخ او د ورسره پاڼو رسید مدعی ته ورکړی.

یوسلو یوولسمه ماده:

که چېرې د دعوی سورولو غوښتن لیک د یوسل پنځمی، یوسل شپږمې او یوسل اوومی مادی د ښودنی سره سم نه وی تیار شوی، نو د محکمی منشی د غوښتن لیک د رسیدونه پس په پنځو ورځو کښی دننه دهغه نواقص د محکمی د رئیس له نظره تیروی او د رئیس

په امر دغه غوښتن لیک د نیمګړتیا پوره کولو د پاره مدعی ته بیرته ورکوی.

یوسلو دوولسمه ماده:

مدعی حق لری چه د دعوی سورولو نه پس هر کله چه وغواړی د محکمی په اجازه دعوی پریږدی.

که چیری محکمی ته دا ښکاره شی چه دی دا دعوی د بدنیتۍ له مخه پریږدی نو مکلفه ده چه ده ته د دعوی پریښودلو اجازه ورنه کړی، بلکه دی به مکلفوی چه یا له دعوی نه ابراء و کاندی او یائی جاری و ساتی د دعوی پریښودلو د اجازی په حالت کښی مدعی پدی مکلف دی چه مقابل لوری ئی خومره تاوانی کړی دی. که چیری مدعی علیه یی غواړی او محکمه ئی تشخیص وکړی چه هغه مدعی علیه ته ورکړی د دعوی پریښودلو محصول کټ مټ د دعوی نه دابرا د محصول هومره دی.

یوسلو دیارلسمه ماده:

مدعی د مدعی علیه د رضانه پر ته دا نه شی کولای چه خپله دعوی د سوریدلو نه پس پراخه کاندی.

دوه یم فصل
لومړنی اعتراضونه

یوسلو څوار لسمه ماده:

لومړنی اعتراضونه دادی:

۱: د محکمی د صلاحیت نه لرلو ادعا.

۲: د دعوی سورولو په باب د مدعی د قانونی اهلیت یا صلاحیت نه لرلو ادعا.

۳: په مدعی علیه پوری د سوری شوی دعوی داړی نه لرلوادعا.

۴: ددی خبرې ادعا چه سورې شوی دعوی یوځل پخوا د همغو کسانو ترمنځ چه په دی دعوی کښې دواړه خوا وی دهغو په ځای ولاړی دی خپل جریان تیر کړی او د یوی واکمنی محکمی له خوا په دغه باب غوټ پریکړی حکم وتلی دی.
۵: ددی خبرې ادعا چه سوره شوی دعوی د وخت تیریدو د قید لاندی راغلی ده.
۶: ددی خبری ادعا چه سوره شوی دعوی په یوه بله داسی تجارتی محکمه کښی هم دائره ده چه کټ مټ ددی محکمی هومره صلاحیت لری.
۷: د دی خبری ادعا چه سوره شوی دعوی د یوی بلی داسی دعوی سره پیوند لری چه په یوه بله محکمه کښی دائره ده او په کار دی چه دا دعوی قانوناً هغلته غوځه شی.

یوسلو پنځلسمه ماده:
که چیری د یوسل او څوارلسمی مادی دوهمه، دریمه، څلورمه، پنځمه فقره ثابته شی نو په کار دی چه محکمه په دعوی باندی دغور کولو نه ډډه وکړی او د رد حکم وکړی.

یوسلو شپاړسمه ماده:
که چېری د یوسلو څوارلسمی مادی اوله، شپږمه او اوومه فقره ثابته شی نو په کار دی چه محکمه په دعوی باندی دغور کولو نه ډډه وکړی او د دعوی دوسیه هغی محکمی ته چه تعلق ورپوری لری په لسو ورځو کښی د ننه له حکم کولو نه پس د غور د پاره ولیږی خوهلته نه! چه یوی خوا د یوسلو اووه لسمی مادی د حکم سره سم د جار وتلو (استیناف) غوښتنه کړی وی.

یوسلو اووه لسمه ماده:
د دواړو خواو نه هره یوه چې د محکمی حکم دهغی خلاف وی، کولی شی چه د ابتدائیه محکمی د فیصلی د لیکلی خبر نه پس ترشلو

ورځو پوري مرافعه و غواړي او كه د مرافعه محكمي په فيصله ئي قناعت و نه شي د مرافعه محكمي د فيصلي دليكلي خبرنه پس په لسو ورځو كښي تميز وغواړي.

يوسلو اتلسمه ماده:

كه چېري په يوسلوڅوارلسمه ماده كښي راغلي اعتراضونه د دعوى په اصل موضوع باندي دغور كولو نه مخكښي نه وي وړاندي شوي نو په دعوى باندي د غور كولو او د محاكمي په جريان كښي نه شي اوريدل كيدي.

يوسلو نولسمه ماده:

دمدعى عليه لومړني اعتراضونه په هغه موده كښي دننه چه په اصلي موضوع باندي داعتراضونو په باب په دريم فصل كښي ټاكل شوي ده، مدعى ته رسول كيږي او پخپله ټاكلي موده كښي دننه د مدعى نه ځواب اخيستل كيږي.

دريم فصل
د اصل موضوع په باب اعتراضونه

يوسلو شلمه ماده:

كه چېري مدعى يا دهغه وكيل لومړني اعتراضونه وړاندي كړي، نو پدي مكلف دي چه د اصل موضوع په باب خپل ځواب ده ته د خبر وركولو له تاريخه و وروسته د پنځلسو ورځو په ترڅ كښي او يا په هغه موده كښي د ننه چه د محكمي په خوښه د پنځلسو ورځو نه زياته ټاكل كيږي په دوو نسخو كښي تيار كاندي او د خپلو ټولو هغو اسنادو سره چه په لاس كښي ئي لري او دی پري تكيه كوي محكمي ته وړاندي كړي.

د محكمي منشي د ده د ځوابونو يوه نسخه د دعوو ضبطولو په كتاب ثبتوي او بله نسخه ئي د رسيد په بدل كښي مقابل لوري ته

ورکـوی او پـه وړانـدی شـویو سـند و نـو د محکمـی مهـر لګـوی، محتویات ئی د دعـوو ضبطولو کتـاب تـه رسـوی او اصـل سندونه د رسید په بدل کښی بیرته خپل خاوند ته ورکوی چه د ضرورت په وخت کښی ئی محکمی ته وښیی.

یوسلو یو ویشتمه ماده:
په تجارتی ابتدائیه محکمو کښی اوادعا د مدعی او مدعی علیه مدافعه زیات نه زیات دری واری د دواړو خواو ترمنځ غیر کیږی.

څلورم فصل
جوابی دعوی

یوسلو دوه ویشتمه ماده:
مـدعی علیـه حق لـری چه د مـدعی د دعـوی پـه مقابـل کښی دی هم ددعـوی اقامه وکړی او په کار دی چه دا دعوی له اصل دعـوی سره په منـشأ کـښی شـریکه وی او د اصـل دعـوی پـه بـاب تـصمیم پـه هغـی باندی تاثیر اچوی.

یوسلو درویشتمه ماده:
په کار دی چه په جوابی دعوی کښې د اصل دعـوی د دفعې نـه عـلاوه په مدعی نوی دعـوی هم وی.

یوسلو څلیرویشتمه ماده:
په کار دی چه جوابی دعوی د یوی ځانګړی غـوښتنی په موجب سوره کړه شی.

یوسلو پنځویشتمه ماده:
کـه چیـری د مـدعی علیـه دعـوی جـوابی نـه وی، نـو محکـمه بـه پـه ځانګړی صـورت پـه دعـوی غـور کـوی او کـه چیـری پـه دغـه دعـوی

باندی غور کول د دغی محکمی په صلاحیت کښی نه ؤ نو محکمه به د یوی فیصلی په اساس خپله ناصلاحیتی په دغه باب اعلانوی.

یوسلو شپږ ویشتمه ماده:
په جوابی دعوی کښی دادعا او دواړو خواوو د دفعو په باب د دی قانون د یوسلو شلمی مادی حکم چلیږی.

یوسلو اووه ویشتمه ماده:
که چېری مدعی خپله اصل دعوی د یوسلو دوولسمی مادی د حکمونو سره سمه پرېښوده نو د جوابی دعوی مدعی کولی شی چه خپله دعوی د دی قانون د احکامو سره سم جاری وساتی.

پنځم فصل
په دعوی باندی غور

یوسلو اته ویشتمه ماده:
محکمه د دعوی په هره مرحله کښې کولی شی دواړه خواوی یا د هغوی وکیلان را وغواړی او یو د بل په مخکښی د دوی ویناوی د هغه کشالی په باب چه اختلاف پری پیښ دی اوریدی او د ځلوېښتمې مادې د پاملرنی سره سره دوی ته د صلحی کولو تشویق ورکولی شی.

یوسلو نهه ویشتمه ماده:
د دواړو خواوو ترمنځ د یوسلو یوویشتمی مادی سره سم د ادعا او د فعی دوراندی کیدلونه پس که چېری محکمی ته دا ثابته شی چه په دعوی باندی کافی څیړنه او غور شوی دی او اوس پری د حکم د صادریدو وخت دی نو دواړو خواو ته د غور د ختمیدو خبر ورکوی او که داسی نه وه نو د ضرورت په وخت دواړه خواوی راغواړی او د نیمګړی برخو په باب تری توضیحات غواړی.

یوسلو د پرشمه ماده:
د دواړو خواوو د حاضرولو د پاره چه محکمه څومره موده ټاکی د هغی زیاته اندازه لس ورځی ده، د مزله داوږدوالی له امله به محکمه ددی قانون د حکمونو سره سم په اصله موده باندی یوڅه وخت زیاتوی، په فوق العاده حالاتو کښی محکمه پخپله او یا د دواړو خواوو نه د یوی په غوښتنه د حاضرو لوموده اوږدولی شی.

شپږم فصل
شاهدی

یوسلو یو د پرشمه ماده:
د دعوی د دواړو خواوو نه هر یو چه د شاهدانو په شاهدۍ باندی تمسک کوی په دې مکلف دی چه محکمی ته د خپلی ادعا وړاندی کولو په وخت کښې د مکمل شهرت، پتې او شمیر سره د شاهد د نامه یا شاهدانو د نومونو لست محکمی ته وړاندی کړی. دغه متمسک حق نه لری چه دغور په وخت کښی د نو یو شاهدانو او یا د هغو شاهدانونه غیر چه ده ئی نومونه مخکښی محکمی ته سپارلی دی د نورو شاهدانو نومونه وښیی. محکمه د غور په وخت کښی په شهادت متمسکه خوا په دی مکلفوی ټول ښوولی شاهدان یا د هغو له جملی ځینی کسان چه محکمه ئی خوښ کړی په هغه تاریخ چه محکمه ئی ښیی، راولی.
د ضرورت په وخت کښې پخلپه محکمه هم ښودل شوی شاهد یا شاهدان غوښتلی او راوستلی شی.

یوسلو دوه دیریشمه ماده:
که چیری شاهد د یو بلی قضائی محکمی په و نډ کښی هستوګنه لری، نو هغه محکمه چه په دعوی غور کوی، د هغی محکمی نه چه دی پکښی اوسی د اغوښتنه کولی شی چه د قضائی نیابت په اساس

شاهدی واوری او د شاهدانو و ینـاوی ثبت کړی او د نتیجی اطلاع رسماً هغی محکمی ته ورکړی چه په دعوی غور کوی.

یوسلو دری دیرشمه ماده:

شاهد به د اشرطونه لری:

الف: عاقل به وی.

ب: عمر به ئی له اتلسو کلونو کم نه وی.

ج: محجور به نه وی.

د: د شاهدی نه مخکښی به ئی کوم جنایت نه وی کړی.

هـ: د چا دپاره چه شاهدی وایی د هغه سره به د زوجیت یا د لومړۍ او دوه یمی درجې خپلولی نه لری، نوکریا با دار به ئی نه وی او دده د ګوزاری زیرمه به د هغه په غاړه نه وی.

و: په چا باندی چه شاهدی وائی د هغه سره به ئی داسی دشمنی نه وی تیره شوی چه دلیل پری موجود وی.

ز: دده او هغه چا په منځ کښی به چه دی پرې شاهدې وائی، د شاهدۍ په وخت په کومه محکمه کښې حقوقی یا جزائی دعوی روانه نه وی.

یوسلو څلور دیرشمه ماده:

د دعوه والو هره خوا د یوسل دری دیرشمې مادی د (هـ) (و) او (ز) فقرو په اساس شاهد رد ولی شی.

یوسلو پنځه دیرشمه ماده:

هغه خوا چه د شاهد ردول غواړی په کار دی چه د رد غوښتنه د شاهدۍ نه مخکښی محکمی ته وړاندی کړی او دلیلونه هم وښیی. که چېری محکمه د رد علت صحیح وګڼي نو د شاهد شاهدی نه شی اوریدلی.

یوسلو شپږ د یرشمه ماده:
که شاهدان ګڼ وو نو محکمه به د هر یوه شاهدی یوائځې او د نورو نه بیله اوری.

یوسلو اووه د یرشمه ماده:
په کار دی چه شاهدان د شاهدۍ نه مخکښی خپل نوم، مکمل شهرت او پته وښیی او ژبه وکړی چه ټول حقایق به بې له زیاتی کمی بیانوی.

یوسلو اته د یرشمه ماده:
په کار دی چه د محکمی رئیس شاهد ته د شاهدۍ ویلونه آګاهو هغه جزا بیان کړی چه قانون د ټګ او ناحقه شاهد د پاره ټاکلی ده.

یوسلو نهه دیر شمه ماده:
ضروری ده چی د شاهد بیان دده پخپل لیک او کتابت د دعوو ضبطولو په کتاب کی ثبت شی او په ده امضاء کړی شی، او که شاهد لیک نه شی کولی نو دده بیان به کټ مټ د محکمی د منشی له پلوه د دعوو ضبطولو په کتاب کښی ثبتیږی او تری لاندی به د شاهد ګوته یا مهر د دوو کسو په تصدیق لګول کیږی.

یوسلو څلویښتمه ماده:
د تجارتی دعوی په اثبات او پریکون کښې د شاهدۍ د تاثیر، ارزښت او اهمیت اندازه ټاکل د خپلې محکمی په واک کښې دی په داسی پیښو کښې چه هر یو دعوه وال د خپلې دعوی د اثبات د پاره یو اعتباری سند وړاندی کوی نو د مقابلی خوا دفع بی د اعتباری سند د لرلو او محکمی ته له ښودلو تش دشاهدانو په وسیله نه اوریدله کیږی.

يوسلو يوڅلوېښتمه ماده:
ددعوى والو هيڅ لوري د شاهدۍ ويلو په وخت کښي د شاهد بيان غندلي يا نمانځلي نشي، ددعوه والو هره خوا چه د رئيس له پلوه د خبر داري ورکولو سره هم دغسي وکړي نو له محکمي ويستل کيږي.

يوسلو دوه څلوېښتمه ماده:
که چېري شاهد په پښتو يا فارسي نه پوهېده نو د ترجمان په خوله به تري ځواب غوښتل کيږي.

يوسلو دري څلوېښتمه ماده:
په تجارتي محکمو کښې د محکمي د حکم کولو د پاره د شاهدۍ د ضروري نصاب کمه اندازه دوه تنه دي.

اووم فصل
اهل خبره

يوسلو څلور څلوېښتمه ماده:
په هغو پيښو کښې چه په يوه دعوى باندي غور کول په فني معلوماتو پوري تړلي وي، محکمه د دعوه والو يا دعوه وا ل په غوښتنه او يا پخپله د دي خبري حکم کولي شي چه د پوهانو نه دي پوښتنه وشي. د محکمي په حکم کښې به دهغه موضوع څرګند ذکر چه د پوهانو عقيده پکښې ضروري ده، قيديږي او د هغي مودي ټاکل چه پوهان پکښې خپله عقيده څرګنده کړي، ضروري دي.

يوسلو پنځه څلوېښتمه ماده:
کله چه دواړه خواوي د پوهانو په ټاکلو اتفاق وي نو پوهان به د محکمي له پلوه خوښيږي، کيداى شي چه پوهان يو نفر يا ډير کسان خوښ کړي شي.

یوسلو شپږ څلوېښتمه ماده:

د پوهانو په حیث هغه کسان خوښول په کار دی چه په مربوطه پېښنه کښې د ضروری فنی معلوماتو خاوندان وی، هغه پوهان چه د یوسلو پنځه څلوېښتمی مادی سره سم پخپله د محکمی له خوا ټاکل کیږی، ورسره ددې قانون د شهادت د فصل په یوسلو دری دېرشمه ماده کښې دراغلو شرطونو پاملرنه هم ضروری ده.

یوسلو اووه څلوېښتمه ماده:

په هېڅا باندی ددی خبری زورنه شی کېدی چه که دده خوښه نه وی هم د اهل خبره په حیث دې خپله عقیده څرګنده کړی.

یوسلو اته څلوېښتمه ماده:

د محکمی له پلوه د دواړو خواوو د بیان اوریدلونه پس محکمه هغه سوالونه ټاکی چه د پوهانونه ئی پوښتنه په کار ده. د دواړو خواو نه د پوهانو په باب ځواب او لیک غوښتل د محکمی په وړاندی د دواړو خواوو په حضور کیږی.

یوسلو نهه څلوېښتمه ماده:

که چېری د پوهانو د حق الزحمی په باب مخکښې فیصله نه وی شوی، نو حق الزحمه د موضوع د څومره والی، څرنګوالی او د پوهانو د وخت اود زحمت د پاملرنی سره د محکمی له خوا ټاکل کیږی.

یوسلو پنځوسمه ماده:

که د پوهانو نه پوښتنه کول د دواړو خواوو نه د یوه په غوښتنه شوی وو نو حق الزحمه به هماغه خوا ورکوی.

که چېری د پوهانو نه پوښتنه د دواړو خواوو په غوښتنه یا پخپله د محکمی له پلوه شوی وه نو دواړه خواوی به نیمه نیمه حق‌الزحمه

ورکوی. په دواړو صورتونو کښې په کار دی چه په کار باندی د پوهانو د لاس پورې کولو نه اول حق الزحمه محکمی ته ورکړه شی.

یوسل یو پنځوسمه ماده:

پوهان مکلف دی چه د محکمی له خوا په ښودلی وخت محکمی ته حاضر شی او د هغو موضوعاتو په باب چه د دوی نظریه پکښې غوښتل کیږی خپلی کتنی وکړی او په هغه موده کښی د ننه د ننه چه محکمه ئی ټاکی نتیجه پخپل لاس محکمی ته وړاندی کړی.

یوسل دوه پنځوسمه ماده:

محکمه د هغو ټکو د پوره کولو او څرګندولو د پاره چه د پوهانو ګونګ و ګڼل شی له پوهانو په راپور کی نیم ګړی اوځخه بیا پوښتنه کولی شی.

د دوی د خولی توضیحات د دعووضبطولو په کتاب خیژی او د دوی نه پری د سخط اخستل کیږی.

یوسل دری پنځوسمه ماده:

به کار خو دا دی چه محکمه د پوهانو په نظریه باندی پټ په پرده کښی څیړنه وکړی خو که ضرورت پیښ شی نو محکمه د دواړو خوا ؤ په مخکښی د پوهانو په نظریه څیړ نه کولای شی.

یوسلو څلور پنځوسمه ماده:

د پوهانو نظریات د رایو د ډیرښت په اساس اخستل شی او د تجارتی دعوو په پریکون کښی د قرینی په حیث پیژندل کیږی.

یوسلو پنځه پنځوسمه ماده:

که چیری محکمه د پوهانو نظریی ته اعتبار ور نه کړی نو بیا هم یو ځل نوی پوهان ددی فصل د حکمونو سره سم ټاکلی شی.

اتم فصل
سندونه

یوسلو شپږ پنځوسمه ماده:
په هغه صورت کښې چه قانون په تجارتی محکمو کښې د یوی ادعا د ثبوت دپاره یو ډولو معین دلیل څرګند او په ګوته کړی وی نو د هغی ادعا ثبوت په بل ډول دلیلونو نه شی کیدی.

یوسلو اووه پنځوسمه ماده:
هغه مسایل چه ثبوت ئی د دواړو خواوو په اتفاق په معینو دلیلونومنل شوی وی د هغو د ثبوت دپاره نور دلیلونه منل کیدی نشی خو پدی شرط چه د دواړو خواوو اتفاق د قانونی حکمونونه مخالف نه وی.

یوسلو اته پنځوسمه ماده:
په دی قانون کښی د جعلیت د ذکر شویو حکمونو له پاملرنی سره سم هغه دفعی چه په سند باندی مستندو دعوو په مقابل کښی مینځ ته راځی په کار دی چه په سند باندی مستند وی.
یوسلو نهه پنځوسمه ماده:
ددی لاندی حالتونو په هر صورت کښی شاهد وړاندی کیدی شی:
الف: په داسی معاملو کښی لکه اور لګیدل یا ټکر چه سند اخستل پکښی یا خو ناممکن او یا خو را ډیر ګران کار وی.
ب: په هغو چاروکښی چه د دواړو د ایجاب یا وضعیت له کبله پکښی د سند تیارول د عرف او چال چلند تقاضا نه وی.
ج: د جبر او حیلی د پیښیدو په حال کښی.

یوسلو شپیتمه ماده:

که چیری د یوی ناڅاپی پیښی، یا د جبر د سببونو یا دور کیدلو له کبله د یو سند له منځه تللو په باب زړه منلی دلیلونه او قرینی موجودی وی نو په شاهدی باندی د دعوی اثبات کیدی شی.

یوسلو یوشپیتمه ماده:

هغه سندونه چه د داسی مقاماتو له خوا اصولاترتیب او تصدیق کیږی چه د قانون له مخی د هغو د تیارولو واک لری نو د تجارتی محکمو په وړاندی تر هغه وخته پوری اعتبار لری چه خلاف ئی ثابت شوی نه وی خو که محکمه ئی مشبوه وګڼی نو مثنی ئی پخپله له هغه مقامه چه دائی تیار کړی دی رسماً راغواړی:

دغه شان که اشتباه د سند په تصدیق کښی موجوده وی نو محکمه ئی پخپله تصدیق رسماً له هغه مقامه راغوښتی شی چه دغه تصدیق ئی کړی دی.

یوسلو دوه شپیتمه ماده:

هغه سندونه چه له افغانستانه بهر تیار شوی وی هله پری اعتبار کیدی شی چه د دوه دیرشمی مادی له حکمه سره سم تیار شوی او تصدیق شوی وی.

یوسلو دری شپیتمه ماده:

هغه غیر رسمی سندونه چه په محکمو کښی د هغو صحت منل کیږی د رسمی سند ماهیت مینده کوی.

یوسلو څلور شپیتمه ماده:

د کرښونه بهر یا هغه عبارتونه چه په وهلو کرښو د پاسه لیکل شوی وی په متن کښی وی که په حاشیه کښی اعتبار نلری مګر هله چه دغه برخی ځانګړی صورت د سند ورکوونکی امضا کړی او تصدیق کړی وی او یا د محکمی په مخکښی امضا شی.

یوسلو پنځه شپیتمه ماده:
هغه عبارتونه چه د پو روالي له پلوه د ټول یا ځینی پور د رسیدلو په باب لیکل کیږی هله اعتبار لری چه پو روا ل ئی صحت منی.

یوسلو شپږشپیتمه ماده:
داسی غیر رسمی سندونه چه د دسوداګرو ترمنځ رواج وی او چال چلند پری کیږی په تجارتی محکمو کښی چلیږی.

یوسلو اووه شپیتمه ماده:
د ټلګرام پاڼه چه څوپوري ئی د اصل سره مخالفت ثابت نه شی، په تجارتی محکمو کښی اعتبار لری، که چېری ئی اختلاف لاره نو بیائی اصل چه لیږونکی امضاء کړی وی اعتبار لری خو هله نه! چه مقابل لوری دا ثابته کړی چه ټلګرام جعلی دی.

یوسلو اته شپیتمه ماده:
د تجارتی دفترونو د محتویاتو اعتبار د تجارت د قانون سره سم محفوظ دی.

یوسلو نهه شپیتمه ماده:
هغه خواچه اصل سندئی په رسمی مقاماتو کښی وی او په دغه وجه ئی له ښودلو عاجز وی د محکمی په واسطه ئی راغوښتلی شی، د هغه سند ضروری لګښت چه د کتلو او تطبیق دپاره محکمی ته راغوښتل کیږی په هغه چا دی چه په دغه سند تکیه کوی.

یوسلو اویایمه ماده:
هغه خواچه په پردی ژبه یو سند محکمی ته ښیی، پدی مکلف دی تصدیق شوی ترجمه ور سره جوخته محکمی ته وړاندی کړی که چیری مقابل لوری یا محکمه په دغه ترجمه قناعت ونکړی نو رسماً د محکمی له خوا د سندوال په لګښت د هغه ترجمی ته اقدام کیږی.

یوسلو یو اویایمه ماده:
د ادعا خاوند په دی پړدی چه ددی لاندی سندونو تصدیق شوی نقل اویا ئی په هر هغه صورت چه د محکمی له پلوه امر وشی محکمی ته وښیی.
الف: هغه ټول سندونه چه پخپله دعوی کی ئی پری تکیه کړی وی.
ب: هغه پاڼی او تیلگرامونه چه ددعوی په موضوع پوری تعلق لری..

یوسلو دوه اویایمه:
په هغه صورت کښی چه د محکمی له پلوه امر وشی د تجارتی دفترونو او حسابونو اصل او یا تصدیق شوی نقل راویستل هم ضروری دی.

یوسلو دری اویایمه ماده:
هغه سندونه چه په محکمه کښی ښودل کیږی که مقابل لوری ئی خپل سند ونیسی او د سند ښودن وا ل هغه نه بیرته اخستلی شی او نه محکمی نه دا غوښتنه کولای شی چه دغه سند داسی وګڼی چه هډوله سره نه ؤ.

یوسلو څلوراویایمه ماده:
په تجارتی حسابونو او دفترونو باندی غور د محکمی د مجلس په مخکښی کیږی که چیری لیکلی سندونه او تجارتی دفترونه د محکمی د قضائی ونډنه بهروی نو په هغوی باندی د (قضائی نیابت) په لارهم غور کیدی شی.

یوسلو پنځه اویایمه ماده:
محکمه کولی شی چه که و غواړی د حسابونو غور په پوهانو باندی وکړی.

یوسلو شپږ او یایمه ماده:
که چیری ښودل شوی سند په هغه چا پوری اړه نلری چه دده خلاف په هغه باندی تکیه شوی وی نو دغه سړی کولی شی چه رد ئی کړی خو په کار دی چه د سند ردول په هغه لومړی ځواب کښی چه د ښودل شوی سند په باب ورکول کیږی وشی.

یوسلو اووه اویایمه ماده:
د رد په مقابل کښی که د سند ښښتن خپل سند د مقابل لوری په سلابیرته واخلی نو محکمه په دغه دعوی کښی چه غور کوی په دغه سند باندی تکیه نشی کولی، خو که د سند ښښتن خپل سند بیرته وانخلی او سند په دعوی کښی تاثیر لری محکمه کولی شی چه ددغه سند له مخه غور وکړی.

یوسلو اته اویایمه ماده:
که چیری محکمه د تحقیقاتو په نتیجه کښی په منکرو پوری د سند په اړه لرلو فیصله وکړی نو منکر له زرنه تردوو زرو افغانیو پوری په نقدی جزا او همدغه شان که مقابل لوری ددعوی د ځنډیدو له کبله غوښتنه وکړی نو مقابل لوری ته د اووښتی تاوان په جبیره چه اندازه ئی محکمه ټاکی محکومیږی.

یوسلو نهه اویایمه ماده:
د دعوی د جریان په ټولو مرحلو کښی د سند د جعلیت ادعا کیدی شی که چیری د جعلیت ادعا د محاکمی د غونډی په وخت کښی وشی او ضروری ده چه کیفیت ئی د دعوو ضبطولو په کتاب وخیژی او د ادعا په خاوند امضا کړی شی.

یوسلو اتیایمه ماده:
د جعلیت ددعوه وال د ادعا صورت د هغه مقابل لوری ته ابلاغیږی. مقابل لوری په دی پړدی چه په لسو ورځو کښی یا خو داسی لیکلی ځواب ورکړی چه دغه سند بیرته اخلی او یا پری ودریږی.

د سند په بیرته اخستلو کښې د مقابل لوري منښت شرط دی.

یوسلو یواتیایمه ماده:

تش د سند بیرته اخیستل د هغه د جعلیت دلیل نه دی.

یوسلو دوه اتیایمه ماده:

که چیري د سند ښودن وال ستهند بیرته واخلي او یا په تاکلي نېټه ځواب ور نه کړي نو محکمه به د یو سل یو اویایمي مادي د حکم له پاملرنی سره دغه سند ددلیلونو له منځه وباسي او که چیري د سند ښودن وال پخپل سند باندي ټینګ ودرېږي نو د محکمي منشي به په دري ورځو کي د سند د جعلیت دعوه وال ته خبر ورکوي چه تر لسو ورځو پوري هغه دلیلونه چه د سند د جعلیت په باب پري تکیه لري محکمي ته لیکلي وړاندي کړي.

یوسلو دري اتیایمه ماده:

که چیري محکمه د جعلیت د دلیلونو له رسیدونه پس د جعلیت په دعوي باندي غور په اصل دعوي کښې تاثیر ناک وګڼي د جعلیت په دعوي باندي د غور کولو حکم کوي.

دمحکمي منشي په دري ورځو کښې د محکمي دغه فیصله دواړو خواؤ ته اوروي او د جعلیت ددعوي دلیلونه د سند ښودن وال ته ارجاع کوي او هغه پدي پوهوي چه په لسو ورځو کښې خپل لیکلي ځواب محکمي ته وسپاري او ددغه ځواب د رسیدونه پس د جعلیت په دعوي باندي د غور نېټه دمنشي له پلوه دواړو خواؤ ته او رول کیږي.

یوسلو ځلور اتیایمه ماده:

په کار دی چه د سند ښودن وال هغه اصل سند چه د جعلیت دعوي پري شوي ده هماغه وخت چه پخپل سند باندي دو دریدو خبر محکمي ته ورکوي د رسید په بدل کښې د محکمي دفتر ته وسپاري

دغه سند د منشی په واسطه د محکمی په رئیس اواعضاو باندی ملاحظه او نښانی او په محکمه کښی خو ندی ساتل کیږی.

یوسل پنځه اتیایمه ماده:

که چیری د جعلیت دعوه وا ل په ټاکلی موده کښی د جعلیت دلیلونه محکمی ته وړاندی نه کړی د جعلیت ادعا بی تاثیره کیږی او که چیری د سند ښودن وا ل د مقابل لوری له خوا د سند دجعلیت د دعوی په باب ځواب ونه وائی. نو د محکمی له خوا جعلیت په دعوی باندی د غور دپاره نیټه ټاکل کیږی.

یوسلو شپږ اتیامه ماده:

محکمه د رسمی سندو نو د جعلیت په دعوی باندی د غور په باب د یوسل نهه پنځوسمی او یوسل شپیتمی مادی حکمونو ته پاملرنه ساتی، او د نورو سندونو د جعلیت په دعوی باندی د غور کولو په باب ددی قانون له یو سل نهه اتیایمی څخه واخله د یوسل شپږنوی یمی مادو. تر پایه پوری د حکمونو پاملرنه کوی او په هغه صورت کښی چه د جعلیت دلیلونه مقنع و ګڼی د سند په جعلیت حکم کوی کنی هیڅ، که چیری د سند په جعلیت باندی خپله فیصله صادره کړی نو دغه سند ددلیلونو له منځه وباسی.

یوسلو اووه اتیایمه ماده:

که چیری محکمه د سند په جعلیت حکم ونه کړی نو هغه خوا چه د جعلیت دعوی ئی کړی ده د پنځوسو و نه واخله تر دری زرو افغانیو پوری په نقده جزا او همدغه شان د مقابل لوری په غوښتنه دغه ته د ټول اوښتی تاوان په ورکړه چه محکمی ته ثابت شی محکومیږی.

یوسلو اته اتیایمه ماده:

د جعلیت ددعوی په باب د حکم صادریدلو نه پس هغه ټول سندونه او لیکنی چه د جعلیت ددعوی لاندی راغلی ښودن وا ل اویا هغه مرجع ته چه دغه سندونه تری لاس ته راوستل شوی دی د یوسل اووه

اتیا او یو سل نهه نوی مادو حکمونو له پاملرنی سره سم د رسید په بدل کښی بیرته ورکول کیږی.

یوسلو نهه اتیایمه ماده:

د تجارتی محکمو هیڅ مامور او کاروالادا حق نلری چه په کومو سندونو باندی چه د جعلیت دعوی شوی ده د هغو مثنی اشخاصو ته ورکړی مگر هله چه د محکمی رئیس اجازه وکړی او په دغه صورت کښی هم د مثنی په څنډه کښی څرگند ولیکل شی چه پدی سند باندی د جعلیت دعوی شوی ده.

یوسلو نوی یمه ماده:

که چیری په یو سند باندی د جعلیت دعوی په تجارتی محکمو کی ثابته شی نو تورن او د هغه ملگری د جزایی تعقیباتو دپاره خپلو مراجعوته سپارل کیږی.

یوسلو یونوی یمه ماده:

د جعلیت د دعوی په موضوع کښی د یو سند د اعتبار په پدی ډول غور کیږی:

۱: په لیک امضا مهر او گوته باندی د وهلو، تورلو او د دغی نورو په ملاحظه کره کتنه.

۲: د لائجه ایز سندد لیک او امضا سره د یو بل داسی مماثل سند مخامخ کول چه د هغه په اصالت باندی د محکمی باور وی.

۳: دداسی خبرگر ندو او شاهدانو نه تحقیق کول چه دهغو د اطلاعاتو او معلوماتو له مخه د سند صحیح او غلط معلومیدی شی.

۴: ددغه سند له مفاد سره د نورو هغو سندونو او دلیلونو تطبیق کول چه د هغو په اصالت باندی د محکمی باور وی.

د نورو سندونو سره د سند د تطبیق کولو په باب داسی سندونه خوښول په کار دی چه مقابل لوری ئی منی او یا ئی صحت محکمی په نزد ثابت وی.

یوسلو دوه نوی یمه ماده:
محکمه هغه شاهدان چه د شاهدی له مخی ئی په سند کښی امضا وی کړی وی یا هغه کسان چه دلیکلو په وخت کښی ئی د لانجه ایز سند لاس لیکیدل یامهریدل لیدلی وی او دغه شان هغه کسان چه د هغو اطلاعاتو او معلوماتو نه د حقیقت څرګندیدل ممکن وی را غواړی او خبری ئی اوریدل کیږی.

یوسلو دری نوی یمه ماده:
د سندونو د لیک امضا او مهر د تطبیق کولو په کار کښی هغه لیکنی اساس نیول کیږی چه دواړه خوا وی ئی په خوښولو کښی اتفاق وی او که د دواړو خواؤ اتفاق نه ؤ نو بیا دا لاندی لیکنی د تطبیق دپاره اساس نیول کیږی:
الف: په رسمی سندونو کښی لیک امضا مهر او ګوته.
ب: هغه لیک، امضا، مهر او یا ګوته چه په دعوی پوری په مربوطو پاڼو کښی د محکمی په وړاندی لیکل شوی، امضا شوی، مهر شوی او ګوته شوی وی.
ج: په مربوطو چارو پوری په متعلقو لیکنو کښی د رسمی کسانو او ملی مؤسساتو د کاروالاؤ لیک یا امضا.
د: هغه عادی سندونه چه د هغی د لیک، امضا، مهر او ګوتو په صحت باندی مخکښی اعتراف شوی وی.

یو سل څلور نوی یمه ماده:
که چیری هغه سړی چه د سند لیک، امضا، مهر او ګوته په ده پوری تړل شوی ژوندی وی د لیک د غوښتو دپاره راوستل کیږی.

یوسلو پنځه نوی یمه ماده:
که چیری هغه پاڼی او لیکنی چه د تطبیق دپاره اساس نیول کیږی په یوه دولتی اداره یا ملی مؤسسه کښی وی نوموړی اداره او مؤسسه

مکلفه ده چه د محکمی په حکم ئی محکمی ته راولیږی نو د مطلب پوره کیدونه پس هماغه اداری ته د محکمی له خوالیږل کیږی.

یوسلو شپږنوی یمه ماده:
که چیری دغه پاڼی او لیکنی د محکمی د قضا ئی ونډ نه بهر وی او راوړل ئی گران وی نو بیا د تطبیق کارد قضائی نیابت په لاره سرته رسیږی.

یوسلو اووه نوی یمه ماده:
که ضرورت پیښ شی محکمه د لیک، امضا، مهر او گوتی کره کتنه ددی قانون له حکمونو سره سم پوهانو ته سپاری.

یوسلو اته نوی یمه ماده:
که چیری تورنی او دغسی نور په یو سند کښی موجود وی نو دا خبره ددغوو ضبطولو په کتاب خیژی او په ښودن وا ل امضا کیږی او که چیری د سند ښودن وا ل دامضا کولو نه ډډه وکړی نو دغه کیفیت ددعوو ضبطولو په کتاب کښی ثبتیږی او د سند په باب ددی قانون د حکمونو په باب ددی قانون دحکمونو سره سرم اجراآت کیږی.

یوسلو نهه نوی یمه ماده:
د یو سند د جعلیت په باب د محکمی د فیصلی د قطعی کیدو نه پس د محکمی د حکم لنډیز د سنده لاندی لیکل کیږی او دغه سند د محکمی د رئیس له پلوه په خاص مهر باطلیږی.

نهم فصل
اقرار

دوه سومه ماده:
کله چه یو څوک په یو داسی شی اقرار وکړی چه په ده باندی یو حق ثابتوی دده دا اقرار ددغه حق د ثبوت دپاره کافی گڼل کیږی

دوه سوه یوومه ماده:
که چیری اقرار د محکمی په وړاندی ددعوی د جریان په وخت کښی او یا د هغو پاڼونه په یوه کښی چه محکمی ته وړاندی کیږی وشی دا په محکمه کښی اقرار دی او اعتبار لری، او هغه اقرار چه محکمی نه بهر وشی اعتبار نلری مګر هله! چه واقعیت ئی ددی قانون له حکمونو سره سم ثابت شی.

دوه سوه دوهمه ماده:
په کار دی چه اقرار لکه د دعوی په باب د نورو اظهاراتو په شان د محکمی د منشی له خوا ددعوو ضبطولو په کتاب وخیژی او په مقر امضا شی.

دوه سوه دریمه ماده:
په یو داسی حالت باندی د وکیل اقرار چه دده په مؤکل باندی یو حق ثابتوی د مؤکل د خپل اقرار په شان ددی فصل د حکمونو سره سم اعتبار لری خو پدی شرط چه وکیل ته په وکالت لیک کښی دا واک ورکړی شوی وی.

لسم فصل
قضائی نیابت

دوسوه څلورمه ماده:
په هغو پیښو کښی چه دا ضروری وګڼله شی چه په دلیلنو باندی غور د شاهدانو اوریدنه، پوهانو ته رجوع کول او یا نور داسی قانونی اجراآت د هغی قضائی محکمی د ونډنه بهر وشی چه د اصل دعوی په کتنه مکلفه ده نو دا محکمه کولی شی چه په دغه باب یو بلی محکمی ته نیابت ورکړی چه تحقیقات او ضروری اجراآت وکاندی او صدق شوی شکل دی هغی محکمی ته چه نیابت ورکول راولیږی.

دوسوه پنځمه ماده:
په هغو پيښو كښي چه دا ضروري وي چه تحقيقات د افغانستان نه بهر وشي محكمه كولى شي چه د افغانستان او بهرنو دولتونو ترمنځ د موجودو تړونونو په اساس او كه دا نه وو د بين الدول حقوقي مقرراتو په اساس د هغه مملكت محكمى ته چه دغه تحقيقات ئي په خاوره كښي كيدل په كار دي نيابت وركړي چه تحقيقات وكړي او يو كره شوى شكل ئى افغانى تجارتي محكمى ته راوليږي.

دوه سوه شپږمه ماده:
افغانى تجارتي محكمى كولى شى چه د افغانستان او بهرنيو دولتونو ترمنځ د موجودو تړونونو سره سم او كه نه وو د بين الدول حقوقي مقرراتو په اساس هغه نيابت چه د بهرنيو ملكونو او د محكمو له پلوه د شاهدانو د اوريدني يا تجارتي دعوى په باب د نورو تحقيقاتو د پاره وركول كيږي ومني.

دوه سو اوومه ماده:
د قضائى نيابت په اجراكولو كښي د غور لاړى چارى د هغه ځاى د قانون تابع دي چه تحقيقات پكښي كيږي

يوولسم فصل
حكميت

دوه سوه اتمه ماده:
هغه كسان چه ددعوى سوررولو اهليت نلرى د خپلو اختلافونو د اوارولو دپاره كه دغه اختلافونه په تجارتي محكمو كښي پور ته شوى وى كه نه وى كولى شى چه محكمى د حكم صادريدو نه مخكښى د يوياځو تنو حكميت ته مراجعه وكړي.

دوسوه نهمه ماده:
دواړه خوا وی کولی شی چه په اصل عقد یا په ځانګړی تړون کښی دا په غاړه و منی چه که اختلاف پیښ شو نو حکمیت ته مراجعه کوی.

دوه سوه لسمه ماده:
که په هغه ځانګړی تړون کښی چه دواړو خوا ؤ د هغه له مخه د خپلو اختلافونو او ارولو دپاره د حکمیت اساس منلی دی په کوم ټاکلی حکم یا حکمانو باندی روغه جوړه راغلی وی نو بیا په دغه باب ددی ټکو مراعاتو ضروری دی:
الف: په ځرګند صورت ددواړو خواؤ حکم او حکمانو د هویت او مشخصاتو بیان.
ب: د هغی لانجه ایزی موضوع بیان چه د حکمیت له لاری ئی اوارول په کار دی.

دوه سوه یوولسمه ماده:
که چیری دواړوو خوا ؤ په اصل عقد یا په ځانګړی تړون کښی خپل حکم یا حکمان مخکښی نه وی ټاکلی دوی کولی شی چه بیا وروسته د دواړوو خواو و په اتفاق دا کار وکاندی او هر کله که د دواړوو خواوو ترمنځ د حکم په ټاکلو اتفاق را نشی نو بیا د حکم ټاکل د محکمی کار دی.

دوه سوه دوولسمه ماده:
که چیری داسی وی چه د اصل عقد یا ځانګړی تړون له مخه په کار وی چه له یوه نه زیات حکمان وټاکل شی خو نه ئی شمیر معلوم وی او نه نومونه نو دواړه خوا وی به یویو حکم نیسی او دواړه حکمان به یو درېیمګړی حکم خوښوی،که چیری دغه دواړه حکمان په یوه هفته کښی د دریمګړی حکم په ودرولو بریالی نشی نو محکمه به دریمګړی حکم ټاکی.

دوه سوه دیارلسمه ماده:

په لاندی پیښو کښی هم حکم د مربوطی محکمی له خوا ټاکل کیږی:

الف: په هغه صورت کښی چه د دواړوو خوا ؤ ترمنځ د اختلافونو اوارولو کار د تړون له مخه یوه حکم ته راجع شوی وی خو دواړه خوا وی په یوه حکم باندی اتفاق ونه کړی شی.

ب: که چیری د یوی خوا حکم یا استعفا وکړی یا ومری او یا د حکمیت اهلیت له لاسه ورکړی او د هغه خوا دا ونه کړی شی چه د حکم د استعفا یا مړینی له نېټې نه لس ورځی وروسته د هغه عوض وټاکی.

ج: په ټولو هغو پیښو کښی چه دواړه خوا وی د اصل عقد یا ځانګړی قرارداد یا ددی قانون د حکمونو له مخه د حکمانو په ټاکلو مکلف وی او یوه خوا ئی د خپل مقابل لوری له خوا د حکم په ټاکلو باندی د خبریدونه لس ورځی پس خپل حکم ونه ټاکلی شی.

دوه سوه څوار لسمه ماده:

په هغو پیښو کښی چه محکمه ددی قانون له حکمونو سره سم حکم خوښوی په کار دی چه محکمی ته د څومره شمیر ضرورت وی چه د هغه نه په دوه هومره شمیر کسانو کښی د پچی له مخه حکم یا حکمان وټاکی.

دوه سوه پنځلسمه ماده:

حکم یا حکمان پدی پوه دی چه په اصل عقد یا ځانګړی تړون کښی څومره موده چې ښودلی شوی وی په هغی کښی د ننه د ننه خپله فیصله صادره کړی او که په اصل عقد یا ځانګړی تړون کښی د مودی یادونه شوی نه وی نو حکم یا حکمان پدی پوه دی چه د هغی نېټې نه وروسته چه ټولو حکمانو د حکمیت د منلو لیکلی خبر ورکړی وی په دوه میاشتو کښی خپله فیصله صادره کاندی.

دوه سوه شپاړسمه ماده:

محکمه دا کسان د حکم په حیث تاکلی نه شی مګر هله ئی تاکلی شی چه دواړه خوا وی پری سلا شی:

الف: هغه څوک چه په دعوی کښی ښیګړوال وی.

ب: هغه څوک چه به دعوه والو کښی له یوه سره د لومړی درجی نسبی یا سببی نژدیکت لری.

ج: هغه څوک چه د یوی خوا وکیل یا دهغه په چارو بوخت وی او یا دعوی یو خوا د ده په چارو اخته وی.

د: هغه څوک چه د یو دعوه وال میراث خوری.

هـ: د دری ګونو تجارتی محکمو رئیسانو او غړی او د هغوی په ونډ کښی د دولت مامورین.

دوه سوه اووه لسمه ماده:

هغه حکم چه محکمه ئی ددی قانون د دوه سوه دیارلسمی مادی د دوهمی او دریمی فقری سره سم تاکی د دوه سوه شپاړسمی مادی له حکمه مستثنی دی.

دوه سوه اتلسمه ماده:

حکمان د حکمیت منلونه وروسته د استعفا حق نه لری مګر هله چه معقول عذر ولری لکه سفر ناروغی او داسی نور.

دوه سوه نولسمه ماده:

که چیری حکمان په ټاکلی نیټه خپله رایه ورنه کړی د دوی د حکمیت واک پای ته رسیږی او د دواړو خواو د سلا کیدو په صورت کښی نوی حکمان خوښول کیږی.

دوه سوه شلمه ماده:

په کار دی چه دواړه خوا وی هغه سندونه او مدارک چه لری ئی، حکمانوته ورکړی او حکمان هم کولی شی چه له دوی نه ضروری پوښتنی ګرویږنی وکاندی.

دوه سوه یویشتمه ماده:
که چیری دواړه خوا وی د حکمیت د لری کیدو دپاره لیکلی غوښتنه وکړی نو حکمیت له منځه ځی.

دوه سوه دوه ویشتمه ماده:
که د دعوی د دوه طرفونو نه یو مړشی د هغه قانونی وارثان ددغه مړی د حکم په ځای بل حکم ودرولی شی.

دوه سوه درویشتمه ماده:
په کار دی چه د حکم رایه غوڅه پریکړی او مدلله وی.

دوه سوه څلیرویشتمه ماده:
که حکمان ډیر وی نو رایه ئی د رایو د اکثریت له مخه اتخاذ کیږی.

دوه سوه پنځویشتمه ماده:
د حکمیت د رایی له حاصلیدو وروسته د محکمی منشی اصل رایه د محکمی د رئیس او غړو له ملاحظی تیروی او بیایی ددغو د ضبطولو په کتاب کښی ثبتوی که چیری د محکمی ډاډ په دی خبره راشی چه د حکمیت رایه ددی قانون په احکامو برابره صادره شوی ده نو هغه تر بحث لاندی اختلافونو داوارولوپه باب قاطمه ګڼی او د هغی په اساس خپله فیصله صادروی، ورپسی فیصله لیکونه دواړو خوا ؤته سپارل کیږی او اصل رایه د محکمی په دفتر کښی ساتل کیږی.

دوه سوه شپږ ویشتمه ماده:
په دی لاندی پیښو کښی د حکمیت رایه اعتبار نه لری:
الف: چه د حکمیت رایه د مملکتی قوانینو نه مخالفه وی.
ب: چه حکم د حکمیت موضوع پریښی او د داسی مطلب په باب ئی خپله رایه څرګنده کړی وی چه د حکمیت موضوع نه وی.

ج: چه د حکمیت رایه د حکمیت له مودی تیریدلو وروسته صادره شوی وی.
د: چه د حکمیت رایه د هغه رسمی سندونو له محتویاتو سره مخالفه وی چه د تجارتی محکمی په دفتر ختلی وی.

دوه سوه اووه ویشتمه ماده:

که چیری د حکمیت په رایه کښی هم د حکمیت موضوع او هم پکښی داسی بل مطلب وی چه له دغی موضوع نه بهر وی نو له موضوع نه د بهرنی مطلب په باب د حکمیت رایه اعتبار نه لری.

دوه سوه اته ویشتمه ماده:

د حکمانو حق الزحمه نیم په نیمه د هری خوا په غاړه ده، خو هله نه، چه که د حکمیت په تړون کښی د حق الزحمی ورکولو دپاره بل ترتیب نیول شوی وی.

دوه سوه نهه ویشتمه ماده:

هغه دعوی چه د افلاس او دیواله کیدو په باب وی حکمیت ته نه شی راجع کیدی.

دوه سوه دېرشمه ماده:

د حکمیت په رایه او نظریه کښی په کار دی چه ددی ټکو خیال وساتل شی.
الف: د لایحه ایزی موضوع څرګندتیا.
ب: ددعوی د بنیاد او د محکمی د هر قسم لګښت او محصول په باب د حکم غوټه پریکړی رایه.
ج: د حکمیت نېټه او د ټاکلو حکمانو امضا وی او د هغوی د پتو څرګندونه.

دولسم فصل
په دلیلونو غور او د تحقیقاتو ختم

دوه سوه یو د یرشمه ماده:
ثابتول د هغه چا وظیفه ده چه د یو حق یا یو حالت دعوی کوی.

دوه سوه دوه د یرشمه ماده:
اثابت په هغه دلیلونو کیږی چه په دی قانون کښی یاد شوی دی ددی قانون د نورو حکمونو له پاملرنی سره د اثبات په باب دلیلونه په دی ترتیب غوره کیږی:
الف: اقرار.
ب: سند.
ج: شاهدی.

دوه سوه دری د یرشمه ماده:
د یوی دعوی د ثبوت دپاره په بریدونو کښی د ننه په تجارتی رواج او چال چلند باندی تکیه کولی شی.

دوه سوه څلورد یرشمه ماده:
محکمه یواځی په هغه دلیلونو غور کوی چه ددعوی دواړو خواؤ پیش کړی وی او دا نه شی کولی چه یوی خواته کوم ښودلی دلیل د وړاندی کولو دپاره تلقین کړی وی هغه تحقیقات چه محکمه ئی د محاکمی د جریان په وخت کښی د موضوع د څرګندتیا دپاره ضروری و ګڼی لکه د شاهدانو اوریدنه او نور د دلیل تلقین نه ګڼل کیږی.

دوه سوه پنځه د یرشمه ماده:
په دلیلونو باندی غور د محکمی په غونډه ګښی کیږی که چیری د غور په وخت کښی د موضوع د تحقیق او تشخیص دپاره د دواړو خواؤ یا د یوی خوا یا د نورو کسانو راغوښتل ضروری وګڼل شی محکمی ته راغوښتل کیږی.

دوه سوه شپږ دیرشمه ماده:
هغه ټول سندونه چه دواړه خوا وی ئی محکمی ته ښیی د محکمی له خوا له کتل کیدو نه پس ددعوو ضبطولو په کتاب کښی ثبتیږی او اصل ئی د رسید په بدل کښی بیرته خاوندانوته ورکول کیږی.

دوه سوه اووه دیرشمه ماده:
د دلیلونو د اوریدنی او وربانـدی د غور کولو نه وروسته محکمه دواړو خوا ؤ ته د تحقیقاتو ختمیدل اوروی بیا د حکم اورولودپاره ورځ او ساعت ټاکی، کدا خبر ددعوو ضبطولو په کتاب خیژوی او دعوه والوته ئی اور وی.

دوه سوه اته دیرشمه ماده:
په کار دی چه محکمه د تحقیقاتو د ختم له اعلامه و روسته په شلو ورځو کښی د ننه خپل حکم صادر کړی او فیصله لیکونه دواړو خواؤته وسپاری.

دوه سوه نهه دیرشمه ماده:
په کار دی چه د محکمی په حکم کښی دا لاندی ټکی درج وی:
الف: ددعوی د دواړو خواؤ او دهغوی د وکیلانو نومونه او پوره پیژندنه.
ب: د حکم نېټه.
ج: د هغی محکمی نوم چه حکم صادروی.
د: د حکم لاندی د محکمی د رئیس او غړو نومونه.
هـ: لکه محکمی نه ددعوه والو دغوښتنی او دعوی موضوع.
و: ددعوی د دواړو خواؤ ددلیلونو او مستنداتو لنډیز.
ز: هغه دلیلونه چه محکمه پری د حکم په صادرولو کښی تکیه کوی.
ح: ددی خبری څرګندتیا چه د محکمی دصکوکو محصول او نور لګښتونه د چا په غاړه دی.

دوه سوه څلوېښتمه ماده:

په کار دی چه د محکمی حکم څرگند او غوڅ پریکړی وی.

دوه سوه یوڅلویښته ماده:

د محکمی رایه پټ په پټه نیول کیږی او د قضائی ډلی د امضا نه پس د حکم شکل غوره کوی او په ښکاره دواړو خوا ؤ ته اورول کیږی.

دوه سوه دوه څلوېښتمه ماده:

د محکمی رایه د اتفاق یا اکثریت په اساس نیول کیږی د حکمی رئیس لومړی له غړونه بیل بیل رایه اخلی او ټولو نه وروسته خپله رایه څرگندوی.

دوه سوه دری څلوېښتمه ماده:

د محکمی رئیس هم یوه رأیه لری.

دوه سوه څلور څلوېښتمه ماده:

په کار دی چه د محکمی حکم ددعوو ضبطولو د کتاب دجریاناتو سره یو ځای د حکم اورولو نه په شلو ورځو کښی د ننه د محکمی د منشی له پلوه ددعوی دواړو خوا ؤ په شمیر په رسمی فیصله لیکو نو کښی درج شی او د محکمی د رئیس او غړو له امضا او د ټاکلی محصول د اخستلو نه پس د داسی رسید په بدل کښی چه تاریخ پری وهل شوی وی دعوه والوته وسپارل شی.

دوه سوه پنځه څلوېښتمه ماده:

د فیصله لیکونو او رول او سپارل د هغو قاعدو سره سم کیږی چه ددی قانون د اورونی په فصل کښی ټاکل شوی دی.

دوه سوه شپږ څلویښتمه ماده:

که چیری د دعوی یوه خوا یا وکیل یی د کوم معقول عذر نه د محکمو ټاکلو غونډوته را نه شی او یا راشی خو د محکمی د پوښتنو جواب ونه وایی نو که دهغوی د اعتراضونو او دفعو صورت ددعوو

ضبطولو په کتاب کښې رسول شوي وي که نه وي محکمه د مقابل لوري په غوښتنه د غایب د حاضرولو دپاره یوه موده چه له دوو میاشتونه به کمه او له څلورو میاشتو به زیاته نه وي ټاکلې او په را دیو او یو محلي اخبار کښې ئې خپروي، که چیرې غایب شخص په دغه ټاکلې موده کښې محکمې ته ځان ونه رساوه محکمه واک لري چه د مقابل لوري د ښودلو سندونو او قانوني موادو په تکیه خپل حکم د هغه پس صادر کړي.

دریم باب
دمرافعې غوښتنې مرحله

لومړی فصل
هغه حکمونه او فیصلې چه مرافعه پرې غوښتل کیدی شي

دوسوه اووه څلویښتمه ماده:
د تجارتي اپتدائیه محکمو نه په صادر شوو حکمونو عموما مرافعه غوښتل کېدی شي بې له هغو حکمونو چه استثنایي په قانون کښې څرګنده ښودل شوي وي.

دوه سوه اته څلویښتمه ماده:
د تجارتي ابتدائیه محکمو په دی لاندی حکمونو بآندی مرافعه نه شي غوښتل کیدی:
الف: د ابتدایي تجارتي محکمو هغه حکمونه چه یوازې په پیسوشوي او له دوو زرو افغانیو کمې وي.
ب: هغه حکمونه چه د محکمې په مخکښې په اقرار باندی تکیه شوي وي.
ج: هغه حکمونه چه د دی قانون سره سم د حکمیت یادروغې جوړې د نظریې په اساس صادر شوي وي.

دوه سوه نه څلوېښتمه ماده:

په اصل موضوع باندی په هیڅ یوه فیصله بی له حکمه مرافعه نه شی غوښتل کیدی، دا لاندنی صورتونه مستثنا دی:

الف: د دعوی د نه اوریدلو فیصله د محکمی د صلاحیت د نه لرلو یادوخت تیریدو په اساس.

ب: د دعوی د یوی خوا داهلیت نه لرلو فیصله.

ج: د محکمی دیو غړی د رد غوښتنی د نه منلو فیصله.

دوه سوه پنځوسمه ماده:

څوک چه مرافعه غواړی په دی پړدی چه مرافعی محکمی ته د خپل غوښتن لیک سره یو ځای د ابتدائیی محکمی د فیصله لیک یا حکم اصل یائی مثنا وړاندی کړی.

دو هم فصل
د مرافعی غوښتلو موده

دوه سوه یو پنځوسمه ماده:

د ابتدایی محکمو په حکمونو او فیصلو باندی د مرافعی غوښتلو موده د حکم داورولو او یافیصله کیدلو له نېټې څخه دوه میاشتی ده.

دوه سوه دوه پنځوسمه ماده:

هغه کسان چه د حکم داورولو او تفهیم په وخت په محکمه کښی حاضروی نو داورو لو او تفهیم کار د دعو وضبطولو په کتاب کښی کیدی او له دوی نه استحضاری اخستله کیږی د هغوی په باب چه داورولو په وخت په محکمه کښی حاضر نه وی د اورولو کار د دی قانون داووه اتیا ، اته اتیا او نه اتیا مادو د حکمونو سره سم کیږی.

دوه سوه دری پنځوسمه ماده:
که چیری په دوه سو یوپنځوسمه ماده کښی د ښودل شوی مودی د تیر یدو نه پس د مرافعی غوښتنه شوی وی او مرافعه محکمه د غوښتنی نه منلو او د دعوی اد نه اوریدلو حکم صادره وی.

دریم فصل
مرافعوی غور

دوه سوه څلور پنځوسمه ماده:
مرافعوی غور په غوښتنه کیږی دا غوښتنه په مدعی یا مدعی علیه د دوی وکیلان یا قانونی نمایندګان په کابل کښی پخپله تجارتی مرافعه محکمی ته وړاندی کوی.

دوه سوه پنځه پنځوسمه ماده:
په کار دی چه د مرافعه محکمی منشی د غوښتنی درسیدو سره سم د غوښتنی محتویات پخپل دفتر کښی ورسوی او غوښتنوال ته داسی رسید ورکړی چه پکښی د ده نوم، د مقابل لوری نوم او د غوښتن لیک د رسیدو نیټه وی او په هغو ټولو پاڼو باندی چه د غوښتن لیک سره اړه لری د اخستلو نیټه ولیکی دانیټه د مرافعی غوښتنی ابتدا ګڼله کیږی.

دوه سوه شپږپنځوسمه ماده:
په کاردی چه د مرافعه غوښتنی په لیک کښی داټکی قیدشی:
الف: د مرافعی د غوښتنوال نوم مکمل شهرت او پته ئی.
ب: د مقابل لوری نوم، مکمل شهرت او پته ئی.
ج: که دو اړه خواوی یا یوه یی وکیل لری نو د وکیل نوم مکمل شهرت او پته ئی.

د: د هغه حکم یا قرار لنډیز چه په هغه باندی مرافعه غوښتل شوی وی.
هـ: د ابتدائیه محکمی د هغه حکم یا قرار نېټه چه مرافعه پری غوښتل شوی وی.
و:د هغی ابتدائیه محکمی نوم چه حکم یا اقرار ئی صادر کړی وی.
ز: د مرافعی غوښتنی د ادعا شرح او ورسره د مدعا د اندازی او نورو مشخصاتو څرګندتیا.
ح: د ابتدائیه محکمی په فیصله باندی مرافعوی اعتراضونه.

دوه سوه اووه پنځوسمه ماده:

په کار دی چه د الاندی پاڼی د مرافعی د غوښتن لیک سره یو ځای مرافعه محکمی ته وړاندی شی:
الف: د وکیل وکالت لیک که د مرافعی غوښتنوال وکیل لری.
ب: د هغو سندونو نقل چه د مرافعی غوښتنوال پری تکیه کوی.
ج: د ابتدائیه محکمی د هغه حکم یا قرار اصل یا مثنی چه پری مرافعه غوښتل شوی وی.

دوه سوه اته پنځوسمه ماده:

د مرافعی غوښتنی غوښتن لیک او ورسره ضمیمه پاڼی له رسیدو نه پس په خپل وارد مرافعه محکمی مجلس ته وړاندی کیږی. که چیری د محکمی مجلس دعوی داوریدو وړونه ګڼله نو په نه اوریدو ئی حکم کوی او که د عوی ئی داوریدوړو بلله نو غوښتن لیک ور سره ضمیمه پا ڼی د مدعی یا د هغه د وکیل له پلوه د محکمی د منشی د څارنی لاندی د دعوو د ضبطو لویه کتاب کښی رسیږی او تري لاندې د مدعی یا د هغه د وکیل امضا مهر یا ګوته لګول کیږی.

دوه سوه نهه پنځوسمه ماده:
په کتاب کښې د غوښتن لیک او ورسره پاڼو دختو نه پس د دعو و ضبطولو د کتاب محتویات د دفعې دپاره مقابل لوری ته ښودل کیږي چه د محکمې د ننه پری منشي په مخکښې ځان پوه کړي او جوابونه تیار کاندی مقابل لوری د غوښتن لیک او دوه د سره پاڼو نقل په دی ماده ګڼې د راغلو شرطونو سره سم د دعوی ضبطو لو له کتابه اخستی شي.

دوه سوه شپیتمه ماده:
مقابل لوری یایي وکیل په دی مکلف دی چه د دعوو ضبطولو په کتاب کښې دغوښتنې لیک اوورسره پاڼودلیدلو نه لس ورځې وروسته د مدعی د اعتراضونو د دفعې د محکمې د منشي د څارنې لاندی دردعوو ضبطولو په کتاب کښې ورسوی او ترلاندی امضاو کړي یا مهر او یا ګوته ولګوی.

دوه سوه یوشپیتمه ماده:
د دعوو ضبطولو په کتاب کښې د اعتراضونو د فعو او ددواړو خواو د موجودوسندونو د ختلونه پس د محکمې له خوا په کشاله باندی دغورکولو ورځ او ساعت ټاکل کیږی دعوه والوته او رول کیږی او له دوی استحضاری اخستله کیږی چه په ټاکلی ورځ او ساعت د محاکمې غونډی ته ځان راو رسوی.

دوه سوه دوه شپیتمه ماده:
هغه نوی دغوی چه په ابتدائیه کښې نه وی د مرافعې په دوران کښې نه اوریدله کیږی، د بدل اجاری، کراِئې او هغه تاوان د عوی چه د مرافعې غوښتنوال ته دغور په وخت یادابتدائیه محکمې د حکم له صادر یدو وروسته اوښتی وی نوی دعوا نه ګڼله کیږی.

دوه سوه دري شپيتمه ماده:
ټولي هغه محاكماتي قاعدي چه د دي قانون د حكمونو له مخه په ابتدايي تجارتي محكمو كښي جاري دي په مرافعه محكمو كښي ئي هم خيال ساتل كيږي، خو په هغو ځايونو كښي چه د قانون له پلوه د هغو په باب ځرګند خاص مكلفيت ټاكل شوي وي.

دوه سوه څلورشپيتمه ماده:
كه چيري مرافعه محكمه دغور په نتيجه كښي د ابتدائيه محكمي حكم د قانون په حكمونو برابر و مومي نو دهغه تاييد كوي دغه حكم ماتوي او په خپله په دغه موضوع كښي نوي حكم صادر وي د غور په باب د مرافعه محكمي په صلاحيت كښي هغه حالات هم شامل دي چه مربوطي ابتدائيه محكمي په خپل حكم كښي دواړو خواوو د دعوي د يوي برخي په باب هيڅ نه وي ويلي او يادا چه د مرافعوي غور په جريان كښي د دعوه والوله خوا د ثبوت نوي وسيلي مرافعه محكمي ته وړاندي شي.

دوه سوه پنځه شپيتمه ماده:
كه چيري مرافعه محكمه د مرافعوي غور په وخت د ابتدائيه محكمي په فيصله كښي د حسابي سهوې يا به اعدادو كښي د تيرو تنې يا له قلمه د ځينو داسي ارقامو او قلمونو له پاتي كيدو پر ته چه د حكم لاندي راځي او اثبات ئي شوي وي كوم بل داسي نقض و نه مومي چه د حكم د ماتيدو سبب كيږي نو دغه حكم سهوي او دهغه په تاييد فيصله صادروي.

دوه سوه شپږ شپيتمه ماده:
د غور د ختميدو نه پس چه ددي باب له حكمه سره سم كيږي كه چيري لائجه ايزه موضوع د فيصلي صادرولو د پاره تياره او سپينه وه او د دعواه والونه د نورو پوښتنو اووضاحت غوښتنو ضرورت نه ؤ نو مرافعه محكمه د تحقيقاتو ختم او روي، د حكم او رولو دپاره ورځ او

ساعت تهاکی، موضوع د دعوو د ضبطولو په کتاب رسوی او دغوه وال خبروی چه په تهاکلی وخت محکمی ته ځان ورسوی. په کاردی چه د تحقیقاتو د سرته رسیدونه پس په لسوور ځوکښی حکم و اورولی شی.

دوه سوه اووه شپیتمه ماده:
د مرافعه محکمی درائی په تکل د حکم یا قرار په اورولو کښی د دی قانون ددوه سوه نهه د پرشمی او دوه سو پتځه ځلویښتمی مادی د حکمونو پاملرنه کیږی.

څلورم باب
تمیز غوښتنه

لومړی فصل
هغه حکمونه او قرارونه چه تمیز پری غوښتل کیدی شی

دوه سوه اته شپیتمه ماده:
هغه حکمونه چه د مرافعه محکمی له پلوه صادریږی تمیز پری غوښتل کیدی شی خو په هغو حالاتو کښی نه: چه دغه قانون ئی استثنا څرګنده کړی وی.

دوه سوه نهه شپیتمه ماده:
پدی لاندی حکمونو تمیز نه شی غوښتل کدی:
الف: د مرافعه محکمی هغه حکمونه چه یواځی په پیسوشوی وی او له څلورو زرو افغانیو کم وی.
ب: د مرافعه محکمی ټول هغه حکمونو چه د محکمی په مخکښی د شوی اقرار په اساس شوی وی.

ج: هغه حکمونه چه د یوه یا څوتنو مصلحو یا حکمانو په را یه تکیه لری او دغه را یه ددی قانون د اصلاح او حکمیت دبر خو د حکمونو سره سم قاطعاً و ګڼله شی.

دوه سوه اویایمه ماده:

هیڅ قرار په یواځنی ډول د تمیز غوښتنی وړه نه دی مګر هغه چه دې قانون په ښکاره مجاز کړی وی.

دوه سوه یو اویایمه ماده:

دا لاندینی قرارونه په ځانګړی صورت د تمیز غوښتنی وړدی:

الف: هغه قرار چه مرافعه محکمه ای د دعوی په غور باندی د خپلی نا صلاحیتی په باب صادروی.

ب: هغه قرا چه مرافعه محکمه ئی دیودعو، والل په نااهلیتی باندی صادروی.

ج: هغه قرار چه مرافعه محکمه ئی د دعوی د رد او نه اوریدنی په باب صادروی.

د: هغه قرا چه مرافعه محکمه ئی د یو غړی دردله پاره د یو اعتراض د نه منلو په باب صادروی.

دوه سوه دوه اویایمه ماده:

د تمیز غوښتنوال پدی پړدی چه د تمیز د غوښتن لیک سره یو ځای د تجارتی د ابتدائیه او مرافعه د حکمو اصل فیصله لیکونه یا قرارونه او یا ئی مثنی د تمیز محکمی ته وړاندی کړی.

دوه سوه دری اویایمه ماده:

د تمیز غوښتنوال د تمیز په محکمه کښی نوی سندونه نشی ښودی.

دوهم فصل
د تمیز غوښتنې موده

دوه سوه څلور اویایمه ماده:
د تجارتي مرافعه محکمې په فیصلو یا قرارونو باندې د تمیز غوښتنو موده د حکم اورولو له نېټې څخه یوه میاشت ده چه ددغه مودې له تیریدو وروسته د تمیز غوښتنه په هیڅ صورت نشي اوریدل کیدی.

دوه سوه پنځه اویایمه ماده:
د اورولو په باب ددې قانون د دوه سوه درې پنځوسمې مادې حکم جاري کیږي.

دوه سوه شپږ اویایمه ماده:
د تمیز غوښتنې او پرې د غور کولو په باب ددې قانون د د وه سوه څلور پنځوسمې او د دوه سوه نهه پنځوسمې مادې څو پورې چه ددې باب د حکمونو سره نقیض نه وي جاري کیږي.

دریېم فصل
په تمیز کښې غور

دوه سوه اووه اویایمه ماده:
د تمیز تجارتي محکمه چه ددعوی د دواړو خواوو راوستل ضروري وګڼي هغوی راغواړي او که نه د هغوی ته غیر په موضوع باندې غور کوي.

دوه سوه اته اویایمه ماده:
که ددعوی دواړه خواوې را غوښتل شوي وي نو د تمیز محکمه له هغوی ته ضروري پوښتنې کوي، د محکمې پوښتنې او د دواړو

خواوو ځوابونه چه تش یو ځل کیږی ددعوو ضبطولو په کتاب کښی رسوی او په ځواب ګر باندی امضا کیږی.

دوه سوه نهه اویایمه ماده:

د غور ترتیب، د محکمی د تحقیقاتو د ختم اورونه دارائی نیول د حکم اورول او د فیصله لیکونو ورکول د تمیز په محکمه کښی په هغه طریقه کیږی چه ددی قانون د حکمونو سره سم ابتدائیه او مرافعه تجارتی محکمو کښی ټاکلی ده.

دوه سوه اتیایمه ماده:

د تمیز د غور نه مطلب ددی خبری څرګندول دی چه د ابتدائیه او مرافعه محکمو هغه حکمونه چه تمیز پری غوښتل شوی دی د قانونی موادو سره موافق دی که نه:

که چیری د ابتدائیه او مرافعه محکمو حکمونه او قرارونه یو د بل په تائید د قانون سره سم شوی وو نو د تمیز محکمه ئی تائید وی. خو که چیری ددغو دوارو محکمو حکمونه پخپلو کښی متناقض ؤ نو د تمیز محکمه هماغه حکم تائیدوی چه د قانون مواد و سره سم شوی وی اوخبره خلاصیږی

دوه سوه یو اتیایمه ماده:

په دی لاندی صورتونو کښی د تمیز محکمه د مرافعی حکم یا قرار ماتوی او د صحیح کولو امر ئی ورکوی:

الف: که حکم یا قرار د هغو قوانینو په خلاف شوی وی چه تجارتی محکمه ئی په چلولو مکلف دی.

ب: که مرافعه محکمی د دوارو خواوو ترمنځ د شوی تړون د مادو غلط تفسیر کړی وی.

ج: که د مرافعی د خپلو حکمونو یا قرارونو منځکښی تضا دوی.

د: که هغه دلیلونه چه یوی خوا د خپلی دعوی د ثبوت دپاره وړاندی کړی بی له قانونی سببونو رد شوی وی.

دوه سوه دوه اتیایمه ماده:

هره هغه فیصله یا قرار چه د تمیز له تجارتی محکمی څخه صادریږی قطعی ده.

دوه سوه دری اتیایمه ماده:

په دوه سوه یو اتیایمه ماده کښی د یادو شویو صورتونو له مخه هغه حکم یا قرار چه تمیز پری غوښتل شوی وی ماتیږی که څه هم د تمیز غوښتنوال په هغه سبب باندی چه د دوه سوه یو اتیایمی مادی له مخه نقض موجب دی تکیه نه وی کړی.

دوه سوه څلور اتیایمه ماده:

که چیری د تمیز تجارتی محکمه د هغو علتونو له کبله چه په اوه سو و اتیایمه ماده کښی راغلی دی یو حکم یا قرار مات کاندی نو دعوی له نوی سره د غور او د حکم یا د قرار صحیح کولو دپاره مرافعه محکمی ته لیږی او مرافعه محکمه په دغه موضوع باندی غور کوی که چیری ورته د تمیز د محکمی اعتراضو نه په ځای ښکاره شول نونوی فیصله کوی چه د اصول له مخی په دغه فیصله باندی هم د تمیز غوښتنه کیدی شی خو که چیری مرافعه محکمه د خپل پخوانی حکم یا قرار په صحت باندی ټینګه ودریږی نو د تمیز د محکمی اعتراضونه په دلیلونو د دوی او تمیز محکمه بیا په موضوع باندی غور کوی د لانجه ایزی دعوی د ماهیت په باب په خپله حکم صادروی.

دوه سوه پنځه اتیایمه ماده:

که چیری د تمیز محکمه په یوه دعوی د غور دپاره دیوی محکمی د صلاحیت په باب حکم وکړی نو دعوی د غور دپاره دغی محکمی ته ورلیږی.

پنځم باب
د فیصله لیکونو محصول، د وثیقو بیه او د تجارتی محکمو لګښت

لومړی فصل
د فیصله لیکونو محصول

دوه سوه شپږ اتیایمه ماده:
د تجارتی محکمو د فیصله لیکونو محصول د محکوم به د قیمت له مخه په دی شان اخستل کیږی:
الف: په هغه فیصله لیکونو کښی چه ابتدائی تجارتی محکمه ئی صادروی د محکوم علیه نه د محکوم به اته په سلو کښی د فیصلی د محصول په نامه اخستل کیږی.
ب: په هغه فیصله لیکونو کښی چه تجارتی مرافعه محکمه ئی صادر وی د محکوم علیه نه د محکوم په شپاړس په سلو کښی د محصول په نامه اخستل کیږی.
ج: په هغو فیصله لیکونو کښی چه د تمیز تجارتی محکمه ئی صادر وی د محکوم علیه نه د محکوم به دوه ویشت په سلو کښی د فیصلی د محصول په نامه اخستل کیږی.

دوه سوه اووه اتیامه ماده:
که چیری په ابتدائیه محکمو کښی د مدعی دعوی له مبلغه زیاته وی او په محکمو کښی ئی یوه برخه ثابته شی نو په ثابت شوی مبلغ کښی د دوه سوه شپږاتیایمی مادی لومړی فقری سره سم د محکوم علیه نه د فیصلی محصول اخستل کیږی او د مدعی نه چه محکوم علیه نه دی د پاتی هغه مبلغ چه دده په اصلی دعوی کښی ۇ او ثابت نه شو په سلو کښی یو د عدم اثابت د محصول په نامه اخستل او که چیری مدعی د خپل دعوی ئی مبلغ هیڅ یوه برخه هم ثابت نه کړی

شـو، نـو لـدې نـه د ټـول مـدعا بـه یـو پـه سـلو کـښـی د عـدم اثبـات دمحصول په نامه اخستل کیږی.

دوه سوه اته اتیایمه ماده:

کـه د ابتـدائی تجـارتی محکمـی فیـصله لـه یـوی مخـی پـه مرافعـه محکمه کښی تائید شی نو د وثیقی له قیمت او د پنځوسو افغـانیو د صـکوکو د هغـه ټکټ نـه پرتـه چـه ددعـوی سـورولو پـه وخـت کـښی اخـستل کیـږی نـور محـصول نـشته کـه مرافعـه محکمـه د ابتدائیـه محکمی د فیصلی د محکوم له مبلغ یوه برخه واړوی نو د هغه مبلغ نه بیا محصول نه اخستل کیږی چه د مرافعـه محکمـی پـه حکم کـښی تائید شو دی خو د هغی برخی نـه یـا چـه د مرافعـی محکمـی پـه حکم کـښی لغـو شـوی دی د عـدم اثبـات د محـصول پـه نامـه د ابتدائیـه محکمـی د محکـوم لـه نـه پـه سـلو کـښی یـو اخـستل کیـږی کـه چیـری مرافعـه محکمـه د ابتدائیـه محکمـی حکـم یـو مـخ لغـو کـړی او د ابتدائیه محکمی په محکوم له باندی نوی حکم وکړی نو دی پـدی پړدی چه د ابتدائیـه محکمـی د محکـوم پـه یـو پـه سـلو کـښی د عـدم اثبـات د محـصول او مرافعـه محکمـی د محکـوم پـه شـپاړس پـه سـلو کښی محصول ورکړی.

دوه سوه نهه اتیایمه ماده:

د دوه سوه اته اتیایمی مـادی حکمونـه د تمیـز پـه محکمـه کـښی هـم د هغـو حکمونـو پـه بـاب چـه د مرافعـه محکمـی پـه فیـصلو کـښی ئـی صـادروی د دوه سوه شپږ اتیـایمی مـادی د دریمـی فقـری لـه پـاملرنی سره په ځای کیږی.

دوه سوه نوی یمه ماده:

کـه چیـری دعـوی پـه دری واړو تجـارتی محکمـو کـښی د اصـلاح یـا حکمیت له مخه اواری شی نو د هغه مبلغ چه د اصلاح یـا حکمیـت لـه مخه ئی ورکړه منل شوی ده په ابتدائیه محکمه کښی اته په سلو، په

مرافعه محکمه کښی شپاړس په سلو او په تمیز کښی دوه ویشت په سلو کښی او د غه شان د هغه مبلغ چه د اصلاح یا حکمیت په حالت کښی پریښودل شوی وی یو په سلو کښی د عدم اثبات محصول نیم نیم د دواړو خواوو نه اخستل کیږی.

که چیری د دواړو خواوو ترمنځ د محصول او نورو لګښتونو دپاره په بل شان روغه جوړه راغلی وی نو هماغسی اجراآت کیږی.

دوه یم فصل
د تجارتی محاکمو د وثیقو بیه

دوه سوه یونوی یمه ماده:

هر څوک (حقیقی وی که حقوقی) چه په تجارتی محکمو کښی دعوی سوروی په دی مکلف دی چه خپله ادعا (دوه) افغانیو رسمی عریضه باندی او چرته چه عریضه نه وی په داسی سپینه پاڼه چه د (دوه) افغانیو د صکوکو ټکټ پری لګیدلی وی مربوطی محکمی ته وړاندی کړی.

دوه سوه دوه نوی یمه ماده:

هر څوک (حقیقی وی که حقوقی) چه په یوه تجارتی محکمه کښی دعوی سور وی پدی مکلف دی چه د غوښتن لیک وړاندی کولو په وخت ددی قانون د حکمونو سره سم د هغو د دعوی سوریدلو نه مخکښی د پنځو سو افغانیو د صکوکو ټکټ محکمی ته راوړی.

دوه سوه دری نوی یمه ماده:

په تجارتی محکمه کښی چه هره وثیقه جوړیږی لکه فیصله لیکونه، حجت، رسید لیک، اقرار لیک، تړون لیک وکالت لیک بیه ئی شل افغانی ده.

دوه سوه څلورنوی یمه ماده:

د هغو وثیقو د درج شوی مبلغ محصول چه د تجارتی معاملو په باب په تجارتی محکمو کښی جوړیږی پدی شان دی:

الف: حجت لیک د درج شوی مبلغ په سلو کښی دوه.

ب: ابرا لیک د درج شوی مبلغ په سلو کښی دری.

ج: د منقولو ما لونو اجاره لیك د درج شوی مبلغ په سلو کښی دری.

د: اقرار لیک د درج شوی مبلغ په سلو کښی دری.

ه: رسید لیک د درج شوی مبلغ په سلو کښی دری.

و:ـ تړون لیک د درج شوی مبلغ په سلو کښی پنځوس پوله.

ز: د ټولو تجارتی وکالت لیکونو او د هغو اقرار لیکونو څخه چه پیسی پکښی نه وی د اخل شوی د وثیقی د شل افغانی بیئی نه پرته محصول نه اخستل کیږی.

دوه سوه پنځه نوی یمه ماده:

په دوه سوه څلور نوی یمه ماه کښی راغلی محصول او د وثیقی بیه به هغه څوک ورکوی چه وثیقه د ده په ښیګړه وی یواځی د ابراۀ لیک اورسیدلیک وثیقی ددی حکم ته وتلی دی چه د هغو درج شوی محصول او د وثیقو بیه به ئی دواړه خواۀی نیم نیم ورکوی.

که چیری دواړو خوا ۀ ترمنځه د درج محصول او د وثیقو بیی په باب بل شان روغه جوړه راغلی وی نو محصول او د وثیقو بیه په هماغه شان اخستل کیږی.

درېیم فصل
حق التصدیق او د محکمولګښتونه

دوه سوه شپږ نوی یمه ماده:

حق التصدیق له ددوه ډوله تصدیقونه څخه اخستل کیږی.

الف: د اصل سره د مثنی د مطابقت له تصدیق څخه.

ب: د نورو تصدیقو نو څخه.

دوه سوه اووه نوی یمه ماده

د اصل سره د مثنی د مطابقت حق التصدیق په تجارتی محکمو کښی په هر مخ شل افغانی دی پنځویشت کلمی یوه کرښه او پنځه لس کرښی یو مخ کیږی او که په کرښه کښی نیمګړتیاوی نو.

دوه سوه اته نوی یمه ماده:

د نورو هغه تصدیقونو حق التصدیق چه د تجارتی محکمو له دفتره ورکول کیږی د تصدیق په سر شل افغانی دی او په کرښو او مخونونه په نظر کښی نه نیول کیږی.

دوه سوه نهه نوی یمه ماده

د محکمی لګښتونه دا دی:

الف: د احتیاطی تدبیرونو او زیرمو (تأميناتو) کولو دپاره په کار لګښتونه.

ب: د پوهانو ضروری لګښتونه.

ج: د شاهدانو راوستلو ضروری لګښتونه.

د: د اعلان او تبلیغ ضروری لګښتونه.

هـ: ددعوی د وکیل یا حقوقی مشاور حق العمل.

دری سومه ماده:

حقیقی یا حقوقی کسان چه په تجارتی محکمو کښی ددعوی یوه خوا کیږی او ددعوی په جریان کښی پوهانو ته د ما تی کولو، د زیرمی د طلب او د احتیاطی تدبیرونو د کولو غوښتنه وکړی پدی مکلف دی چه د محکمی د قرار د محصول په نامه د پنځه ویشتو افغانیو د صکوکو ټکټ د خپلی عریضی سره جوخت محکمی ته وړاندی کړی.

دری سوه یوومه ماده:

په تجارتی محکمو کښی هغه خوا چه ددعوی په فیصله کښی دیو موثر کار دکو لو غوښتنه کوی که مربوطه محکمه دده دا غوښتنه

ومنی نو دی په دی مکلف دی چه د غوښتل شوی کار دپاره هر څومره لګښت چه کیږی هغه د محکمی د لګولی اندازی سره سم په دغه کار باندی د لاس پوری کولو نه مخکښی محکمی ته نقدی ورکړی.
که چیری په هغه موده کښی د ننه چه محکمه ئی ټاکی دغه ضروری لګښت محکمی ته ونه سپاری داسی ګڼل کیږی چه دی د خپلی غوښتنی نه اوښتی دی.

دری سوه دوهمه ماده:
که چیری محکمه بی د یوی خوا له غوښتنی د داسی یو کار کول ضروری و ګڼی چه ددعوی په فیصله کښی اثر لری او د هغه د کولو فیصله وکړی نو د لګښت ورکول ئی په یوه خوا یا دواړه خواوو باندی ږدی.

دری سوه دری یمه ماده:
هغه خوا چه ددی فصل د حکمونو له مخه ضروری لګښتونه ورکوی که چیری په نتیجه کښی ددعوی فیصله دده په ښیګړه صادره شی دده په غوښتنه مقابل لوری د ورکړو لګښتونو په ستنولو او هغه حق العمل په ورکړه چه ددعوی وکیل یا قانونی مشاور ته ورکړی شوی دی د محکمی لخوا مکلف کیږی.

شپږم باب
د تجارتی محکمو تشکیلات

لومړی فصل
ابتدائیه تجارتی محکمی

دری سوه څلورمه ماده:
د مملکت د هر ولایت په مرکزکې د تجارتی کشالو د اوارولو دپاره یوه تجارتی ابتدائی محکمه ده.

دري سوه پنځمه ماده:
د تجارتي محكمو رئيسان او غړي ټول انتصابي دي او دولت د ملكي مامورينو د استخدام، ترفيع او تقاعد د اصولنامي سره سم ټاكل كيږي.

دري سوه شپږمه ماده:
د ابتدائي تجارتي محكمي د قضائي هيئت شمير په مركز او ولايتونو كښي له رئيس سره دري كسه دي.

دري سوه اوومه ماده:
د ابتدائي تجارتي محكمو رئيسان د كابل په مركز كښي لومړي رتبه او په ولايتونو كښي دوهمه رتبه دي.

دري سوه اتمه ماده:
د ابتدائي تجارتي محكمو د غړو رتبي پدي شان دي:
الف: د كابل د ابتدائيه تجارتي محكمي غړي دوهمه رتبه.
ب: د ولايتونو د ابتدائيو تجارتي محكمو غړي دريمه رتبه.

دري سوه نهمه ماده:
په هر ابتدائيه محكمه كښي يو د تحريراتو مدير دي چه دمحكمي د منشي وظيفه هم په ځاى كوى قضائي صلاحيت نه لري او رتبه ئي د كابل په ابتدائيه محكمه كښي دريمه او د ولايتونو په محكمو كښي څلورمه ده.
د ابتدائي تجارتي محكمو اداري مامورين، ټايپستان اومستخدمين د عدل د وزارت په بودجه كښي د ضرورت په اندازه استخداميږي.

دوه یم فصل
مرافعه محکمه

دری سوه لسمه ماده:
په کابل کښې یوه تجارتي مرافعه محکمه ده چه ددې قانون په حکم برابر د کابل او ولایتونو د ابتدائیه تجارتي محکمو په فیصلو او قرارونو باندې له نوې سره (استینافاً) غور کوي.
د عدل وزارت صلاحیت لري چه د ضرورت له مخه نورې تجارتي مرافعه محکمې د مملکت په سیمو کښې جوړې کړي.

دری سوه یوو لسمه ماده:
د تجارتي مرافعه محکمې د قضائي هیئت شمار له رئیسه سره درې کسان دي چه ددې قانون د دری سوه پنځمې مادې سره سم ټاکل کیږي او رتبې ئې په دې شان دي:
الف: د تجارتي مرافعه محکمې رئیس په لومړې رتبه.
ب: د تجارتي مرافعه محکمې غړي په دوهمه رتبه.

دری سوه دوولسمه ماده:
په تجارتي مرافعه محکمه کښې د تحریراتو یو مدیر دی چه د محکمې د منشي وظیفه هم په ځای کوي قضائي صلاحیت نه لري او رتبه ئې دریمه ده.
نور اداري مامورین، ټایپستان او د تجارتي مرافعه محکمې مستخدمین د عدل د وزارت د تشکیل او بودجې سره سم د ضرورت په اندازه نیول کیږي.

درېيم فصل
د تميز تجارتی محکمه

دری سوه دیار لسمه ماده:
په کابل کښې د تمیز تجارتی محکمه د هغو چارو د غور او سرته رسولو دپاره جوړه شوی ده چه ددی قانون د مواد د څرګندونی سره سم دی محکمی وظیفه ګڼل شوی ده.

دری سوه څوار لسمه ماده:
د تمیز د تجارتی محکمی د هیئت شمیر له رئیسه سره دری کسه دی چه د دری سوه پنځمی مادی سره سم ټاکل کیږی او رتبی ئی پدی شان دی:
الف: د تمیز د محکمی رئیس په لومړی رتبه.
ب: د تمیز د تجارتی محکمی غړی په دوهمه رتبه.

دری سوه پنځلسمه ماده:
ددی قانون د دری سوه دوولسمی مادی حکمونه د تمیز د تجارتی محکمی په باب هم چلیږی.

څلورم فصل
متفرقه مواد

دری سوه شپاړسمه ماده:
تجارتی محکمی د خپلو وظیفو په چلولو کښې پوره آزادی دی او د هر قسم لاس وهلو نه په امن دی، یواځی بودجه او تشکیلات ئی د عدل وزارت پوری اړه لری.

دری سوه اووه لسمه ماده:

د تجارتی محکمو د رئیسانو او غړو په خوښولو کښې په کار دی چه له هر څه نه مخکښې د اشخاصو د علمی اهلیت او مسلکی معلوماتو پاملرنه وشی.

د عدل وزارت مکلف دی چه د تجارتی محکمو د بودجی په باب د تجارتی محکمو مقام او دستګاه ته پاملرنه وکړی او د دوی د وظیفو د اجرا او آسانی دپاره هر قسم ضروری وسیلی راغونډی او ضروری تدبیرونه وکاندی.

دری سوه اتلسمه ماده:

د کابل او ولایتونو امنیه قوماندانی په دی مکلفی دی چه د تجارتی محکمو هغه امرونه او حکمونه چه پدی قانون برابر صادریږی په ځای کړی.

دری سوه نولسمه ماده:

دری واړه تجارتی محکمی واک لری چه که ضروری وګڼی د خپلو قضائی ونډونو د پوهو او تجربه کارو سوداګرو او د تجارت د اطاقونو د مسلکی معلوماتونه د تجارتی رواج او چال چلند په تثبیت او توضیح کښې فایده واخلی.

دری سوه شلمه ماده:

څو پوری چه محکمی د خپلو صادروکړو فیصله لیکونو محصول نه وی اخستی او د صکوکو ټکټ ئی په کتاب کښې لګولی او باطل کړی نه وی ددی خبری اجازه ورته نشته چه یوی یا دواړو خوا ؤته فیصله لیک ور کاندی.*

---

* ۳۲۰ ماده تعدیل شوې، د تعدیلونو برخې ته دی مراجعه وشي.

دری سوه یویشتمه ماده:
د صکوکو هغه ټکتونه چه د محکمی د ثبت په کتاب کښی لګیږی په کار دی چه د ټکتونو په مخ باندی د باطل کیدو مهر ولګیږی.

دری سوه دوه ویشتمه ماده:
دعوه وال په تجارتی محکمو کښی ابتدائیه وی که مرافعه وی که تمیز ددعوی په هره مرحله کښی د خپلی دعوی نه لاس په سرکیدی شی، په دی حالت کښی چه که چیری سوره شوی دعوی لا رسماً روا نه شوی نه وه او ددعوو ضبطولو په کتاب نه وه ختلې نو کوم محصول نه اخستل کیږی او په کار دی چه موضوع د اجندا نه وباسی او دوسیه ختمه کړی شی خو که چیری دعوی روا نه شوی وه او ددعوو ضبطولو په کتاب ختلی وه ټوله هغی خوا نه چه دعوی ئی پرینبی ده ددی قانون د موادو سره سم د عدم اثبات ټاکلی محصول اخلی او د محکمی رسمی فیصله لیک په دغه باب صادریږی، که چیری مدعی علیه د مدعی ددعوی په جواب کښی په محکمه کښی جوابی دعوی سوره کړی وی یا دریمګړی ځوک په دعوی کښی راننوتی وی نو ددعوی ته د لاس اخستو په کار کښی د مدعی علیه یا دریمګړی شخصی منښت شرط دی.

دری سوه درویشتمه ماده:
د عدل وزارت مکلف دی چه د تجارتی سندونو او نښو نښانو د ثبتولو د اداری دپاره کافی تشکیلات او هم د افلاس او د یو واله کیدو د چارو دپاره کافی تشکیلات چه د افلاس او یو واله کیدو د اصولنامی سره سم په تجارتی ابتدائیه محکمو پوری ارتباط لری د تجارتی محکمو په بودجه کښی ځای کړی.

دری سوه څلیر ویشتمه ماده:
دا قانون په رسمی جریده کښی د نشریدو له نیټې نه دوه میاشتی پس چلیږی.

چـار شـنبه د ۱۳۴۳ کـال د جـدی لـسمه ۱۳۸۳ هـ.ق کـال د شـعبان العظم ۱۷ په رسمی جریده کښی د خپریدو نېټه د ۱۳۴۳ هـ.ش کال د حوت ۱۷.

د تجارتی محاکماتو د اصولو د قانون د (۳۲۰) مادی تعدیل

رسمي جریده ګڼه (۱-۴)

نېټه ۱۳۴۳/۱۲/۱۷ هـ . ش

د عظمی صدارت د ۱۳۵۳ کال د غویی د میاشتی د پنځه ویشتمی نیتی (۲۸۱) ګڼه فرمان

ښاغلی داکتر عبدالمجید عدلیه وزیر!
د وزیرانو مجلس د ۱۳۵۳ کال د غویی د میاشتی د ځلور ویشتمی نیټی په غونډه کښی په خپله (۴۹۱) ګڼه فیصله کښی د عدلیی وزارت د ۱۳۵۳ کال د غویی د میاشتی د ځلور ویشتمی نیټی عرض پاڼی ته په کتنه د تجارتی محاکماتو د اصولو د قانون د (۳۲۰) مادی د تعدیل په هکله لاندی مراتب تصویب کړل:
«د تجارتی محاکماتو د اصولو د قانون د ۳۲۰ مادی تعدیل چه د دارالانشاء مهر پری لګیدلی منظور دی.»
د وزیرانو د عالی مجلس د تصویب مراتب چه د افغانستان د جمهوری دولت د رئیس د حضور د منظورۍ په شرف رسیدلی او د ۱۳۵۳ کال د غویی د میاشتی د ځلور ویشتمی نیټی په (۳۵۴) ګڼه کښی ثبت شویدی تاسی ته خبر در کړ شو تر څو په رسمی جریده کښی د هغه خپریدو ته اقدام وشی .

داکتر محمد حسن شرق

د تجارتی محاکماتو د اصولو د قانون د (۳۲۰) مادی تعدیل.

۱- د محاکمی د پای ته رسیدو د اعلام څخه وروسته د حکم د ابلاغ له پاره ورځ او ساعت ټاکل کیږی.

حکم د محکمی په ښکاره غونډه کښی لوستل کیږی.

د محکمی د لیك دفتر د قضایی هیئت له خوا د پریکړی د لاسلیك او مهر څخه وروسته د دعوی د اصحابو د شمیر سره سم فیصله لیکونه برابروی او د دعوی دواړو خواووته یی ورکوی.

دلیك دفتر مکلف دی چه د حکم د ابلاغ نه وروسته له محکوم علیه څخه د فیصلی د محصول د تحصیل په هکله د حکومت مربوطه تحصیلی ځانگی ته رسماً خبر ورکړی.

په هغه صورت کی چه محکوم علیه د حکم د ابلاغ پر اساس د تعرفی اخیستلو او د محصول د ورکړی له پاره حاضر شی، تحصیلی ځانگی ته د خبرورکولو ضرورت نشته .

۲- هغه فیصلی چه ددغه ضمیمی د انفاذ څخه مخکښی د محصول د نه ورکولو په علت پر ځای شوی نه دی ددغه تعدیل تابع دی.

۳- دغه حکم په رسمی جریده کی له خپریدو وروسته نافذیږی.

(پورتنی تعدیل د ۱۳۵۳ هـ. ش کال دغویی دمیاشتی په دیرشمه نېټه (۲۷۳) گڼه رسمی جریده کی خپورشوی دی.)

قانون اصول محاکمات تجارتی

قانون اصول محاکمات تجارتی

باب اول

احکام عمومی

فصل اول

مقدمه

مادهٔ اول:

رسیدگی به تمام اختلافاتیکه از معـاملات تجـارتی نـشئت میکنـد. وظیفـه محاکم ثلاثه تجارتی بوده و تابع احکام این قانون می باشند.

مادهٔ دوم:

هیچ یک از محاکم تجارتی نمی تواند راساً بـدعوی رسـیدگی کنـد. مگـر اینکه یکـی از طـرفین رسـیدگی بـه دعـوی را مطـابق احکـام ایـن قـانون درخواست نموده باشد.

مادهٔ سوم:

محاکم تجارتی مکلف اند به دعاوی تجـارتی مطابق اصولنامهٔ تجــارت و ایـن قانون رسیدگی نمایند.

مادهٔ چهارم:

هیچ یک از مقامات رسمی و ادارات دولتی نمی‌تواننـد احکـام و قرارهـای محاکم تجارتی را تغییر دهند یا از اجـرای آن جلـوگیری بـه عمـل آرنـد، مگر محکمه بالاتر و آن هـم در مـواردی‌کـه در ایـن قــانون معـین شـده باشد.

مادۀ (۵):

اگر دعوی به یک محکمه تجارتی محول و یـا اقامه شـود کـه رسـیدگـی بآن مطابق احکام این قانون به یک محکـمۀ دیگـر و یـا یـک مرجـع اداری متعلق بـاشـد محکمه مذکور باید قرار اتخاذ نماید. کـه بــه رسـیدگی آن مؤظف نمی باشد.

فصل دوم

صلاحیت

مادۀ (۶):

بـا در نظر گرفتن احکام سائر مواد این فصل دعاوی تجارتی در محکمه-ای دائر میگردد که اقامت گاه قانونی مـدعی علیـه در حـوزۀ قـضائی آن واقع باشد. هر گاه مدعی علیه متعدد موضوع دعوی واحد و یـا موضـوع متعدد، ولـی بیـک دیگر مربوط باشد، دعوی در محکمه‌ایکـه اقامـت گـاه یکی از مدعی علیهم در حـوزۀ قضائی آن واقع باشد اقامه می شود.

مادۀ (۷):

اقامت گـاه قانونی عبارت از محلی است که شخصی با ارادۀ خـود بـرای سکونت دائمی خویش اختیار نموده باشد.

مادۀ (۸):

در محـکمه ایکه محل عقد یا اجرأ قرارداد در ونۀ قضائی آن واقع اسـت می توان دعوی را اقامه نـمود، مـشروط بر اینکه مدعی علیـه و یا وکیـل قانونی او در حین اقـامۀ دعوی در آن حوزه سکونت داشته باشد.

مادۀ (۹):

محکمه ایکه به رسیدگی اصل دعـوی مجاز باشد صـلاحیت دارد دربـارۀ دعوی متقابله نیز اصدار حکم نماید.

مادۀ (۱۰):

بر علیه اشخاصی که در افغانستان دارای اقامت گاه قانونی نیستند در محکمه ایکه این گونه اشخاص در حوزۀ قضائی آن سکونت دارند دعوی اقامه می شود و اگر در افغانستان محل سکونت آنها هم معلوم شده نتواند دعوی در محکمه ای دائر می گردد که اموا ل مدعی علیه و یا تضمینات آن و یا شیء متنازع فیه در حوزۀ قضائی آن موجود باشدو الا در محکمۀ ابتدائیه تجارتی کابل علیه شان دعوی اقامه شده می تواند.

مادۀ (۱۱):

هرگاه شخص حقیقی یا حقوقی در مواضع مختفه دارای نمایندگی‌ها باشد دعوی ناشی از معاملات یکی از نمایندگی ها در محکمه اقامت گاه خود شخص حقیقی یا حقوقی و یا در محکمه ایکه نمایندگی مذکور در حوزۀ قضائی آن واقع است دائر شده می تواند. دعاوی افلاس از این امر مستثنی است.

مادۀ (۱۲):

دعوایکه شرکت ها و مؤسسات تجارتی از رهگذر معاملات خود بر علیه اعضاء و یا اعضاء از رهگذر معاملات شرکت بر علیه یکدیگر اقامه مینمایند در محکمه ای دائر میگردد که اقامتگاه قانونی شرکتها و مؤسسات مذکور در حوزۀ قضائی آن واقع باشد.

مادۀ (۱۳):

دعاوی جبران خسارۀ که از مقاولات بیمه نشئت می کند در صورتی که اموال بیمه شده غیر منقول باشد، در محکمه ای دائر می گردد که اموال مذکور در حوزه قضائی آن واقع باشد و اگر اموال بیمه شده

منقول باشد دعوی ناشی از مقاولهٔ بیمه در محکمه ایکه در ونډ قضائی آن خساره بوقوع پیوسته یا در محکمه ایکه مقاوله بیمه در یک محل واقع در ونډ قضائی آن خاتمه مـی پذیرد دائر شده می‌تواند.

مادهٔ (۱۴):

اگر یکی ازطرفین دعوی بر صلاحیت محکمه‌ای که بدعوی مذکور رسیدگی می کند اعتراضی داشته باشد باید اعتراض خودرا به همان محکمه، قبل از اینکه محکمهٔ مذکور به رسیدگی اصل موضوع آغاز نماید، تقدیم کند. در غیر آن چنین محسوب می‌شود که صلاحیت همان محکمه را قبول نموده است.

مادهٔ (۱۵):

هرگاه در مورد رسیدگی به یک دعوی و شمول آن در صلاحیت قضائی بین محاکم تجارتی اختلاف نظر واقع شود، تعین محکمهٔ صلاحیت دار وظیفه محکمهٔ تمیز تجارتی است.

فصل سوم
اسباب رد اعضای محاکم تجارتی

مادهٔ (۱۶):

هر یک از اعضای محاکم تجارتی در حالات آتی الذکر از رسیدگی بدعوی رد شده میتواند:

۱- اگر دعوی به شخص یکی از اعضأ، زوجه او یا یکی از اقارب درجهٔ اول و یا دوم او مربوط باشد.

۲- اگر در دعوی بحیث وصی، و یا وکیل، یکی مادر، پسر، دختر و نواسه.

اقارب درجه دوم عبارت اند از: اجداد، کاکا، برادر، خواهر و اولاد برادر و خواهر و خسر و خشو و برادر و خواهر زوجه.

۳- اگر دردعوی بحیث وصی، و یا وکیل یکی از طرفین باشد.

٤- اگر در موضوع دعوی به حیث عضو محکمه، حکم، اهل خبره یا شاهد اظهار عقیده کرده باشد.

٥- اگر بین عضو محکمه و یکی از اصحاب دعوی در محکمه دیگری دعوی حقوقی و یا جزائی دایر باشد و یا بر وجود خصومت بین شان قراین قاطعه یا دلایل مثبته موجود باشد.

مادهٔ (۱۷):

طلب رد باید در یک ورقه‌ای که در آن اسباب رد به وضاحت و صراحت درج باشد از طرف مدعی و یا مدعی علیه که طالب رد است با اسناد لازمه به محکمه مربوط علی الاقل ٤٨ ساعت قبل از آغاز اولین جلسه رسیدگی به دعوی تقدیم شود.

این ورقه باید دارای تاریخ بوده و در آن امضای طالب رد یا مهر و یا نشان شصت و یا تصدیق دو نفر موجود باشد.

مادهٔ (۱۸):

طلب رد به مجرد تقدیم آن به محکمه در دفتر محکمه ثبت می گردد و فوراً سواد آن به عضوی که ردش طلب گردیده داده می شود واگر عضو مذکور اسباب رد را طبق احکام این قانون یافت مکلف است از اشتراک در رسیدگی بدعوی استنکاف نماید واز استنکاف خود بمحکمه اطلاع تحریری بدهد. در حالی که خود عضو طلب رد را مطابق به قانون نداند هیأت محکمه باستثنای محکمهٔ عضو که ردش طلب گردیده بر طلب رد در نزدیک ترین جلسه غور نموده اند خود را به قبول یا عدم قبول آن صادر می کند .

مادۀ (۱۹):

اگر هیأت محکمه بدون عضوی که ردش طلب گردیده نصاب قانونی را تکمیل نمی‌کرد در آن صورت بر طلب رد محکمه بالاتر غور نموده قرار صادر می کند.

مادۀ (۲۰):

اگر هیأت محکمه طلب رد را پذیرفت عضوی که ردشده نمی‌تواند در رسیدگی بدعوی مربوط اشتراک ورزد.

مادۀ (۲۱):

اگر هیأت محکمه طلب رد را نه پذیرفت طالب رد را به پرداخت جریمه نقدی از یک تا دو هزار افغانی محکوم می نماید.

مادۀ (۲۲):

تمام قرارهائی که از طرف محکمه در مورد رد صادر می شود قابل مرافعه و تمیز نیست.

فصل چهارم

اهلیت طرفین

مادۀ (۲۳):

اشخاص عاقل، بالغ و غیرمحجور اهلیت اقامه دعوی را حایزاند و مدعی علیه واقع شده می توانند.

مادۀ (۲۴):

هر یک از طرفین که ادعای عدم اهلیت طرف دیگر را می نماید مکلف است برای اثبات ادعای خود اسناد و دلایل قانونی لازم را به محکمه

تـقدیم نماید. در غیر از حـالت افلاس تجارتی اسناد قانونی بایـد مراحـل خود را در محاکم عدلی مربوطه طی کرده باشد.

مادۀ (۲۵):

اشخـاص حقیقی که خود اهلیت مذکور مـادۀ (۲۳) را ندارنـد و اشـخاص حقوقی بشمول دوائر رسمی و تصدی های دولتـی، شـاروالی‌هـا توسـط ممثلـین قانونی خود صفت مدعی و مدعی علـیه را در محـاکم احراز مـی کنند.

فصل پنجم

وکلای طرفین

مادۀ (۲۶):

هر شخصی‌که باقامۀ دعوی اهلیت دارد می تواند دعوی خود را بالذات و یا توسط وکیلی که آزادانه انتخاب مـی‌کننـد در محـاکم تجـارتی اقامـه و تعقیب نماید.

ممثلین قانونی نیز دارای این حق می‌باشد.

مادۀ (۲۷):

تعمـیم صـلاحیت وکیـل یـا تخـصیص آن بـه محـکمه زمـان، شـخص، موضـوع و غیره باید در وکالت خط تصریح شده باشد.

صلاحیتیکه در یـک موضـوع بـه وکیـل داده مـی شـود عمومـاً در تمـام مراحل محاکمـوی آن موضـوع نافذ است. مگر این که خـود مؤکـل آنـرا در وکالت خط بـه کدام مرحله یا مراحل معین محدود ساخته باشد.

مادۀ (۲۸):

وکیل مکلف است اصل یا مثنی وکالت خط خود را که در محـاکم شـرعی و یا تجارتی اصولاً ترتیب یافته بـه منظـور حفـظ در دوسـیه دعـوی بـه

محاکم تجارتی مربوط بسپارد. وکالت خط وکلای دوائر رسمی و مؤسسات ملی عبارت از همان مکتوب‌های رسمی اند که از طرف آمرین صلاحیتدار شان امضاء و به محکمه فرستاده می شود.

مادهٔ (۲۹):

اگر مؤکل خواسته باشد که وکیل خود را از وکالت کلاً و یا بعضاً عزل کند و یا وکیل بخواهد از وکالت استعفأ بدهد. آن‌ها مکلف اند موضوع را سه روز قبل از دائر شدن جلسه معینه محکمه بطرف دیگر عقد وکالت و هم به محکمهٔ مربوطه ابلاغ نمایند که در هر دو صورت مسئله عزل و استعفأ باید در کتاب ضبط دعوی محکمه قید شود.

در غیر از حالت فوق عزل و استعفأ تنها وقتی نافذ شمرده می شود که رئیس محکمه دلایل عزل و استعفأ را معقول دانسته به قید نمودن موضوع عزل و یا استعفاء در کتاب ضبط دعوی امر دهد.

مادهٔ (۳۰):

در صورت عزل و یا استعفاء وکیل محکمهٔ مربوطه بمؤکل او ابلاغ می نماید تا در ظرف مدتیکه تعیین می کند شخصاً و یا توسط وکیل جدیدی برای تعقیب جریان دعوی آمادهٔ گردد. و الا در غیابش فیصله صادر شده می تواند.

مادهٔ (۳۱):

درصورت فوت یا منع شدن وکیل از وکالت، مؤکل مکلف است که در ظرف مدتی که از طرف محکمه تعین می‌گردد وکیل جدید انتخاب و یا شخصا دعوی اقامه شده را تعقیب کند.

مادۀ (۳۲):

وکالت خط هائیکه در خارج افغانستان ترتیب می شوند در صورتی مدار اعتبار اند که در یکی از نمایندگیهای سیاسی یـا قونـسلگری‌هـای افغـانی ترتیب شده و یا مورد تصدیق آنها حـسب اصول قرار گرفته باشد. و در هـر دو صورت تصـدیق شعـبۀ مـربوطۀ وزارت امور خارجه افغانـستان لازم است.

مادۀ (۳۳):

دعـوی وکلای طرفین یا مؤکلین شان راجـع به حـق‌الزحمـه در محکمـــۀ محل سکونت مدعی علیه و محکمـۀ که دعوی اصلی در آنجا دائر شـــده است فیصله شده می تواند.

فصل ششم

صـلاحـیت محکمه و موقعیت طرفین

مادۀ (۳۴):

محکمـه مقیـد با دعـوی و دفاع طرفین است و نمیتواند ازمقدار مدعا بـه اضـافه تر و یا نسبت به مطلـبی که اظهار نـشده است حکم صـادر کـند.
نظر به تحقـیق موضـوع و بـر اساس دلایل تقدیم شده اصـدار حکم بـه کمتر از مدعا به جائز است.

مادۀ (۳۵):

محکمه نمی توانـد طـرفین را بـه خطـر اظهـارات شـان و خطـر دلا ئـل و اسنادیکه ارائه می دارند. ملتفـت سـازد ولـی مـی‌تواننـد در بـارۀ ادعـا و دلائلی‌که مهم به نظر بخورد از طرفین توضیحات بخواهد.

مادهٔ (۳۶):

به استثنای حالا تی‌که از طرف محکمهٔ مربوطه در آن باره قرار رسیدگی مستعجل صادر می‌شود رسیدگی به قضایا در محاکم تجارتی به اساس نوبت صورت می‌گیرد.

فصل هفتم
اصلاح

مادهٔ (۳۷):

طرفین دعوی می‌توانند معاملات متنازع فیه خودها را در هر مرحله ای که باشد قبل از صدور حکم محکمهٔ مربوطه تماماً و یا قسماً به صورت مصالحت فیصله نمایند.

مادهٔ (۳۸):

طرفین می‌توانند برای صورت گرفتن اصلاح بین شان مستقیماً داخل مذاکره شوند و یا برای این منظور وکلای اصلاحی انتخاب و به محکمه معرفی نمایند ولی در خواست اصلاح باید به هر صورت از جانب طرفین طور کتبی به عمل آید.

مادهٔ (۳۹):

قبول فیصله ای‌که از طرف وکلای اصلاحی مذکور مادهٔ فوق به عمل می آید به موافقهٔ طرفین که در حضور محکمه اظهار نمایند مربوط است. مگر این که صلاحیت وکلاء از آغاز توکیل عام و کامل باشد.

مادهٔ (۴۰):

محکمهٔ مربوطه محض برای یکبار به اصحاب دعوی توصیهٔ اصلاح را می نماید در صورتی‌که طرفین از طریق اصلاح به حل و فصل موضوع

مورد اختلاف موفق شوند باید در ظرف مدتیکه از طرف محکمه تعیین گردیده اصل اصلاح را به محکمه تقدیم نمایند. محکمهٔ مربوطه مکلف است بدون کدام تصرف به استناد اصلاح خط مذکور فیصلهٔ رسمی خود را در موضوع مورد اختلاف صادر کند.

اگر اصلاح ذریعهٔ وکلای اصلاحی مذکور مادهٔ (۳۸) به عمل آمده باشد در اصلاح خط که به محکمه سپرده می‌شود امضاء، مهر و یا نشان شصت وکلای اصلاحی حتمی است.

مادهٔ (۴۱):

هرگاه طرفین از طریق اصلاح به حل و فصل موضوع متنازع فیه موافقت نکنند محکمه نباید آن ها را بی جهت معطل نماید. همین که به مشاهده رسید که طرفین حاضر به اصلاح نیستند. باید محکمه عدم موافقت جانبین را به کتاب ضبط دعوی قید و به موضوع رسماً رسیدگی نموده فیصله اصولی خود را صادر نماید.

فصل هشتم
تدابیر احتیاطی و تأمینات

الف: تدابیر احتیاطی

مادهٔ (۴۲):

محکمه مجاز است که در اثر تقاضای یکی از طرفین قبل و یا بعد از اقامهٔ دعوی نسبت به اتخاذ هر نوع تدابیری که برای حفاظت یک شی متنازع فیه لا زم باشد قرار صادر کند.

مادهٔ (۴۳):

هرگاه نزد محکمه واضح باشد که اجرای تدابیر احتیاطی در یک موضع دیگر سهل تر یا کم مصرف تر یا سریع تر می‌باشد. دراین صورت می- توان محکمهٔ تجارتی همان محل را برای اتخاذ قرار و اجرای عملیات تدابیر احتیاطی بحیث نائب تعیین کرد.

مادهٔ (۴۴):

مطالبهٔ قرار راجع به تدابیر احتیاطی وابسته به تقدیم در خواست به محکمه می‌باشد در اثر این در خواست طرف مقابل فوراً جلب و اگر حاضر هم نشود قرار لا زمه در غیاب وی صادر می‌گردد. در حالات مستعجل یا در مواردیکه باید از حقوق مدعی فوراً حمایت به عمل آید بدون احضار طرف نیز می‌توان دربارهٔ تدابیر احتیاطی قرار صادر کرد.

مادهٔ (۴۵):

قرار متعلق به تدابیر احتیاطی در حصهٔ تحت مراقبت گرفتن اموال منقول و غیر منقول عند الایجاب به استعمال قوهٔ پولیس و یا ژاندارم از طرف شعبات اجرائیه دولت به اساس اطلاع محکمهٔ تجارتی مربوطه در معرض اجراء گذارده می شود. ولی تطبیق و اجرای سائر تدابیر احتیاطی بیکی از اعضاء و مامورین محکمه و یا هر دو به صورت مشترک محول می‌گردد.

مادهٔ (۴۶):

طرفیکه مطالبهٔ قرار تدابیر احتیاطی را می کند مکلف است در مقابل خسارات احتمالی طرف مقابل و یا اشخاص ثالث مطابق حصه (ب) این فصل تأمینات بدهد. و اگر تقاضا کننده تدابیر احتیاطی دوایر رسمی و یا تصدی دولت باشد درین صورت دادن تأمینات جداگانه لازم

نبوده تعـهد کتبی آمر مربوطه کافی است. تعیین مقدار خسارات به نظریهٔ محکمه ای است که مطالبه تأمینات را پذیرفته است.

مادهٔ (۴۷):

هـرگاه طرفیکه علیه او تدابیر احتیاطی اتخاذ شـده تأمینـات بدهـد دریـن صورت تدابیر احتیاطی را می‌توان نظر بـه ایجـاب وضـعیت تبـدیل و یـا مرفوع ساخت.

مادهٔ (۴۸):

اوراق متعلق به تدابیر احتیاطی در دوسیـهٔ دعوی قـید می‌گردد.

ب: تأمینات

مادهٔ (۴۹):

محاکم تجارتی صلاحیت دارد به منظـور جبـران خـسارات مـــالی طـرف مقـابـل اشخاص ثالث و تادیهٔ محصول و مصارف محکمـه راجـع باخـذ تأمینات عـند الایـجاب قرار اتخاذ نماید.

مادهٔ (۵۰):

تأميناتی‌که در یک دعوی داده می شود عبارت از پول نقد، اسهام، اسـناد قرضه، امـوال منقول و یا غیر منقول و یا ضمانت یک بانک معتبـر اسـت که از طرف محکمه تعیین و قبول مـی‌شـود، ارائـه ضـامن باسـاس سـند قانونی نیز حکم تأمینات را دارد.

مادهٔ (۵۱):

مطالبه کنندگان تأمینات اعم از اتباع خـارجی کـه در افغانـستان اقامتگـاه قانونی ندارند نیز مکلف اند مطابق مادهٔ (۵۰) تأ مینات بدهند. این حکم در بارهٔ کسانی که در اثنای جریان محاکمه اقامتگاه خود را به ممالک اجنبی، نقل میدهند نیز تطبیق می گردد.

مادهٔ (۵۲):

مطالبهٔ تأمینات به مجرد اقامهٔ دعوی و یا در اثنای جریان دعوی تا وقتیکه ختم محاکمه اعلام نشده است باید به عمل آید.

مادهٔ (۵۳):

قبل از اقامهٔ دعوی به شرطی می توان درخواست تأمینات نمود که دعوی مستند به سند رسمی باشد.

مادهٔ (۵۴):

اگر در ظرف مد تیکه از طرف محکمه تعین می شود از طرف مطالبه کننده تأمینات تضمین معینه داده نشود چنان محسوب می‌گردد که شخص مذکور از مطالبهٔ تأمینات منصرف گردیده است .

مادهٔ (۵۵):

حکم محکمه راجع به تأمینات باید بطرف مقابل ابلاغ وپس از آن اجرأ شود مگر در مواردی که ابلاغ فوراً ممکن نباشد و یا تأخیر اجرأ باعث خساره و یا اتلاف تأمینات مطالبه شده باشد در ین صورت اولاً حکم تأمین اجرأ و پس از آن عمل ابلاغ صورت می گیرد.

مادهٔ (۵۶):

در صورتی‌که علل تأمینات مرتفع شود محکمه مربوط باساس درخواست تأمینات دهنده حکم رفع تأمینات را می‌دهد و در صورت که صدور حکم به بطلان ادعای اصلی مدعی تأمین به عمل آید تأمینات طبعاً مرفوع می گردد.

مادهٔ (۵۷):

حکم قبول و یا رد تأمینات که از طرف محکمهٔ مربوطه صادر می‌شود مرافعه خواهی و تمیز طلبی ندارد.

مادۀ (۵۸):

در صورتی‌که درخواست کنندۀ تأمینات به اساس حکم محکمه محکوم به بطلان دعوی شود طرف مقابل می تواند خساراتی را که از عمل تأمین بر او وارد شده از جانب مقابل مطالبه کند.

مادۀ (۵۹):

اختلافات متعلق به کافی نبودن و یا معتبر بودن و یا نبودن تأمینات از طرف محکمۀ که مؤظف به رسیدگی اصل دعوی می‌باشد حل و فصل می گردد.

مادۀ (۶۰):

در صورتی‌که تأمینات مطالبه شده عین معین و تحت مراقبت گرفتن آن ممکن باشد. محکمه نمی‌تواند مسائل دیگری را عوض آن تحت مراقبت بگیرد.

مادۀ (۶۱):

در حالیکه تأمینات مطالبه شدۀ عین معین نبوده و یا عین معین بوده ولی تحت مراقبت گرفتن آن ممکن نباشد محکمه می‌تواند معادل قیمت تأمینات مطالبه شده را از سائر اموال مدعی علیه یا مدعی تحت مراقبت بگیرد.

مادۀ (۶۲):

ضامنی‌که جهت تأمینات داده می‌شود ممکن یک یا چند نفر باشند. در صورت تعدد ضامن هر یک از آنها باید در ضمانت خط صریحاً قید کند که چه مقدار از تأمینات را ضمانت کرده اند، در غیر آن مسئولیت مسلسل دارد.

مادۀ (۶۳):

اشخاص ذیل بدون رضائیت طرف مقابل به حیث ضامن قبول شده نمی تواند:

۱- مامورین دولت و شاروالی ها.

۲- اشخاصی‌که مصئونیت وظیفه وی دارند.

۳- وکلای دعوی برای مؤکلین شان.

مادۀ (۶۴):

شخصی‌که جهت تأمینات ضامن می‌دهد باید ضامن را در حضور محکمه حاضر کرده و یا ضمانت خط اصولی به محکمه تقدیم کند. ضامن دهنده مکلف است اعتبار مالی ضامن و یا ضامنان خود را در محکمه ای که ضمانت خط را ترتیب داده ثابت کند. در صورتی‌که یکی از بانک‌ها و شرکت‌های تجارتی معتبر ضمانت کند و امضاء و یا مهر بانک و شرکت مذکور نزد محکمه معروف باشد حضور نمایندۀ آن در محکمه و تنظیم ضمانت خط اصولی لازم نیست.

مادۀ (۶۵):

ضمانت ضامنی‌که شخصاً به محکمه حاضر می‌شود به کتاب ضبط دعوی قید و به امضای او می‌رسد و این ضمانت خط حکم ضمانت خط رسمی را دارد.

مادۀ (۶۶):

در صورتی‌که اموال غیر منقول از طرف محکمه تحت مراقبت گرفته شود دفتر محکمه مکلف است نام، شهرت و سائر مشخصات تأمین دهنده و اندازۀ تأمینات، نوع و سائر خصوصیات اموال تحت مراقبت

گرفته شده را با حکم محکمه به مراجع مربوطه در ظرف دو روز بعد از تاریخ ابلاغ حکم تحریراً اطلاع نماید.

مادۀ (۶۷):

تحت مراقبت گرفتن اموال غیر منقول به ترتیبی باید به عمل آید که در مقررات مربوطه تصریح یافته است.

مادۀ (۶۸):

مهر و لاک کردن اموال و اشیا و یا سپردن آن بخود اصحاب دعوی یا شخص ثالث به اساس ضمانت منوط به نظریه محکمه است.

مادۀ (۶۹):

مهر و لاک نمودن حجرۀ تجارتی، اشیاء و اموال منقول که عندالایجاب به موجب قرار محکمۀ تجارتی مربوطه صورت می‌گیرد باید توسط یک هیأت سه نفری که عبارت از یک نفر عضو محکمه، منشی آن و مدیر ناحیه مربوطه باشد ترجیحاً بالمواجهه طرفین اجرأ گردد، و الا عدم حضور یک و یا دو جانب مانع عملیات شده نمی‌تواند.

مادۀ (۷۰):

مامورین انضباطی سمت، سرای دارها و چوکی دارها نظر به ایجاب وظیفه مؤظف به محافظت اشیاء و اموالی که از طرف محکمه مهر و لاک و تحت مراقبت گرفته شده می باشند، شکستاندن مهر و لاک آن بدون اجازۀ محکمه ممنوع است. مرتکب آن علاووه بر این که مورد تعقیب جزائی مقامات مربوطه قرار می گیرد توسط محکمۀ تجارتی مربوطه نیز محکوم به جبران خسارات وارده می گردد.

مادهٔ (۷۱):

تحت مراقبت گرفتن اموال قابل اتلاف ممنوع است باید این اموال توسط هیأت سه نفری مادهٔ مذکور (٦٩) به فروش رسیده و قیمت آن تحت مراقبت گرفته شود.

مادهٔ (۷۲):

در هر مورد که مالی اعم از منقول و غیر منقول تحت مراقبت گرفته می شود و احتمالی موجود باشد که ادامهٔ عمل مراقبت موجب اتلاف مال و یا تنزیل قیمت خواهد شد، هر یک از طرفین حق مطالبهٔ فروش مال را دارد. ولی هرگاه طرف مقابل موافق به فروش نبوده و ضرری را که ممکن است از عدم فروش مال عاید گردد متحمل شود مطابق نظریه او عمل خواهد شد. در صورت فروش مامور مربوطهٔ محکمه، نظارت داشته و قیمت مال فروش شده به خزانه محکمه و یا یک بانک معتبر امانت گذاشته می‌شود. طرف مقابل نیز حق نظارت را در عمل فروش دارد.

مادهٔ (۷۳):

هرگاه تأمین دهنده و یا ضامن او جهت اجرای حکم تأمینات مال متعلق به غیر را مال خود معرفی کند و نسبت به تحت مراقبت گرفتن آن مال اجرآت به عمل آید مطالبه کنندهٔ تأمینات مسئول خسارات وارده بر صاحب مال نخواهد بود و صاحب مال از رهگذر خساره تنها به شخصی‌که مال او را بحیث مال خود معرفی کرده حق رجوع خواهد داشت.

مادۀ (۷۴):

هرگـاه امـوال و یا وجـوهی کـه تحـت مـــراقبت گـرفتـــه مـی شـود نـزد شخص ثالث باشد و یا موضوع مراقبت طلبی بـاشد که تأمین دهنـده بـر شخص ثالث دارد حکم محکمه راجع به تحت مـراقبت گـرفتن به شــخص مذکـور ابلاغ و از اصول حـکم محکمه از نامبرده رسید اخذ می شـــود و مـراتب فوراً به تـأمـین دهنده ابلاغ می گردد.

مادۀ (۷۵):

هرگـاه شخص ثـالث منکر وجـود تمام یا قسمتی از مـال یـا طلـب بـاشد بـاید در ظرف دو روز از تاریخ ابلاغ حکم مـراقبت مراتـب را بـه محکمـه ای‌کـه حکم را صـادر کـرده اطلاع دهد و الا مـسئول پرداخـــت طلـب یـا تسلیم مـال خـواهـد شد.

مادۀ (۷۶):

هرگاه درخواست کننده تأمینات ثابت نماید که در حین ابلاغ حکم محکمه راجع به تحت مراقبت گرفتن طلب یا مـال نزد شخص ثالث وجود داشـته و خلاف حقیقت منکر شده است و یا اینکه شخص ثالث از تسلیم مـــال و یا طلب که در نزد اوست امتناع نماید به حکم محکمۀ مربوطـه عـین و یـا معادل مـال مطلوبه از امـوال شخص او گرفته خواهد شد در صورتی‌کـه دسترس به امـوال نباشد تا زمانیکه حقوق ضایع شـده طـرف را جـبران ننمایـد به حکم محـکمه مـربوط تجارتی تـوقیـف خواهـد شد.

مادۀ (۷۷):

در خواست کننده تأمینات در استفـادۀ طلـب خـویش از مـــالی کـه تحـت مـراقبت گرفته می شود بـر سایـر طلبگاران حق تقدیم را دارند.

فصل نهم
ابلاغ و احضار

مادۀ (۷۸):

مدعی یا مدعی علیه که در حــوزۀ قـضائی محکمـه مقـیم نبـاشد مکلـف است در حوزۀ قضائی مذکور اقامتگاه برای خـود تعیـین نمایـد تـا عمـل احضار و ابلاغ به سهولت ممکن شود.

مادۀ (۷۹):

ابلاغ محکمه در مورد کسانی که اهلیـت اقامه و مـدافعۀ دعوی را نـدارند به مـمثلین قانونی آنها به عمل می آید.

مادۀ (۸۰):

ابلاغی‌که به اشخاص حقوقی کرده می‌شود باید به عنوان ممثلین قـانونی آنها به عمل آید.

مادۀ (۸۱):

ابلاغ متعلق به یک دعوی ای که ناشی از معاملات یک تجارت خانه باشـد به شخصی‌که امور تجارت خـانه را اداره می نمایدکرده می‌شود.

مادۀ (۸۲):

در دعاوی‌که ذریعۀ وکیل اقامه می‌گردد ابلاغ به وکیل کرده می‌شود.

مادۀ (۸۳):

در صورت امتنـاع مبلغ الیه از تسلیمی ورقۀ ابـلاغ ورق مذکور بار دیگـر از طرف خبر رسان محکمه در حـضور دو نفر از اهل گذر بـه مبلـغ الیـه ارائـه می گردد. و در حـال امتنـاع مجـدد موضـوع در ورق ابـلاغ درج و بعد از امضاء دو نفر مذکور و خبر رسان محکمـه ورق مـذکور بـه دفتـر

محکمه سپرده شده و درین صورت مبلغ علیه به اساس امر محکمه از طرف قوۀ پولیس محلی جلب و احضار می‌گردد.

مادۀ (۸۴):

عمل ابلاغ در یک مملکت اجنبی به سلسله وزارت امور خارجه افغانستان ذریعۀ مقامات صلاحیت‌دار از همان مملکت صورت می‌گیرد.

مادۀ (۸۵):

ابلاغ به کسانی‌که اقامتگاه یا مسکن‌شان معین نباشد به صورت اعلان به عمل می آید.

مادۀ (۸۶):

ابلاغ بصورت اعلان به موجب قراری‌که از طرف محکمۀ مربوط با ذکر اسباب مؤجه صادر می‌گردد تحت شرایط آتی اجرأ می‌شود:
الف: اوراقی‌که ابلاغ می‌شود الی ختم میعاد اعلان در دیوار محکمه تعلیق میگردد.
ب: ورق ابلاغ باید در جریدۀ رسمی داخل حوزه قضائی اعلان گردد.
تا وقتی‌که چنین جریدۀ تأسیس می‌گردد ورق ابلاغ در یکی از جراید داخل حوزۀ قضائی محکمه که از طرف محکمه تعیین گردد اعلان می-شود.

مادۀ (۸۷):

در اعلان باید اسم و شهرت مکمله طرفین موضوع دعوی، مرجع صدور اعلان و اگر اعلان متضمن امر احضار باشد موضع، روز و ساعت تحریر شود.

مادۀ (۸۸):

در صورتی‌که طرف مقابل متحمل مصارف اعلان ذریعۀ رادیو گردد ورق ابلاغ ذریعۀ رادیو اعلان شده می تواند ولی این اعلان محض به غرض تفهیم بوده مدار اعتبار قانونی تنها اعلانی می‌باشد که بطریق مذکور مادۀ (۸٦) صورت گرفته باشد.

مادۀ (۸۹):

اشخاص غیر از مدعی و مدعی علیه که در خارج حوزۀ قضائی محکمه در افغانستان مقیم باشد، محکمه ایکه بدعوی رسیدگی می کند ورق ابلاغ را توسط محکمۀ محل اقامت شان طبق احکام این قانون به آنها می-فرستد محکمه صلاحیت دارد ورق ابلاغ را در حالا تی‌که لا زم داند به مصرف و موافقۀ طرفی که ابلاغ به نفع او صورت می‌گیرد توسط تلگرام به اشخاص مذکور ابلاغ می نماید.

مادۀ (۹۰):

ورق ابلاغ باید دارای نسخه های متعدد باشد که یکی آن به دوسیه مربوطه حفظ و متباقی آن به کسانی‌که ابلاغ می‌گردد سپرده شود.

مادۀ (۹۱):

ورق ابلاغ باید حاوی نکات ذیل باشد:

الف: اسم، شهرت مکمله و آدرس مبلغ الیه .

ب: علت احضار به صورت واضح .

ج: روز و ساعت حضور مجلوب.

د: اسم و آدرس محکمه.

هـ: امضاء رئیس و منشی و مهر محکمه.

مادۀ (۹۲):

شخصی‌که به محکمه جلب می گردد باید بالذات حاضر شود و یا وکیل قانونی خود را بفرستد و اگر عذر معقول برای عدم حضور داشته باشد باید آن‌را ٢٤ ساعت قبل از تاریخی‌که برای حضورش تعیین گردیده باطلاع محکمه برساند در صورتی‌که محکمه حضور خود شخص را حتمی دانسته و حضور وکیل او را کافی نشمارد باید موضوع را در ورقۀ احضار تصریح نماید که در آن صورت باید شخص مکلف بحضور خودش به محمکه حاضر گردد.

مادۀ (۹۳):

هرگاه شخص مکلف بحضور در خارج حوزۀ قضائی محکمه ای‌که بدعوی رسیدگی می کند مقیم باشد محمکه می‌تواند اظهارات او را به اساس نیابت قضائی طبق احکام این قانون حاصل کند.

فصل دهم
تنظیم جلسات

مادۀ (۹۴):

در محاکم تجارتی محاکمه بصورت علنی اجرأ می شود.

مادۀ (۹۵):

مراقبت امور اداری و انضباطی و همچنان ترتیب و انتظام جلسات در داخل حدود این قانون از وظیفۀ رئیس محکمه می باشد رئیس محمکه به هر یک از طرفین فرصت اظهار و بیان را اعطا و آن‌ها را از اظهارات بی مورد منع می‌دارد و اشخاصی را که مخل انتظام محکمه گردند فوراً از محکمه خارج می‌کند. هر گاه شخصی در حضور محکمه مرتکب عمل

غیـر مناسبی گردد محکمه برای او طبق احکام این قانون جزای انضباطی تعیین می‌کند. اتخاذ ایـن گونـه قرارهـای انـضباطی قطعـی بـوده مرافعـه خواهی و تمیز طلبی ندارد.

مادۀ (۹۶):

طـرفین دعوی و یاوکلای شان مکلف اند صورت ادعا و دفاع خـود را در دو نسخـه به محکمه تقدیم نمایند و منـشی محکمـه حـسب الامـر رئـیس محـکمه آن را به کتاب ضبـط دعـوی ثـبت مـی نمایـد در صـورتی‌که طـرف ادعـا بیش از یـک نفر باشند بایـد بـه تعـداد آن‌هـا نـسخـه هــای اضـافی تـقدیم شود.

مادۀ (۹۷):

در حین جریان دعوی منشی محکمه هر گونه اوراق متعلق بهمان دعـوی از قبیل نظریۀ اهل خبره، اظهارات شـهود، و غیـره را بـه کتـاب مربوطـۀ ضبط دعوی ثبت می‌کند.

مادۀ (۹۸):

طرفین دعوی و یا وکلای آن‌ها مـی‌تواننـد باجـازۀ رئـیس تحـت نظـارت منشی محکمه دوسیه ها و کتـب ضبط دعـوی متعلق به خود را در خود محکمه مطالعه نمایند.

مادۀ (۹۹):

مدت جواب های مدعی و مدعی علیه از جانب محکمه مربوطه تعیین مـی-شود ولی مدت مذکور از یک ماه تجاوز کرده نمی تواند.

مادهٔ (۱۰۰):

مدتیکه جهت اخذ جواب های مدعی و مدعی علیه از طرف محکمه تعیین گردیده بعد از استماع دلایل طرفین از جانب محکمهٔ مربوطه تزئید و تنقیص شده می‌تواند.

مادهٔ (۱۰۱):

مدت مذکور مادهٔ (۹۹) و (۱۰۰) از تاریخ ابلاغ قرار مربوطه به آن کسی که مهلت برایش داده شده آغاز می‌گردد.

مادهٔ (۱۰۲):

اگر اقامتگاه شخصی که برایش مهلت داده می‌شود خارج حوزهٔ قضائی محکمه واقع باشد نظر به بعد مسافه برای هر(۱۲) میل یکروز مهلت مسافت زیادتر برایش داده می‌شود.

مادهٔ (۱۰۳):

مدت جواب مدعی و مدعی علیه که در افغانستان اقامتگاه معین نداشته باشند از طرف محکمه مربوطه از یک الی چهار ماه تعیین و تاریخ نشر آخرین اعلان محکمه ذریعهٔ جراید و رادیو طبق مواد (۸٦) و(۸۸) آغاز می‌گردد.

مادهٔ (۱۰۴):

در صورتی‌که در یک دعوی مدعی و مدعی علیه متعدد باشند طویل-ترین مدتی‌که نسبت بیکی از آنها رعایت می‌شود شامل تمام آن‌ها می-باشد.

باب دوم
مرحله ابتدائیه

فصل اول
اقامــه دعــوی در محاکم ابتدائیه

مادهٔ (۱۰۵):

دعوی از تاریخ اتخاذ قرار از طرف محکـمه نسبت به دائر گردیـدن آن و تــادیه محصول معین دفتر محکـمه اقامه شده محسوب می‌گردد.

مادهٔ (۱۰۶):

درخواست اقامهٔ دعـوی باید بـروی عــرایض چــاپی کـه بـرای مراجعـه بدوائر رسـمی تعین گـردیـده نوشته شود در غـیر آن لا زم اسـت تــکت صــکوک دو افـغانی بروی درخواست نصب گـردد.

مادهٔ (۱۰۷):

درخواست اقامه دعوی باید حاوی مطالب ذیل باشد:

۱- شهرت مکمل مدعی یعنی:

الف: اسم مدعی و اسم پدر او.

ب: نمره و تاریخ تذکرهٔ او.

ج: اقامتگاه او.

د: شغل او.

۲- شهرت مکمله مدعی علیه و یا مدعی علیهم.

۳- تعیین مـدعابها.

٤- تاریخ درخواست.

٥- اصل ادعا.

مادهٔ (۱۰۸):

مدعی مکلف است نقل مصدق اوراق و اسناد مربوطه را که به آن استناد نموده با درخواست اقامه دعوی توأم بدفتر محکمه بسپارد. در صورتی‌که محکمه لازم داند راساً و یا در اثر تقاضای مدعی علیه می-تواند به مدعی امر کند که اصل اسناد را به محکمه ارائه دهد.

مادهٔ (۱۰۹):

اگر درخواست اقامه دعوی ذریعهٔ وکیل به محکمه تقدیم گردیده باشد باید وکالت نامه وی نیز ضمیمهٔ آن باشد.

مادهٔ (۱۱۰):

منشی محکمه پس از وصول درخواست اقامه دعوی باید بلا وقفه آن را در دفتر محکمه قید کرده رسید محتوی شهرت مکمله طرفین، تاریخ تسلیم و تعداد اوراق منضمه آن را به مدعی بدهد.

مادهٔ (۱۱۱):

اگر درخواست اقامه دعوی مطابق تصریحات مواد (۱۰۵-۱۰٦ و ۱۰۷) ترتیب نیافته باشد منشی محکمه در ظرف پنج روز از تاریخ وصول آن نواقص موضوع را به نظر رئیس محکمه رسانیده حسب الامر رئیس درخواست مذکور را جهت تکمیل نواقص آن به مدعی اعادهٔ می‌کند.

مادهٔ (۱۱۲):

مدعی حق دارد بعد از اقامه دعوی هر وقت که بخواهد دعوی را به اجازهٔ محکمه ترک بنماید.

محکمه مکلف است در صورتی‌که ترک دعوی او را مبنی بر سوء نیت بداند به او اجازهٔ ترک دعوی رانداده بلکه او را مکلف نماید که یا از

ادعـا ابرأ دهد و یا دعوی را ادامه دهد. در صورت اجازه تــرک دعــوی مـدعی مکلف اســت خــسارهٔ را کـه بطـرف مقابـل وارد نمـوده بـشرط مطالبه مدعی علیه و حسب تشخیص محکمـه جــبران نــماید مـحـصول ترک دعوی از اقامهٔ آن عـیناً مـانند مـحصول ابـراء اسـت.

مادهٔ (۱۱۳):

مدعی بدون موافقت مـدعی علیـه نمـی توانـد دعـوی را بعـد از اقامـهٔ آن توسعه دهد.

فصل دوم

اعتراضات ابتدائی

مادهٔ (۱۱۴):

اعتراضات ابتدائی عبارت از اعتراضات ذیل است:

۱: ادعـای عـدم صلاحیت محکمه.

۲: ادعای عدم صلاحیت یا عدم اهلیت قانونی مدعی جهت اقامه دعوی.

۳: ادعای این‌که دعوی اقامه شده متوجه شخص مدعی علیه نمی‌باشد.

٤: ادعای این‌که دعوی اقامه شده سابقاً بین همـان شـخص یـا کسانیکه طـرفین دعـوی قایم مقام آن‌ها هسـتند جریان خود را طـی و نـسبت بـه آن حکـم قطعـی محمکه بـا صـلاحیت صادر گردیده است.

٥: ادعای ایـن‌که دعـوی اقـامه شده تـحت قـید مرور زمان آمده است.

٦: ادعـای اینـکه دعـوی اقامه شـده در یـک محکمـهٔ دیـگر تجـارتی کـه حـایز عین درجـه است نـیز دایر است.

۷: ادعای ایـن‌که دعـوی اقـامه شـده با یک دعـوی دیـگری کـه در یــک محکمهٔ دیگر تـجارتی دائر گردیده ارتــباط دارد و بـایدقــانوناً در آنجـا فیصله شود.

مادهٔ (۱۱۵):

در صورت اثبات فقرات (۱-۲-۳- ٤ و ٥) مادهٔ (۱۱٤) باید محکمه از رسیدگی به دعوی امتناع نموده قرار رد صادر نماید.

مادهٔ (۱۱۶):

درصورت اثبات فقرات (٦ و ۷) مادهٔ (۱۱٤) محکمه باید از رسیدگی به دعوی امتناع ورزد و دوسیهٔ متعلقه را به محکمهٔ مربوطهٔ آن جهت وارسی در ظرف ده روز بعد از صدور قرار خود ارسال نماید مگر اینکه یکی از طرفین طبق حکم مادهٔ (۱۱۷) در خواست استیناف نموده باشد.

مادهٔ (۱۱۷):

هر یک از طرفین که قرار محکمه بر علیه او است می تواند از تاریخ ابلاغ تحریری قرار محکمه ابتدائیه الی بیست روز مرافعه طلب و اگر به قرار محکمه مرافعه نیز قناعت نشود از تاریخ ابلاغ تحریر قرار محکمه مرافعه در ظرف ده روز تمیز طلبی نماید.

مادهٔ (۱۱۸):

هرگاه اعتراضات مندرجه مادهٔ (۱۱٤) قبل از رسیدگی باصل موضوع دعوی پیش نشده باشد در حین رسیدگی بدعوی و جریان محاکمه قابل سمع نیست.

مادهٔ (۱۱۹):

اعتراضات ابتدائیه مدعی علیه در همان مدتی که برای اعتراضات مربوط باصل موضوع در فصل (سوم) تعیین گردیده به مدعی تبلیغ می‌شود و در ظرف مدت معینه آن از مدعی جواب اخذ می‌گردد.

فصل سوم
اعتراضات مربوط باصل موضوع

مادۀ (۱۲۰):

اگر مدعی علیه و یا وکیل او اعتراضات ابتدائیه را پیش نکرده باشد مکلف است جواب خود را در اصل دعوی در ظرف (۱۵) روز سر از تاریخ ابلاغ و یا در ظرف مدتی که به صوابدید محکمه زیادتر از پانزده روز تعیین می شود در دو نسخه ترتیب و با کلیه اسناد دست داشته خود که به آن استناد می نماید به محکمه تقدیم کند منشی محکمه یک نسخه جواب های او را به کتاب ضبط دعوی ثبت نموده و نسخه دیگر را به موجب رسید بطرف مقابل تفویض می نماید و اسناد تقدیم شده را به مهر محکمه نشانی نموده محتویات آن را به کتاب ضبط دعوی ثبت و اصل آن‌را در مقابل رسید به تقدیم کننده اعاده میکند که عند الضرورت به محکمه ارائه نماید.

مادۀ (۱۲۱):

در محاکم ابتدائیه تجارتی ادعا و مدافعه مدعی و مدعی علیه علی الاکثر برای سه مرتبه بین طرفین تعاطی می گردد.

فصل چهارم
دعوی متقابل

مادۀ (۱۲۲):

مدعی علیه حق دارد در مقابل ادعای مدعی مقابلتاً اقامه دعوی نماید و چنین دعوی باید با دعوی اصلی از یک منشأ بوده و اتخاذ تصمیم در دعوی اصلی بر آن مؤثر باشد.

مادۀ (۱۲۳):

دعوی متقابل باید علاوه بر دفع دعوی اصلی، متضمن ادعای جدیدی بر علیه مدعی باشد.

مادۀ (۱۲۴):

دعوی متقابله باید به موجب درخواست علیحده اقامه گردد.

مادۀ (۱۲۵):

در حالیکه ادعای مدعی علیه در مقابل مدعی متقابل نمی باشد محکمه مربوطه به آن دعوی بصورت علیحده رسیدگی می کند و اگر رسیدگی به دعوی مذکور از صلاحیت محکمه خارج باشد محکمه باساس یک قرار، عدم صلاحیت خود را در زمینه اعلام می‌دارد.

مادۀ (۱۲۶):

در دعوی متقابل راجع به ادعا و مدافعات طرفین حکم مادۀ (۱۲۰) باین قانون تطبیق می گردد.

مادۀ (۱۲۷):

اگر مدعی اصل دعوی خود را طبق احکام مادۀ (۱۱۲) ترک نمود مدعی دعوی متقابل می‌تواند دعوی خود را طبق احکام این قانون ادامه دهد.

فصل پنجم
رسیدگی بدعوی

مادۀ (۱۲۸):

محکمه در هر مرحلۀ دعوی می تواند طرفین و یا وکلای آن‌ها را احضار و بالمواجه یک دیگر اظهارات‌شان‌را در بارۀ قضیۀ مورد

اختلاف استماع و آن‌ها را با در نظر گرفتن مادۀ (٤٠) به صلح تشویق نماید.

مادۀ (۱۲۹):

بعد از اینکه بین طرفین صورت ادعا و مدافعه طبق مادۀ (۱۲۱) تعاطی گردید اگر نزد محکمه ثابت شود که دعوی باندازه کافی مورد بحث و رسیدگی قرار گرفته و می‌توان در آن باره حکم صادر کرد ختم رسیدگی را با آنها ابلاغ می‌نماید. در عکس حال طرفین را عند الایجاب احضار و دربارۀ قسمت های ناتکمیل توضیحات می‌خواهد.

مادۀ (۱۳۰):

حداکثر مدتی را که محمکه برای احضار طرفین تعیین می کند ده روز است در مورد بعد مسافه محکمه یک مدت اضافی را طبق احکام این قانون بر اصل مدت علاوه می کند. در حالات فوق العاده محکمه می-تواند مستقیما و یا در اثر تقاضای یکی از طرفین مدت احضار را تمدید نماید.

فصل ششم

شهادت

مادۀ (۱۳۱):

هر یک از طرفین دعوی که به شهادت شهود تمسک می کرد مکلف است در حین تقدیم ادعای خویش به محکمه لست متضمن اسم یا اسمای شهود خود را با شهرت مکمله آدرس و تعداد آن‌ها به محکمه تقدیم نماید. تمسک کنندۀ مذکور نمی‌تواند هنگام رسیدگی شهود جدیدی و یا شهود دیگری غیر از آنانی‌که اسمای شان را قبلا به محکمه تقدیم

نموده معرفی نماید. محکمه در وقت رسیدگی به دعوی طرف متمسک به شهادت را مکلف می دارد همه یا بعضی از شهود معرفی شده را که محکمه انتخاب نموده به تاریخی که تعیین می کند احضار نماید.
در صورت لزوم خود محکمه نیز می‌تواند شاهد و یا شهودی که معرفی شده جلب و احضار نماید.

مادۀ (۱۳۲):

در حالیکه شاهد در حوزه قضائی محکمه دیگری اقامت داشته باشد محکمۀ که به دعوی رسیدگی می کند می‌تواند از محکمۀ محل اقامت او تقاضا کند که شهادت را باساس نیابت قضائی استماع و اظهارات شهود را ثبت نموده نتیجه را به محکمۀ که بدعوی رسیدگی می کند رسماً اطلاع نماید.

مادۀ (۱۳۳):

شاهد باید دارای شرایط ذیل باشد:
الف: عاقل باشد.
ب: عمر او کمتر از ۱۸ سال نباشد.
ج: محجور نباشد.
د: قبل از ادای شهادت مرتکب جنایت نگردیده باشد.
هـ: با کسی که به مفاد او ادای شهادت می‌کند علاقۀ زوجیت، قرابت درجه اول یا دوم نداشته، خادم یا مخدوم نبوده و تأمین معیشتش بدوش او نباشد.
و: با کسی که علیه او ادای شهادت می کند چنان سابقۀ خصومت نداشته که بر وجود آن دلیلی در دست باشد.
ز: بین او و شخصی‌که علیه او ادای شهادت می‌کند در حین ادای شهادت دعوی حقوقی یا جزائی در کدام محکمه دائر نباشد.

مادهٔ (۱۳۴):

هر یک از طرفین دعوی می‌توانند به اساس فقرات هـ و، ز مادهٔ ۱۳۳ شاهد را رد نماید.

مادهٔ (۱۳۵):

طرفی‌که می خواهد شاهد را رد کند باید درخواست رد را قبل از ادای شهادت به محکمه تقدیم نماید و دلائل خود را نیز ارائه کند در حالی که علت مورد تصدیق محکمه واقع گردد شهادت شاهد را سمع کرده نمی-تواند.

مادهٔ (۱۳۶):

در صورت تعدد شهود محکمه شهادت هر شاهد را بدون حضور شهود دیگر منفرداً استماع می‌کند.

مادهٔ (۱۳۷):

شهود باید قبل از ادای شهادت، اسم، شهرت مکمله و آدرس خود را اظهار نماید و تعهد کند که تمام حقایق را بدون کم و کاست بیان می-نماید.

مادهٔ (۱۳۸):

رئیس محکمه باید قبل از ادای شهادت مجازاتی را که قانون برای شاهد زور (ناحق) مقرر نموده به شاهد خاطر نشان نماید.

مادهٔ (۱۳۹):

اظهارات شاهد لا زم است که به خط و کتابت خودش در کتاب ضبط دعوی محکمه قید و به امضای او بر سد و اگر شاهد سواد نداشته باشد اظهارات او عیناً از طرف منشی محکمه به کتاب ضبط دعوی قید و در ذیل آن مهر و یا نشان شصت او به تصدیق دو نفر گرفته می شود.

مادهٔ (۱۴۰):

تشخیص درجهٔ اهمیت ارزش و تاثیر شهادت در حل و فصل و اثبات دعوی تجارتی به صلاحیت محکمه مربوطه است. در موردیکه از طرف اصحاب دعوی نسبت به ادعایش سند مدار اعتبار ارائه می‌گردد دفاع طرف مقابل بدون داشتن سند مدار اعتبار و ارائه آن به محکمه، محض به وسیله شهود قابل سمع نیست.

مادهٔ (۱۴۱):

هیچ یک از طرفین دعوی نمی تواند بیانات و اظهارات شاهد را در حین ادای شهادت تحسین و یا تقبیح نماید. طرفی که علی الرغم اخطار رئیس محکمه به چنین امر مبادرت ورزد از محکمه اخراج می‌گردد.

مادهٔ (۱۴۲):

هرگاه شاهد زبان پشتو و یا فارسی را نداند ذریعهٔ ترجمان استجواب می‌شود.

مادهٔ (۱۴۳):

در محاکم تجارتی حداقل نصاب شهادتی‌که مبنای حکم محکمه قرار گرفته بتواند، دو نفر می‌باشد.

فصل هفتم
اهل خبره

مادهٔ (۱۴۴):

در مواردی که رسیدگی به یک دعوی وابسته به معلومات فنی باشد محکمه می‌تواند به اساس درخواست اصحاب دعوی و یا یکی از آنها و یا راساً قرار صادر کنند که از اهل خبره استشاره به عمل آید. در قرار

محکمه تصـریح موضوعی‌که عقیده اهل خبره نسبت به آن لازم است قید شده و مدتی که اهل خبره باید در داخل آن اظهـار عقیـده کنـد ضـروری است.

مادهٔ (۱۴۵):

در حـالیکه طرفین در باره تعیین اهل خبره توافق نظر نداشته باشند اهـل خبره از طرف محکمه انتخاب می‌شود ممکن است اهل خبره یک نفر و یـا بیشتر تعیین شود.

مادهٔ (۱۴۶):

کـسانی باید به حیث اهـل خبره انتخـاب شوند که در موضـوع مـــربوطه دارای معلومـات فنـی لازم باشند. اهل خـبره ایکـه طبــق مـادهٔ (١٤٥) از طرف محکمه راساً تعیین می‌شـوند رعایـت شـروط مـذکور مـادهٔ (۱۳۳) فصل شهادت این قانون نیز ضروری است.

مادهٔ (۱۴۷):

هیـچ کـس مجـبورکرده نمی‌شود بدون موافقـتش بـه حیـث اهـل خـــبره اظهار عـقیده کـند.

مادهٔ (۱۴۸):

بعد از اینکه محکمه اظهارات طرفین را استماع کرد سوالا تی را که باید از اهل خبره پرسیده شود تعیین می‌کند استجواب و استکتاب اهـل خبـره از طرفین دعوی در حضور محکمه و در حـال حاضر بودن طـرفین دعـوی صورت می‌گیرد.

مادهٔ (۱۴۹):

در صورتیکه راجع به حق الزحمه اهل خبره قبلاً موافقه بـه عمـل نیامـده باشد با در نظر گرفتن کمیت و کیفیت موضوع، وقت و اهمیت زحمتـی‌کـه اهل خبره متحمل شده است از طرف محکمه حق الزحمه تعیین می‌گردد.

مادهٔ (۱۵۰):

در حـالیکه رجوع به اهل خبره به موجب درخواسـت یکـی از طـرفین بـه عمل آمده باشد تادیهٔ حق الزحمه به عهدهٔ همان طرف است.
هرگاه رجوع به اهل خبره به اساس درخواسـت طـرفین و یـا بـه موجـب نظریـه محکمـه راسـاً صـورت گرفتـه باشـد دریـن حـالت حـق الزحمـه بالمناصفه پرداخته مـی‌شـود در هـر صـورت بایـد حـق الزحمـه قبـل از مبادرت اهل خبره بوظیفه در دسترس محکمه مربوطه گذارده شود.

مادهٔ (۱۵۱):

اهـل خبره مکلف اند در اوقاتی که از طـرف محکمـه تعیـین مـی‌شـود بـه محکمه حاضر و راجع به موضوعاتی که نظریهٔ آن‌ها خواسـته مـی‌شـود مطالعات لازمه به عمل آورده و در ظرف مدتی که از طرف محکمه تعیین می‌شود نتیجه را شخصاً به محکمه تقدیم دارند.

مادهٔ (۱۵۲):

محکمه می تواند بغرض تکمیل و توضیح نقاطی که در راپور اهـل خبـره ناقص و مبهم به نظر برسد از اهل خبره مجدداً استفسار نمایند.
توضیحات شفاهی اهل خبره درکتاب ضبط دعوی قید و یا به امضاء آن-ها رسانیده می‌شود.

مادهٔ (۱۵۳):

اساساً باید نظریهٔ اهل خبره طور سری مورد رسیدگی محکمه قرار گیرد ولی در حالات مقتضی محکمه می‌تواند نظریه اهل خبره را در حضور طرفین دعوی مورد به‌حث قرار دهد.

مادهٔ (۱۵۴):

نظریات اهل خبره با ساس کثرت آراء اتخاذ گردیده و نظریات مذکور در حل و فصل دعاوی تجارتی به حیث قرینه شناخته می‌شود.

مادهٔ (۱۵۵):

در صورتی که محکمه نظریهٔ اهل خبره را اعتبار ندهد می‌تواند برای یکبار دیگر اهل خبرهٔ جدیدی طبق احکام این فصل تعیین نماید.

فصل هشتم

اسناد

مادهٔ (۱۵۶):

در صورتی‌که قانون برای اثبات یک ادعا در محاکم تجارتی کدام نوع معین دلیل را به صراحت تخصیص داده باشد اثبات آن بانواع دیگر دلائلی صورت گرفته نمی‌تواند.

مادهٔ (۱۵۷):

مسائلی‌که اثبات آن به موجب موافقه تحریری قبلی طرفین ذریعهٔ دلایل معین قبول شده باشد برای اثبات آن دلائل دیگر قبول شده نمی‌تواند. مشروط بر این‌که موافقه طرفین مخالف احکام قانونی نباشد.

مادۀ (۱۵۸):

با در نظر گرفتن احکام جعلیت مذکور این قانون مدافعاتی که در مقابل ادعای مستند به سند به عمل می آید باید مستند به سند باشد.

مادۀ (۱۵۹):

در حالات ذیل در هر صورت می‌توان شاهد اقامه کرد:

الف: در معاملاتی از قبیل حریق، تصادم که گرفتن سند غیر ممکن یا فوق‌العاده مشکل باشد.

ب: اموری‌که نظر با یجاب و یا وضعیت طرفین تنظیم سند در آن از اقتضاء و تعامل و عرف نباشد.

ج: در حال وقوع حیله و اکراه.

مادۀ (۱۶۰):

اگر دلایل وقراین قناعت بخشی در بارۀ ضایع شدن سند در اثر یک حادثه نا گهانی ویا اسباب مجبره ویا مفقود شدن سند موجود باشد می-توان ذریعۀ شهادت دعوی را با ثبات رسانید.

مادۀ (۱۶۱):

اسنادی‌که از طرف مقاماتی‌که قانوناً صلاحیت ترتیب آن‌را دارند اصولاً ترتیب وتصدیق می‌شود نزد محاکم تجارتی تا وقتی اعتبار دارد که خلاف آن باثبات نرسیده باشد. ولی اگر محکمه آنرا مشبوه بداند مثنی آن‌را رسماً از مقامی که آن‌را ترتیب نموده راساً مطالبه می‌نماید.

همچنان اگر اشتباه در تصدیق سند موجود باشد محکمه می‌تواند تصدیق آن‌را رسماً و راساً از مقام تصدیق کننده بخواهد.

مادهٔ (۱۶۲):

اسنادی‌که در خارج افغانستان ترتیب شده باشد وقتی مدار اعتبار شمرده می‌شود که طبق حکم مادهٔ (۳۲) ترتیب یافته و به تصدیق رسیده باشد.

مادهٔ (۱۶۳):

اسناد غیر رسمی که در محاکم به صحت آن اعتراف می‌شود ماهیت سند رسمی را حائز می‌گردد.

مادهٔ (۱۶۴):

برآمده گی ها و یا عباراتی‌که بالای خط گرفتگی‌ها در متن و یا حاشیه یک سند باشد اعتبار ندارد. مگر این که آن قسمت ها جداگانه به تصدیق و امضای سند دهنده رسیده باشد و یا در محضر محکمه برسد.

مادهٔ (۱۶۵):

عباراتی که از طرف داین در روی و یا ظهر یک سند دائر به رسید کلی و یا قسمی دین تحریر می‌گردد در صورتی معتبر است که دائن به صحت آن معترف باشد.

مادهٔ (۱۶۶):

اسناد غیر رسمی که بین تجار معمول و مروج باشد نزد محاکم تجارتی مدار اعتبار است.

مادهٔ (۱۶۷):

ورقه تلگرام تا زمانی‌که مخالف آن باصل باثبات نرسد نزد محاکم تجارتی اعتبار دارد در حال اختلاف اصل آن که از طرف فرستنده امضاء شده مدار اعتبار قرار داده می‌شود مگر این‌که طرف مقابل ثابت کند که تلگرام جعلی است.

مادهٔ (۱۶۸):

اعتبار محتویات دفاتر تجارتی طبق احکام قانون تجارت محفوظ است.

مادهٔ (۱۶۹):

طرفیکه اصل سند آن نزد مقامات رسمی بوده و از ارائه آن عاجز باشد می‌تواند توسط محکمه آن‌را مطالبه کند. مصارف لازمه یک سندی‌که بغرض ملاحظه و تطبیق به محکمه خواسته می‌شود بر عهده طرفی است که بر سند مذکور استناد نموده است.

مادهٔ (۱۷۰):

طرفی‌که یک سندی به لسان اجنبی را به محکمه ارائه می‌نماید مکلف است که ترجمه مصدق آن‌را نیز توأم سند به محکمه تقدیم کند در صورتی‌که ترجمه سند مذکور طرف قناعت جانب مقابل و یا محکمه واقع نگردد، رسماً از جانب محکمه به ترجمه آن به مصرف ارائه کننده مبادرت می‌شود.

مادهٔ (۱۷۱)

ادعا کننده مکلف است نقل مصدق و یا در صورتی که از طرف محکمه امر شود اسناد ذیل را به محکمه ارائه دهد:

الف: تمام اسنادی‌که در دعوی خود بآن استناد نموده است.

ب: اوراق و تلگرام هائی که متعلق به موضوع دعوی باشد.

مادهٔ (۱۷۲):

در صورتی‌که از طرف محکمه امر شود ابراز اصل و یا نقل مصدق دفاتر و حسابات تجارتی نیز لا زم می‌باشد.

مادهٔ (۱۷۳):

اسنادی که در محکمه ارائه می‌گردد اگر طرف مقابل ارائه کننده با آن استناد ورزد ارائه کنندهٔ سند حق ندارد آن‌را پس بگیرد و یا از محکمه مطالبه نماید که سند را کان لم یکن فرض کند.

مادهٔ (۱۷۴):

رسیدگی بحساب و دفاتر تجارتی در حضور مجلس محکمه به عمل می آید در صورتی‌که اسناد کتبی و دفاتر تجارتی در محل خارج حوزهٔ قضائی محکمه باشد و رسیدگی به آن از طریق «نیابت قضائی» نیز به عمل آمده می‌تواند.

مادهٔ (۱۷۵):

محکمه می‌تواند رسیدگی به حسابات را در صورت لزوم توسط اهل خبره به عمل آورد.

مادهٔ (۱۷۶):

اگر سند ارائه شده به شخصی‌که علیه او بر آن سند استناد شده منسوب نباشد شخص مذکور می‌تواند آنرا رد کند ولی رد سند باید در اولین جوابی که نسبت به سند ارائه شده داده می‌شود به عمل آید.

مادهٔ (۱۷۷):

در برابر رد اگر صاحب سند، سند خود را به موافقهٔ طرف مقابل استرداد نماید محکمهٔ دیگر نمی‌تواند در دعوی مورد رسیدگی به آن سند استناد نماید ولی هرگاه صاحب سند، سند خود را استرداد نکند و سند در دعوی مؤثر باشد محکمه می‌تواند باساس آن رسیدگی به عمل آورد.

مادۀ (۱۷۸):

در صورتی‌که در نتیجۀ تحقیقات محکمه راجع به منسوبیت یک سند به منکر قرار صادر کند منکر از یکهزار الی دو هزار افغانی به جزای نقدی و همچنان درحال در خواست طرف نسبت به تاخیر دعوی به جبران خسارات وارده طرف مقابل که از جانب محکمه تشخیص می‌شود محکوم می‌گردد.

مادۀ (۱۷۹):

ادعای جعلیت اسناد را در تمام مراحل جریان دعوی می‌توان نمود هرگاه ادعای جعلیت در اثنای جلسه محاکمه به عمل آید لازم است که چگونگی آن به کتاب ضبط دعوی قید و بامضای ادعا کننده برسد.

مادۀ (۱۸۰):

صورت ادعای مدعی جعلیت بطرف مقابل او ابلاغ می‌گردد.

طرف مقابل مکلف است در ظرف ده روز تحریراً جواب بدهد که سند ارائه شده را مسترد می‌دارد و یا باستفاده از آن دوام می‌دهد.

در صورت استرداد موافقت طرف مقابل شرط است.

مادۀ (۱۸۱):

استرداد سند بذات خود دلیل جعلیت آن نیست.

مادۀ (۱۸۲) :

در صورتی‌که ارائه کننده سند آن را استرداد کند و یا در ظرف مدت مقرره جواب ندهد محکمه با در نظر گرفتن حکم مادۀ (۱۷۱) سند مذکور را از جملۀ دلایل خارج می‌کند و در حالی‌که ارائه کننده سند با استفاده از سند دوام دهد منشی محکمه در ظرف سه روز به ادعا کنندۀ جعلیت

اعلام می‌دارد که الی ده روز دلایلی را که در مورد جعلیت بآن استناد می ورزد تحریراً به محکمه تقدیم نماید.

مادهٔ (۱۸۳):

محکمه بعد از وصول دلایل جعلیت در صورتی‌که رسیدگی دعوی جعلیت را در اصل دعوی مؤثر بداند قرار رسیدگی به ادعای جعلیت را صادر می‌نماید.

منشی محکمه در ظرف سه روز، قرار محکمه را به طرفین ابلاغ و دلایل تحریری ادعای جعلیت را به ارائه کننده سند ارجاع و باو تفهیم می‌نماید که در ظرف ده روز جواب خود را تحریراً به محکمه تقدیم کند و بعد از وصول جواب مطلوب تاریخ رسیدگی به دعوی جعلیت ذریعهٔ منشی محکمه به طرفین ابلاغ می‌گردد.

مادهٔ (۱۸۴):

ارائه کننده سند اصل سندی را که مورد ادعای جعلیت واقع شده باید در همان موقعیکه ادامهٔ استفاده از سند را به محکمه اطلاع می‌دهد در مقابل رسید به دفتر محکمه بسپارد سند مذکور توسط منشی به ملاحظه و نشانی شد رئیس و اعضای محکمه رسانیده شده محفوظاً در محکمه نگهداشته می شود.

مادهٔ (۱۸۵):

در صورتی‌که ادعا کنندهٔ جعلیت در ظرف مدت معینه دلایل جعلیت را بمحکمه تقدیم نکند ادعای جعلیت بی اثر می‌گردد و اگر ارائه کننده سند در باره ادعای جعلیت که از جانب مقابل ابراز گردیده جواب ندهد، برای رسیدگی به دعوی جعلیت از طرف محکمه تاریخ تعیین می گردد.

مادۀ (۱۸۶):

محکمه در مورد رسیدگی به ادعای جعلیت اسناد رسمی احکام مواد (۱٥۹ و ۱٦۰) را رعایت می‌نماید و در مورد ادعای جعلیت سائر اسناد احکام مواد از(۱۸۹) تا آخر (۱۹٦) این قانون را در نظر گرفته و در صورتی‌که دلایل جعلیت را مقنع یابد به جعلیت سند حکم صادر می-کند و الا خیر. هرگاه محکمه قرار خود را به جعلیت سند صادر نماید سند مذکور را از جملۀ دلایل خارج می‌کند.

مادۀ (۱۸۷):

در حالی‌که محکمه به جعلیت سند حکم نکند طرفی‌که ادعای جعلیت نموده از پنجصد الی سه هزار افغانی به جزای نقدی و همچنان در حال مطالبۀ طرف مقابل به تادیۀ تمام خسارات وارده بجانب مقابل که نزد محکمه باثبات برسد محکوم می‌گردد.

مادۀ (۱۸۸):

بعد از اصدار حکم در مورد ادعای جلعیت اسناد و نوشته جاتی‌که مورد ادعای جعلیت واقع شده به ارائه کنندۀ آن و یا مراجعی‌که اسناد مذکور از آن به دست آورده شده با در نظر گرفتن احکام مواد (۱۸۷ و ۱۹۹) در مقابل رسید اعادۀ می‌گردد.

مادۀ (۱۸۹):

هیچ یک از مامورین و کارکنان محاکم تجارتی حق ندارند از اسناد و نوشته جاتی که دربارۀ آن‌ها دعوی جعلیت به عمل آمده باشخاص مثنی بدهند مگر باجازۀ رئیس محکمۀ مربوطه که در این صورت نیز باید در حاشیه مثنی تحریر و تصریح شود که دربارۀ سند مذکور ادعای جعلیت به عمل آمده است.

مادهٔ (۱۹۰):

در صورتی‌که ادعای جعلیت یک سند در محاکم تجارتی به اثبات برسد متهم و همکاران آن جهت تعقیبات جزائی به مراجع مربوطهٔ آن محول می‌گردد.

مادهٔ (۱۹۱):

راجع باعتبار سند در موضوع ادعای جعلیت قرار ذیل رسیدگی به عمل می آید:

۱: دقت در خط امضاء مهر و نشان شصت از نقطهٔ نظرگل و تراشیدگی و امثال آن.

۲: مطابقت خط و امضای سند متنازع فیه با خط و امضای اسناد مماثلی- که اصالت شان مورد اعتماد محکمه است.

۳: تحقیق از شهود و مطلعین که از اطلاعات و معلومات آنها بتوان صحت و سقم سند را تشخیص نمود.

٤: تطبیق مفاد سند با اسناد و سائر دلایل مربوطه که اصالت آن مورد اعتماد است راجع به تطبیق مفاد سند با سائر اسناد باید اسنادی را انتخاب کرد که مورد قبول طرف مقابل بوده و یا صحت آن نزد محکمه ثابت باشد.

مادهٔ (۱۹۲):

شهودیکه درسند شهادتاً امضاء نموده اند و یا اشخاصی‌که تحریراً امضاء و یا مهر شدن سند متنازع فیه را دیده اند و همچنان اشخاصی‌که از اطلاعات و معلومات آنها کشف حقیقت ممکن باشد از طرف محکمه احضار شده و اظهارات شان استماع می‌شود.

مادۀ (۱۹۳):

در مورد مطابقت خط، امضاء و مهر نشان شصت اسناد و نوشته جاتی اساس تطبیق قرار داده خواهد شد، که طرفین در انتخاب آن‌ها موافق باشند. و در صورت عدم توافق طرفین نوشته جات آتی اساس تطبیق قرار داده می‌شود:

الف: خط، امضاء، مهر، نشان شصت در اسناد رسمی.

ب: خط، امضاء، مهر، و نشان شصتی‌که در اوراق مربوط به دعوی در حضور محکمه تحریر، امضاء مهر و یا نشان شصت شده باشد.

ج: تحریر یا امضای اشخاص رسمی و کارکنان مؤسسات ملی در نوشته جات متعلق به امور مربوط.

د: اسناد عادی که به صحت خط امضاء، مهر و نشان شصت آن قبلاً اعتراف به عمل آمده باشد.

مادۀ (۱۹۴):

اگر شخصی که خط، امضاء مهر و سند باو نسبت داده شده در حال حیات باشد جهت استکتاب احضار می‌گردد.

مادۀ (۱۹۵):

هرگاه اوراق و نوشته جاتی که اساس تطبیق قرار داده می‌شود در یکی از ادارات دولتی و مؤسسات ملی باشد، ادارات و مؤسسات مذکور مکلف اند که به موجب حکم محکمه آنها را به محکمه ارسال دارند البته بعد از حل مطلب اوراق مذکور به مراجع آن از طرف محکمه اعادۀ خواهد شد.

مادۀ (۱۹۶):

اگر اوراق و نوشته جات مذکور خارج حوزۀ قضائی محکمه واقع بوده و آوردن آن مشکل باشد تطبیقات لا زمه در همچو موارد از طریق نیابت قضائی به عمل می آید.

مادۀ (۱۹۷):

در صورت لزوم محکمه تدقیق در سند و تطبیق خط امضاء مهر و نشان شصت را به اهل خبره مطابق احکام این قانون ارجاع می‌دارد.

مادۀ (۱۹۸):

در حالی‌که تراشیدگی و امثال آن در یک سند موجود باشد موضوع در کتاب ضبط دعوی مربوطه قید و بامضای ارائه کننده رسانیده می‌شود و اگر ارائه کنندۀ سند از امضاء خودداری ورزد کیفیت به کتاب ضبط دعوی تحریر و در مورد سند طبق احکام این قانون اجراآت می‌شود.

مادۀ (۱۹۹):

بعد از کسب قطعیت قرار محکمه راجع به جعلی بودن یک سند خلاصۀ حکم محکمه در ذیل سند تحریر و سند مذکور از طرف رئیس محکمه به مهر مخصوص ابطال می‌گردد.

فصل نهم

اقرار

مادۀ (۲۰۰):

هرگاه شخصی اقرار بامری بنماید که حقی را بر علیه او تثبیت می‌کند این اقرار او برای اثبات آن حق کافی شمرده می‌شود.

مادۀ (۲۰۱):

اقرار اگر حین جریان دعوی در حضور محکمه و یا در یکی از اوراقی که به محکمه تقدیم می‌شود به عمل آید اقرار در محکمه بوده و مدار اعتبار است و اقراری که در خارج محکمه به عمل می‌آید معتبر شناخته شده نمی‌تواند. مگر این‌که واقعیت آن طبق احکام این قانون باثبات برسد.

مادۀ (۲۰۲):

اقرار باید مانند سائر اظهارات مربوط بدعوی از طرف منشی محکمه در کتاب ضبط دعوی قید شود و بامضای مقر برسد.

مادۀ (۲۰۳):

اعتراف وکیل بوجود یک حالتی که حقی را علیه مؤکل او تثبیت می‌کند مانند اقرار خود مؤکل طبق احکام این فصل معتبر است، مشروط بر این‌که این صلاحیت در وکالت خط برای وکیل داده شده باشد.

فصل دهم

نیابت قضائی

مادۀ (۲۰۴):

در مواردیکه لازم دیده شود رسیدگی به دلایل، استماع شهود، رجوع باهل خبره و یا کدام اجراات قانونی دیگری در خارج حوزۀ قضائی محکمه که برویت اصل دعوی مکلف است انجام یابد، محکمه مذکور می‌تواند به محکمه دیگری در آن مورد نیابت دهد که تحقیقات و اجراات لازمه را به عمل آورده صورت مصدق آن‌را به محکمه نیابت دهنده ارسال دارد.

مادهٔ (۲۰۵):

در مواردیکه لا زم باشد تحقیقات و اجراآت لا زمه در خارج افغانستان به عمل آید محکمهٔ مربوط می‌تواند بر اساس معاهدات موجوده بین دولت افغانستان و دول خارجه و در عدم آن باساس مقررات حقوقی بین‌الدول به محکمه مملکتی‌که باید تحقیقات و اجراآت در خاک آن به عمل آید نیابت دهد تا تحقیقات را اجرأ و صورت مصدق آن‌را به محکمهٔ مربوطه تجارتی افغانی ارسال دارند.

مادهٔ (۲۰۶):

محاکم تجارتی افغانی می‌توانند طبق معاهدات موجود بین دولت افغانستان و دول خارجه و در عدم آن بر اساس مقررات حقوقی بین-الدول نیابتی را که از جانب محاکم ممالک خارجه راجع به استماع شهود و غیره تحقیقات مربوط بدعوی تجارتی به آنها داده می‌شود قبول کند.

مادهٔ (۲۰۷):

طرز رسیدگی دراجرای نیابت قضائی تابع قانون محل تحقیقات است.

فصل یازدهم
حکمیت

مادهٔ (۲۰۸):

اشخاصی‌که اهلیت اقامه دعوی را دارند دربارهٔ حل و فصل اختلافات خود ولو این‌که در محاکم تجارتی اقامه شده و یا نشده باشد می-توانند قبل از اصدار حکم محکمه به حکمیت یک و یا چند نفر مراجعه نمایند.

مادۀ (۲۰۹):

طرفین می‌توانند در اصل عقد و یا به موجب قرارداد جداگانه متعهد شوند که در حال حدوث اختلاف بین آنها به حکمیت مراجعه کنند.

مادۀ (۲۱۰):

اگر در قرارداد جداگانه که به موجب آن طرفین اساس حکمیت را برای حل اختلافات خود قبول نموده اند به کدام حکم و یا حکم های معین موافقه به عمل آمده باشد.

رعایت نکات ذیل در آن مورد ضروری است:

الف: بیان مشخصات هویت طرفین و حکم و حکم ها بطور واضح.

ب: بیان موضوع متنازع فیه که می باید از طریق حکمیت حل و فصل شود.

مادۀ (۲۱۱):

در صورتی‌که طرفین در اصل عقد و یا به موجب قرارداد جداگانه حکم و یا حکم های خود را قبلاً معین نکرده باشند می‌توانند متعاقباً به موافقت طرفین این عمل را انجام دهند و هرگاه در تعیین حکم اتفاق نظر طرفین حاصل نشود در آن صورت تعیین حکم از صلاحیت محکمه مربوط می-باشد.

مادۀ (۲۱۲):

در صورتی‌که بموجب اصل قرارداد و یا عقد جداگانه بیش از یک نفر حکم باید انتخاب شود ولی نه عدۀ حکم ها و نه اشخاص آنها معین شده باشد باید هر یک از طرفین یک یک نفر حکم تعیین نموده و هر دو حکم یک حکم ثالث انتخاب نمایند. درصورتی‌که هردو حکم تعیین شده

بانتخاب حکم ثالث در ظرف یک هفته از تاریخ تعیین شان موفق نـشوند، محکمه حکم ثالث را تعیین می‌کند.

مادهٔ (۲۱۳):

تعیین حکـم از طرف محـکمهٔ مربوطه در موارد ذیل نیز صورت می‌گیرد:
الف: اگـر به مـوجب قرارداد بین طــرفین حـل اختلافـات بـه حکـم واحـد راجع شده باشد و جانبین نتوانند در انتخـاب حکـم مــذکور توافـق نظـر حاصل کنند.
ب: در صورتی‌که حکم یکی از طرفین مستعفی شود و یا فوت نماید و یـا اهلیت حکمیت را از دست بدهد و طرف مذکور نتواند در ظرف ده روز از تاریخ فوت و یا استعفی حکم مذکور عوض آنرا تعیین کند.
ج: در تمام مواردی‌که طرفین به تعیین حکم ها بـه موجـب اصـل عقـد یـا قرارداد جداگـانه یا احکام این قانون مکلـف باشنـد و یکی از آنها نتواننـد در ظرف ده روز از تاریخ علم به تعیین حکم طـرف مقابـل حکـم خـود را تعیین کند.

مادهٔ (۲۱۴):

در مواقعی‌که محکمه طبق احکام این قانون انتخاب حکم مینماید باید اقـلاً از بین دو برابر عدهٔ که برای حکمیت مورد ضرورت است و محکمه آنهـا را تعیین می‌کند حکم و یا حکم ها را باساس قرعه معین نماید.

مادهٔ (۲۱۵):

حکم و یا حکم ها مکلف اند در ظرف مدتی که در اصل عقد و یا قـرارداد جداگانه تعیین شده قرار خود را صادر کنند و اگر در اصل عقد و یا قرار داد جداگانه مدتی برای اصدار قرار حکمیت ذکر نباشد حکم یـا حکـم هـا

مکلف اند در ظرف دو ماه از تاریخی‌که تمام حکم ها قبولی حکمیت را تحریراً اظهار نموده اند قرار خود را صادر نمایند.

مادهٔ (۲۱۶):

محکمه نمی‌تواند اشخاص آتی را به حیث حکم تعیین نماید مگر به موافقه طرفین:

الف: شخصی‌که در دعوی ذینفع باشد.

ب: شخصی‌که با یکی از اصحاب دعوی قرابت درجه اول نسبی و سببی داشته باشد.

ج: شخصی‌که وکیل و یا مباشر امور یکی از طرفین دعوی است و یا یکی از طرفین دعوی مباشر امور او است.

د: کسی‌که وارث یکی از اصحاب دعوی باشد.

هـ: رؤسا و اعضای محاکم ثلاثه تجارتی، مامورین دولت در حوزهٔ ماموریت آنها.

مادهٔ (۲۱۷):

حکمی را که محکمه طبق فقرات (۲–۳) مادهٔ (۲۱۳) این قانون تعیین می کند از حکم مادهٔ (۲۱٦) مستثنی است.

مادهٔ (۲۱۸):

حکم ها پس از قبول حکمیت حق استعفی را ندارند مگر در حال عذر معقول از قبیل مسافرت، مریضی و غیره.

مادهٔ (۲۱۹):

اگر حکم ها در ظرف مدت معینه رای خود را ندهند صلاحیت حکمیت شان خاتمه می یابد و در صورت موافقت طرفین حکم های جدید انتخاب می‌شود.

مادۀ (۲۲۰):

طرفین بائیست اسناد و مدارک دست داشته خود را به حکم ها بدهند و حکم ها نیز می‌توانند از آن‌ها استیضاحات و استفسارات لازمه را بنمایند.

مادۀ (۲۲۱):

در صورتی‌که طرفین تحریراً از بین رفتن حکمیت را مشترکاً مطالبه کنند حکمیت از بین می رود.

مادۀ (۲۲۲):

اگر یکی از طرفین دعوی فوت کند ورثه قانونی او می‌تواند حکم دیگری در عوض حکم تعیین شدۀ متوفا تعیین نماید.

مادۀ (۲۲۳):

رأی حکم باید قاطع و مدلل باشد.

مادۀ (۲۲۴):

در صورت تعدد حکم ها رأی شان به اکثریت آراء معین اتخاذ می‌گردد.

مادۀ (۲۲۵):

پس از حصول رأی حکمیت منشی محکمه اصل رأی را به ملاحظه رئیس و اعضای محکمه رسانیده و بعد بکتاب ضبط دعوی ثبت میکند. محکمه در صورتی‌که مطمئن شود رأی حکمیت طبق احکام این قانون صادر گردیده است. آنرا در حل اختلافات مورد بحث قاطع دانسته بر اساس آن فیصلۀ خود را صادر می‌کند، سپس فیصله خط ها به طرفین تفویض گردیده اصل رأی مذکور در دفتر محکمه حفظ می‌شود.

مادۀ (۲۲۶):

در موارد ذیل رأی حکمیت از اعتبار ساقط است:

الف: در حالی‌که رأی حکمیت مخالف قوانین مملکتی باشد.

ب: در صورتی‌که حکم موضوع حکمیت را گذاشته درباره مطلبی که موضوع حکمیت نبوده رأی داده باشد.

ج: هرگاه رأی حکمیت بعد از سپری شدن مدت حکمیت صادر شده باشد.

د: در صورتی که رأی حکمیت مخالف محتویات اسناد رسمی باشد که بدفتر قضائی تجارتی به ثبت رسیده است.

مادۀ (۲۲۷):

اگر رأی حکمیت مشتمل باشد به موضوع حکمیت و بر مطلب دیگری که از موضوع مذکور خارج است در قسمت مطلب خارج موضوع رأی حکمیت از اعتبار ساقط است.

مادۀ (۲۲۸):

حق الزحمۀ حکم ها طور مناصفه بر ذمۀ طرفین است مگر این‌که در قرارداد حکمیت ترتیب دیگری جهت تادیۀ حق الزحمه مقرر شده باشد.

مادۀ (۲۲۹):

دعوی متعلق بامور افلاس و ورشکست قابل ارجاع به حکمیت نیست.

مادۀ (۲۳۰):

در رأی و نظریه حکمیت باید نکات آتی مراعات گردد:

الف: توضیح موضوع متنازع فیه.

ب: رأی قطعی حکم در مورد اساس دعوی و هر گونه مصارف و محصول محکمه .

ج: تاریخ حکم و امضای حکم های معینه با تصریح آدرس آنها.

فصل دوازدهم
رسیدگی بدلایل و ختم تحقیقات

مادۀ (۲۳۱):

اثبات، وظیفه کسی است که حق و یا حالتی را ادعا می‌کند.

مادۀ (۲۳۲):

اثبات بدلایلی صورت می‌گیرد که درین قانون ذکر گردیده است با در نظر گرفتن سایر احکام این قانون در مورد اثبات دلایل به ترتیب ذیل رجحان دارد:

الف: اقرار.

ب: سند.

ج: شهادت.

مادۀ (۲۳۳):

در مورد اثبات یک ادعا محکمه می‌تواند در داخل حدود احکام این قانون بر عرف و عادت تجارتی اتکاء کند.

مادۀ (۲۳۴):

محکمه تنها دلایلی را مورد رسیدگی قرار می‌دهد که از جانب طرفین دعوی ارائه شده باشد و نمی‌تواند به یکی از طرفین در مورد ارایه دلیل معینی تلقین نماید. تحقیقاتی را که محکمه برای توضیح موضوع در حین جریان محاکمه لا زم می‌داند مثل استماع شهود و غیره تلقین دلیل نمی-شود.

مادهٔ (۲۳۵):

رسیدگی بدلایل در جلسهٔ محکمه به عمل می آید در صورتی‌که حضور طرفین یا یکی از آن‌ها و یااشخاص دیگری در اثنای رسیدگی جهت تشخیص و یا تحقیق موضوعی‌که تحت رسیدگی است لازم باشد به محکمه احضار می‌گردند.

مادهٔ (۲۳۶):

تمام اسنادیکه طرفین دعوی به محکمه ارائه میدارند بعد از ملاحظهٔ محکمه بکتاب ضبط دعوی ثبت و اصل آن در مقابل رسید به صاحبان آن مسترد می‌گردد.

مادهٔ (۲۳۷):

بعد از استماع دلایل و رسیدگی به آن محکمه ختم تحقیقات را به طرفین دعوی اعلام می‌نماید. سپس روز و ساعتی را جهت تفهیم و ابلاغ حکم تعیین نموده موضوع را به کتاب ضبط دعوی قید و به اصحاب دعوی ابلاغ می‌دارد.

مادهٔ (۲۳۸):

باید که محکمه در ظرف بیست روز بعد از تاریخ اعلام ختم تحقیقات حکم خود را صادر و فیصله خط ها را به طرفین دعوی تفویض نماید.

مادهٔ (۲۳۹):

در حکم محکمه باید نکات ذیل درج باشد:

الف: اسماء و هویت کاملهٔ طرفین دعوی و وکلای شان.

ب: تاریخ حکم.

ج: اسم محکمه صادر کننده حکم.

د: اسمای رئیس و اعضای محکمه در ذیل حکم.

هـ: موضوع دعوی و مطالبه اصحاب دعوی از محکمه.
و: خلاصهٔ دلایل و مستندات هر یک از طرفین دعوی.
ز: دلایل مورد استناد محکمه در اصدار حکم.
ح: توضیح این که محصول صکوک و غیره مصارف محکمه بر ذمه کیست.

مادهٔ (۲۴۰):

حکم محکمه باید قاطع و واضح باشد.

مادهٔ (۲۴۱):

رأی محکمه بصورت مخفی اتخاذ و بعد امضاء از طرف هیأت قضائی صورت حکم را بخود گرفته بطور علنی بطرفین تفهیم و ابلاغ می‌گردد.

مادهٔ (۲۴۲):

رأی محکمه باساس اتفاق یا اکثریت آراء اتخاذ می‌گردد رئیس محکمه ابتدا از اعضاء بطور جداگانه رأی گرفته و بعد از همه رأی خود را اظهار می‌دارد.

مادهٔ (۲۴۳):

رئیس محکمه نیز دارای یک رأی است.

مادهٔ (۲۴۴):

حکم محکمه با جریانات کتاب ضبط دعوی در ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ حکم باید از طرف منشی محکمه به تعداد طرفین در فیصله خط های رسمی درج و بعد از امضای رئیس و اعضای محکمه و اخذ محصول مقرره در بدل رسید با تاریخ باصحاب دعوی تفویض گردد.

مادۀ (۲۴۵):

ابلاغ و تفویض فیصله خط ها مطابق قواعدی به عمل می آید که در فصل ابلاغ این قانون مقرر است.

مادۀ (۲۴۶):

در صورتی‌که یکی از طرفین دعوی یا وکلای شان بدون داشتن کدام عذر معقول در جلسات معینه محکمه حاضر نشوند و یا این که حاضر شده بر سوالات محکمه جواب ندهند اعم از اینکه صورت اعتراضات و مدافعات خود را بکتاب ضبط دعوی به ثبت رسانیده و یا نرسانیده باشد به موجب درخواست طرف مقابل محکمه نسبت باحضار طرف غائب مدتی را که از دو ماه کم و از چهار ماه متجاوز نباشد تعیین و موضوع را ذریعۀ رادیو و یکی از جراید محلی اعلان می‌نماید و در حالی‌که شخص غائب در مدت معینه به محکمه حاضر نشود محکمه صلاحیت دارد باستناد اسناد و دلا ئل ارائه کرده گی طرف و مواد قانونی حکم خود را غیاباً صادر کند.

باب سوم
مرحله مرافعه طلبی

فصل اول
احکام و قرارهای قابل مرافعه طلبی

مادۀ (۲۴۷):

احکام صادرۀ محاکم ابتدائیۀ تجارتی عموماً قابل مرافعه طلبی است، مگر در مواردی که قانون صراحتاً استثنا کرده باشد.

مادۀ (۲۴۸):

احکام آتی محاکم ابتدائیه قابل مرافعه طلبی نمی باشد:

الف: احکام محاکم ابتدائیه تجارتی که محکوم به آن تنها پول بوده و مقدار آن از دو هزار افغانی کمتر باشد.
ب: احکامی که مستند بر اقرار در حضور محکمه باشد.
ج: احکامی که بر اساس نظریهٔ اصلاحی یا حکمیت طبق احکام این قانون صادر شده باشد.

مادهٔ (۲۴۹):

هیچ قراردادی به تنهائی بدون حکم در اصل موضوع قابل مرافعه طلبی نیست باستثنای آنچه ذیلاً تصریح می‌گردد:
الف: قرار عدم استماع دعوی بر اساس عدم صلاحیت محکمه و یا مرور زمان.
ب: قرار عدم اهلیت یکی از طرفین دعوی.
ج: قرار عدم قبول مطالبهٔ رد عضو محکمه.

مادهٔ (۲۵۰):

مرافعه طلب مکلف است توأم با درخواست مرافعه طلبی خود اصل فیصله خط یا قرار محکمهٔ ابتدائیه را یا و مثنی آنرا به محکمه مرافعه تقدیم نماید.

فصل دوم
مدت مرافعه طلبی

مادهٔ (۲۵۱):

مدت مرافعه طلبی احکام و قرارهای محاکم ابتدائیه از تاریخ ابلاغ حکم و یا قرار دو ماه می‌باشد.

مادۀ (۲۵۲):

اشخـاصـی‌که در مـوقع ابلاغ و تفهیم در محکمه حاضر باشند عمل ابلاغ و تفهیم در کتاب ضبط دعوی صورت گــرفته و از ایـشان استحـضاری گرفته می‌شود درباره آنچنـان اشخاصـی‌کـه در موقـع ابـلاغ در محکمـه حاضر نباشند عمل ابلاغ طبق احکام ۸۷ – ۸۸ – ۸۹ این قانون صـورت می‌گیرد.

مادۀ (۲۵۳):

در صورتی‌که در خواست مرافعه طلبی بعـد از انقـضای مـدت معینـه در مادۀ (۲۵۱) تقدیم شـده باشـد محکمـۀ مرافعـه قـرار درخواسـت و عـدم استماع دعوی مرافعه طلبی را صادر می‌کند.

فصل سوم

رسیدگی مرافعه وی

مادۀ (۲۵۴):

رسیدگی مرافعه وی محتاج به تقدیم درخواست است. این درخواســت را مدعی یا مدعی علیه وکلاء و یا نمایندگان قانونی شان مستقیماً به محکمه مرافعه تجارتی در کابل تقدیم می‌کند.

مادۀ (۲۵۵):

منشی محکمۀ مرافعه باید به مجرد وصـول درخــواست محتویـات آنـرا در دفتر مربوط ثبـت و به تقدیم کنندۀ درخـواسـت رسید مـشتمل باسـم مرافعه خـواه وطرف مقابل آن و تاریخ وصـول درخواسـت بدهـد. و در روی کلـیه اوراق وارده مربوط بـه درخواست تاریخ تسلیم را قید کند.
(این تاریخ ابتدای درخواست مرافعه طلبی محسوب می‌گردد.)

مادۀ (۲۵۶):

باید در درخواست مرافعه طلبی نکات ذیل قید گردد:

الف: اسم و شهرت مکملهء مرافعه طلب با آدرس او.

ب: اسم و شهرت مکمله و آدرس طرف مقابل.

ج: اگر طرفین و یا یکی از آنها وکیل داشته باشند اسم و شهرت مکملۀ وکیل با آدرس او.

د: خلاصۀ حکم و یا قراریکه در مورد آن مرافعه طلبی به عمل آمده باشد.

هـ: تاریخ ابلاغ حکم یا قراری که محکمه ابتدائیه مربوط که مورد مرافعه طلبی قرار گرفته است.

و: اسم محکمۀ ابتدائیه که حکم و یا قرار را صادر نموده است.

ز: شرح ادعاهای مرافعه طلبی با توضیح مقدار مدعا به و غیره مشخصات آن.

ح: اعتراضات مرافعه وی بر فیصلۀ محکمه ابتدائیه.

مادۀ (۲۵۷):

اوراق ذیل باید بدرخواست مرافعه خواهی ضماً به محکمه مرافعه تقدیم شود:

الف: وکالت خط و کیل در صورتی‌که مرافعه طلب وکیل داشته باشد.

ب: نقل اسنادی که مرافعه طلب بآن استناد می‌نماید.

ج: اصل و یا مثنی حکم یا قرار محکمه ابتدائیه مربوط که از آن مرافعه خواهی به عمل آمده است.

مادۀ (۲۵۸):

بعد از وصول درخواست مرافعه طلبی و اوراق ضمایم آن حسب نوبت ورود به مجلس محکمۀ مرافعه تقدیم می‌شود. اگر مجلس محکمه دعوی

را قابل سمع ندانست حکم بر عدم استماع می‌نماید و هرگاه دعوی را قابل سمع بداند درخواست و ضمایم آن از طرف مدعی و یا وکیل او تحت نظارت منشی محکمه به کتاب ضبط دعوی ثبت می‌گردد در ذیل آن امضاء مهر و یا نشان شصت مدعی و یا وکیل او گرفته می‌شود.

مادۀ (۲۵۹):

بعداز ثبت درخواست و ضمایم آن محتویات کتاب ضبط دعوی به جانب مقابل جهت مدافعه ارائه می‌گردد تا بر آن در داخل محکمه تحت نظارت منشی محکمه علم آورده جوابات خود را تهیه نماید. جانب مقابل می‌تواند سواد درخواست و ضمایم را تحت شرایط مذکور این ماده از کتاب ضبط دعوی بگیرد.

مادۀ (۲۶۰):

جانب مقابل و یا وکیل او مکلف است مدافعات خود را در برابر اعتراضات وارده مدعی در ظرف ده روز از تاریخی‌که درخواست و ضمایم ثبت شده کتاب ضبط دعوی باو ارائه می‌گردد. تحت نظارت منشی محکمه به کتاب ضبط دعوی ثبت و در ذیل آن امضاء و یا مهر و نشان شصت خود را نصب نماید.

مادۀ (۲۶۱):

پس از ثبت اعتراضات مدافعات و نقل اسناد دست داشته طرفین به کتاب ضبط دعوی روز و ساعت رسیدگی به قضیه را که از طرف محکمه تعیین گردیده باصحاب دعوی ابلاغ و از آن‌ها استحضاری گرفته شود تا در روز و ساعت معینه به جلسۀ محاکمه حاضر شوند.

مادۀ (۲۶۲):

ادعای جدید یکه در مرحلۀ ابتدائی به عمل نیامده باشد در دوران مرافعه قابل سمع نمی‌باشد ادعای بدل اجاره، کرایه، خساره و مصرفی‌که در حین رسیدگی و یا پس از اصدار حکم محکمۀ ابتدائیه بشخص مرافعه طلب عاید گردیده باشد، ا دعای جدید محسوب نمی‌گردد.

مادۀ (۲۶۳):

تمام قواعد محاکماتی که به‌موجب احکام این قانون در محاکم ابتدائیه تجارتی مرعی الاجرأ است در محکمه مرافعه نیز رعایت می‌شود. مگر در مواردی‌که صریحاً از طرف قانون تکلیف خاصی در این باره معین شده باشد.

مادۀ (۲۶۴):

اگر محکمه مرافعه در نتیجه رسیدگی حکم محکمه ابتدائیه را موافق باحکام قانون یافت، آن‌را تائید می‌کند و الا حکم مذکور را نقض نموده و خود در موضوع حکم جدیدی صادر می‌نماید. صلاحیت محکمه مرافعه در مورد رسیدگی شامل احوالی نیز می‌باشد که محکمه ابتدائیه مربوطه در حکم خود راجع به قسمت از ادعای طرفین دعوی مطلب را مسکوت گذاشته و یا این که وسایل ثبوتیۀ جدیدی حین جریان رسیدگی مرافعه وی از جانب اصحاب دعوی به محکمه مرافعه ارائه و تقدیم گردد.

مادۀ (۲۶۵):

در صورتی‌که محکمه مرافعه هنگام رسیدگی مرافعه وی در فیصلۀ ابتدائیه جزء سهو حساب یا اشتباه در اعداد و یا از قلم ماندن بعضی ارقام و اقلامی که مورد حکم بوده و باثبات رسیده کدام نقص دیگری

که قانوناً بـاعث نقض فیصله گردد مشاهـده نکند حکـم را تـصحیح و بـه تائید آن فیصله صادر می‌کند.

مادۀ (۲۶۶):

بعد از ختم رسیدگی که طبق احکام این باب صورت می گیرد در حـالیکه موضـوع متنـازع فیـه جهـت اصـدار فیـصله واضـح و روشـن باشـد و استیضاحات و تحقیقات مزیدی را از اصحاب دعوی ایجاب ننماید محکمه مرافعه ختم تحقیقات را اعلام نموده روز و سـاعتی را جهت ابـلاغ حکـم تعیین و موضوع را در کتاب ضبط دعـوی قیـد نمـوده باصـحاب دعـوی ابلاغ می‌دارد تا در وقت معینه بـه محکمـه حاضـر شـوند. ابـلاغ بایـد در ظرف ده روز از تاریخ اعلام ختم تحقیقات صورت بگیرد.

مادۀ (۲۶۷):

در اتخـاذ رأی، ابلاغ حـکم و یا قرار محـکمه مرافعه احـکام مــواد(۲۳۹) تا (٢٤٥) این قانـون رعایت می‌گردد.

باب چهارم
تمیز طلبی

فصل اول
احکام و قـرارهای قـابل تمیز

مادۀ (۲۶۸):

احکامی‌که از محکمه مرافعه تجارتی صادر مـی‌شـود قابـل تمیــز طــلبی است. مگر در حـالا تی‌که این قانون صریحاً استثنا نموده باشد.

مادهٔ (۲۶۹):

احـکام ذیل قابل تمیز طـلبی نمی‌باشد:

الف: احکام صادره محکمه مرافعه کـه محکـوم بـه آن تنهـا پـول بـوده و مقدار آن از چهار هزار (٤٠٠٠) افغانی کمتر باشد.

ب: بالعموم احکام صادرهٔ محکمه مرافعه که به موجب اقـرار در حـضور محکمه صورت گرفته باشد.

ج: احکامی‌که مستند بـرای یـک و یـا چند نـفر مـصلح یـا حکـم بـوده و رأی مـذکور طبق احکام مـباحث اصـلاح و حکـمیت ایــن قــانون قـاطع شمرده شـود.

مادهٔ (۲۷۰):

هیچ قراری به تنهائی قابل تمیز طلبی نیست مگر آنچـه را کـه ایـن قـانون صریحاً مجزا قرار داده باشد.

مادهٔ (۲۷۱):

قرارهای آتی به تنهائی قابل تمیز طلبی است:

الف: قراریکه محکمه مرافعه در مورد عـدم صـلاحیت رسـیدگی بـدعوی صادر می‌کند.

ب: قراریکه محکمه مرافعه در مورد عدم اهلیـت یکـی از اصـحاب دعـوی صادر می‌کند.

ج: قراری که محکمه مرافعه در مورد رد دعوی و عدم استماع آن صـادر می‌کند.

د: قراری که محکمه مرافعه در مـورد عـدم قبـول اعتـراض راجـع بـه رد عضو محکمه صادر می کند.

مادۀ (۲۷۲):

تمیز طلب مکلف است توأم با درخـواست تمیز طلبی خود اصـل فیــصله خط یا قرار محاکم ابتدائیه و مـرافعه تجارتی و یا مثنی آنـرا بـه محکمـه تمیز تقدیم کند.

مادۀ (۲۷۳):

تمیز طلب نمی‌تواند در محکمه تمیز اسناد جدیدی ارائه کند.

فصل دوم

مدت تمیز طلبی

مادۀ (۲۷۴):

مدت تمیز طلبی احکام و قرارهای محکمـه مـرافعه تجارتی از تاریخ ابلاغ حـکـم یا قرار یک ماه میباشد کـه بعد از مـرور مـدت مذکور تمیـز طلبـی به هیـچ صورت قابل سمع نمی باشد.

مادۀ (۲۷۵):

در بارۀ ابـلاغ حکـم مادۀ (۲۵۳) این قـانون مرعی الاجرأ است.

مادۀ (۲۷۶):

در مورد درخواسـت تمیز طلـبی و رسـیدگی بـآن مـواد (۲٥٤ الـی ۲۵۹) ایـن قانـون تا جائی‌که باحـکام این باب نقیض نـباشد تطبـیق می‌شود.

فصل سوم

رسیدگی در تمیز

مادهٔ (۲۷۷):

محکمهٔ تمیز تجارتی در صورتی‌که حضور طرفین دعـوی را لا زم بدانـد آنها را احضار و الا بدون احضار طرفین به موضوع رسیدگی می‌نماید.

مادهٔ (۲۷۸):

درصورتی‌که طرفین دعوی احضار شـده باشـند محکمـهٔ تمیـز از آن‌هـا استفسارات لا زمه را می‌نماید. استفسارات محکمه وجوابـات طـرفین کـه برای یکبار به عمل می آید در کتاب ضبط دعوی قید و به امضای جـواب دهنده رسانیده می‌شود.

مادهٔ (۲۷۹):

ترتیب رسیدگی اعـلام خـتم تحقیقـات محکمـه اتخـاذ رأی ابـلاغ حکـم و تفویض فیصله خطها در محکمه تمیز بطریقی اجـرأ مـی‌گـردد کـه طبـــق احکـــام ایـــن قـــانون در محـــاکم ابتدائیـــه و مرافعـــه تجـــارتی مقـــرر است.

مادهٔ (۲۸۰):

مقصد از رسیدگی تمیز تشخیص این امر است که احکام و یـا قرارهـای صادره ای محاکم ابتدائیه و مرافعه که نسبت به آن تمیز طلبـی بـه عمـل آمده موافق مواد قانونی صادر شده است یا نه:

در صورتی‌که احکام و قرار های محکمه ابتدائیه و محکمه مرافعه به تائید هم مطابق قانون صادر شده باشد از طرف محکمه تمیز تائید می‌گردد. و در حـالی‌که احکام و قرارهـای صـادره محـاکم دو گانـهٔ مـذکور بـا هـم

متناقض باشد همان قرار و حکمی‌که مطابق مواد قانونی صـادر شـده از طرف محکمهٔ تمیز تائید گردیده و به موضوع خاتمه داده می‌شود.

مادهٔ (۲۸۱):

در صورت های ذیل محکمهٔ تمیز قرار یا حکـم محکمـه مرافعـه را نقـض نموده امر تصحیح آن‌ها را می‌دهد:

الف: اگر حکم و یا قرار بر خلاف مـواد قـوانینی صـادر شـده باشـد کـه محاکم تجارتی به تطبیق آن مکلف اند.

ب: اگر مواد قرارداد منعقده بین طـرفین را محکمـهٔ مرافعـه غلـط تفـسیر نموده باشد.

ج: اگر احکام و قرارهـائی‌کـه در یـک موضـوع از طـرف محکمـهٔ مرافعـه صادر شده با هم متضاد باشند.

د: اگر دلایلی را که یکی از طرفین جهت اثبـات دعـوی ارائـه کـرده بـدون اسباب قانونی رد شده باشد.

مادهٔ (۲۸۲):

هر فیصله و قراریکه از محکمهٔ تمیز تجارتی صادر می شود قطعـی مـی-باشد.

مادهٔ (۲۸۳):

در صورت های مذکور مادهٔ (۲۸۱) حکم و یا قراری‌که نـسبت بـآن تمیـز طلـبی به عمل آمده نقض می شـود اگر چه تمیز طلـب بـه آن سببـی کـه طبـق مادهٔ (۲۸۱) مـوجـب نقض است استناد نکرده باشد.

مادهٔ (۲۸۴):

محکمهٔ تمیز تجارتی در صورتی‌که بنابر علل مذکور مادهٔ (۲۸۱) یک قرار و یا حکـم را نقـض نمایـد دعـوی را بـه محکمـهٔ مرافعـه تجـارتی جهـت

رسیدگی مجدد و تصحیح حکم یا قرار ارجاع می‌دارد و محکمهٔ مرافعه بر موضوع غور مجدد نموده اگر اعتراضات محکمهٔ تمیز را وارد یافت. فیصله جدید صادر می نماید که این فیصله اصولاً قابل تمیز طلبی است ولی در صورتی‌که محکمهٔ مرافعه به صحت قرار و یا حکم سابقه خود اصرار ورزد اعتراضات محکمهٔ تمیز را با دلایل رد می نماید و محکمه تمیز دوباره موضوع را مورد رسیدگی قرار داده در ماهیت دعوی متنازع فیه خودش اصدار حکم می نماید.

مادهٔ (۲۸۵):

در صورتی‌که محکمه تمیز در مورد صلاحیت یک محکمه راجع به رسیدگی یک دعوی حکم صادر نماید دعوی را به محکمهٔ مربوطه جهت رسیدگی می فرستند .

باب پنجم

محصول فیصله خط ها، قیمت وثایق و مصارف محاکم تجارتی

فصل اول

محصول فیصله خط ها

مادهٔ (۲۸۶):

محصول فیصله خط های محاکم تجارتی بر اساس قیمت محکوم به ترتیب ذیل اخذ می گردد:

الف: از فیصله خط های صادرهٔ محاکم ابتدائیهٔ تجارتی فیصد (۸) محکوم به از محکوم علیه بنام محصول فیصله اخذ می‌گردد.

ب: از فیصله خط های محکمهٔ مرافعه تجارتی فیصد (١٦) محکوم به از محکوم علیه بنام محصول فیصله گرفته می‌شود.

ج: از فیصله خط های محکمهٔ تمیز تجــارتی فیصد (۲۲)محــکوم بـه از محکوم علیه بنام محصول فیصـله اخذ می‌گردد.

مادهٔ (۲۸۷):

هر گاه در محاکم ابتدائیه ادعای مدعـی بر مبلغ زیـاد بـود و در محکمــه یک قـسمت آن باثبات برسد از مبلـغ مثبـته طبـق فقـرهٔ (۱) مـادهٔ ۲۸٦ از محکـوم علیه محصول فیصله اخذ و از مـدعی کـه محکـوم علیــه نیـست فیصــد(۱) مبلغ متباقی که مورد ادعای اصلی او بـوده و باثبـات نرسـیده بنام محصول عدم اثبات اخذ می گـردد. و درصــورتی‌کـه مـدعی نتوانـد هیچ جـزئی از مبلغ مورد ادعـایی خــود را باثبــات برساننــد از او یـک فیصد تمام مدعابه بنام محصـول عدم اثبات گرفته می‌شود.

مادهٔ (۲۸۸):

اگـر فیـصلهٔ محکمهٔ ابتدائیهٔ تجارتی در محکمه مرافعه کاملاً تائیـد شــود باستـثنای قیمت وثیقه فیصله خط مبلغ (۵۰)افغانی تکت صـکوک کـه در حین اقامهٔ دعوی اخـذ می‌گردد کدام محصول دیگـر نـدارد. اگـر محکمـه مرافعه حکم محکمه ابتدائیه را در مورد مبـلغ محـکوم به قسماً تغییر دهد از آن مقدار از مبلغ محکوم به که در حــکم محــکمهٔ مرافعـه تائیـد شـده دوباره محصول گرفته نمی شود ولی از آن مقدار یکـه در حکـم محکمـهٔ مرافعه لغو شده یک فیصد محـصول عـدم اثبـات از محکـوم لـه محکمـهٔ ابتدائیه اخذ مـی گردد. هرگاه محکمـهٔ مــرافعه حکـم محکمـهٔ ابتدائیـه را کاملاً لـغو و حکم جدیدی بـر علیـه محکـوم بـه ابتدائیـه صــادر کنـد او مـکلف است از مبلغ محکوم به محکمهٔ ابـتدائیه محصول عدم اثبـات و از محکوم به محکمه مرافعه (١٦) فیصد محصول بپردازد.

مادهٔ (۲۸۹):

احکام مادهٔ (۲۸۸) در محکمهٔ تمیز نیز در مورد احکامیکه راجع به فیصله های محکمهٔ مرافعه صادر می‌کند با در نظر گرفتن فقرهٔ (۳) مادهٔ (۲۸٦) تطبیق می‌گردد.

مادهٔ (۲۹۰):

در صورتی‌که دعوی در محاکم ثلاثهٔ تجارتی به‌اساس اصلاح یا حکمیت حل و فصل گردد محصول مبلغی که در نتیجهٔ اصلاح و یا حکمیت به تادیه آن موافقه به عمل آمده در محکمهٔ ابتدائیه از قرار (۸) فیصد در مرافعه (۱٦) فیصد در تمیز (۲۲) فیصد و همچنان از
مبالغیکه در حالات اصلاح یا حکمیت از آن انصراف به عمل آمده یک فیصد محصول عدم اثبات بالمناصفه از طرفین دعوی اخذ می‌شود.
در حالی‌که بین طرفین نسبت به تادیه محصول و غیره مصارف طور دیگری موافقه به عمل آمده باشد طبق آن تعمیل می‌گردد.

فصل دوم
قیمت وثایق محاکم تجارتی

مادهٔ (۲۹۱):

هر شخص اعم از حقیقی و حقوقی که در محاکم تجارتی اقامهٔ دعوی می‌نماید مکلف است ادعای خود را بروی عریضهٔ رسمی دو افغانیگی و در جائیکه عریضهٔ رسمی وجود نداشته باشد به درخواست سفید که دارای تکت صکوک دو افغانیگی باشد به محکمهٔ مربوطه تقدیم نماید.

مادۀ (۲۹۲):

هر شخص اعم از حقیقی و حقوقی که در یک محکمۀ تجارتی اقامه دعوی می‌نماید مکلف است حین تقدیم در خواست قبل از اینکه دعوی شان طبق احکام این قانون دائر گردد (۵۰) افغانی تکت صکوک به محکمه مربوطه حاضر آورد.

مادۀ (۲۹۳):

قیمت هر وثیقه که در محکمۀ تجارتی ترتیب می یابد از قبیل فیصله خط-ها، حجت، رسید خط اقرار خط قرار داد خط وکالت خط بیست افغانی است.

مادۀ (۲۹۴):

محصول مبلغ مندرج وثایقی‌که در مورد معاملات تجارتی در محاکم تجارتی ترتیب می‌گردد طبق آتی است:

الف: حجت خط فیصد (۲) مبلغ مندرج.

ب: ابراء خط فیصد (۳) مبلغ مندرج.

ج: اجاره خط اموال منقول فیصد (۳) مبلغ مندرج.

د: اقرار خط فیصد (۳) مبلغ مندرج.

هـ: رسید خط فیصد (۳) مبلغ مندرج.

و: قرارداد خط فیصد (۵۰) پول مبلغ مندرج .

ز: از وکالت خط های تجارتی و عموماً از اقرار خط هائی‌که در آن پول داخل نباشد باستثنای بیست افغانی قیمت وثیقه کدام محصول دیگری گرفته نمی‌شود.

مادهٔ (۲۹۵):

محصول مندرج وثایق مذکور مادهٔ (۲۹٤) و قیمت و ثـایق را کسی مـی-پردازد که وثیقهٔ به مفاد او ترتیب می یابد تنها وثیقهٔ ابـراء خـط و رسـید خط ازین حکم مستثنی اسـت کـه محـصول منـدرج و قیمـت وثیقـهٔ آن‌را طرفین طور مناصفه می پردازد.

در صورتی‌که طرفین راجـع بـه تادیـه محـصول منـدرج و قیمـت وثـایق تجارتی طور دیگری موافقه نموده باشند طبق آن محصول و قیمت وثیقه اخذ می‌گردد.

فصل سوم

حق التصدیق ومصارف محکمه

مادهٔ (۲۹۶):

حق التصدیق از دو نوع تصادیق گرفته می‌شود:

الف: از تصدیق مطابقت مثنی با اصل.

ب: از سائر تصادیق.

مادهٔ (۲۹۷):

حق التصدیق مطابقت مثنی باصل برای هـر صـفحه در محـاکم تجـارتی بیست افغانی می‌باشـد. (۲۵) کلمـه یـک سـطر و (۱۵) سـطر یـک صـفحه محسوب می‌گردد و اگر در سطر کسر موجود باشد تـام محـسوب مـی-شود.

مادهٔ (۲۹۸):

حـق التـصدیق سـائر تصادیق که از دفتر محـاکم تجارتی داده می‌شـود بدون در نظر گرفتن تعـداد سطور و صفحات (۲۰) افغانی.

مادۀ (۲۹۹):

مصارف محکمه عبارت است از:

الف: مصارف مقتضیه اتخاذ تدابیر احتیاطی و تأمینات.

ب: مصارف لا زمه اهل خبره.

ج: مصارف لازمه احضار شهود.

د: مصارف لازمه اعلان و تبلیغ.

هـ: حق العمل وکیل دعاوی و یا مشاور حقوقی.

مادۀ (۳۰۰):

اشخاص حقیقی و حقوقی که در محاکم تجارتی طرف دعوی می‌باشند هرگاه در حین جریان دعوی درخواست رجوع به اهل خبره، مطالبۀ تأمینات و اتخاذ تدابیر احتیاطی را بنمایند مکلف اند مبلغ (۲۵) افغانی تکت صکوک بنام محصول قرار محکمه توام با عریضه رسمی به محکمه مربوطه تقدیم کنند.

مادۀ (۳۰۱):

در محاکم تجارتی طرفی‌که اجرای یک امری را که در فیصلۀ دعوی مؤثر است مطالبه می‌نماید در حالی‌که مطالبه اش از طرف محکمۀ مربوطه پذیرفته شود مکلف است هر گونه مصارف لازمه اجرای موضوع مطالبه شده را باساس تشخیص محکمه قبل از شروع به اجراآت نقداً بدسترس محکمه بگذارد.

اگر در ظرف مدتی که از طرف محکمه تعیین می‌گردد مصارف لازمه را نقداً تادیه نکرد چنین محسوب می‌گردد که از درخواست خود منصرف شده است.

مادۀ (۳۰۲):

در صورتی‌که محکمه بدون مطالبۀ یکی از طرفین اجرای یک امری را که در فیصله دعوی مؤثر است لا زم دیده و قراری مبنی بر آن صادر کند به تادیۀ مصارف لا زمه یکی و یا طرفین دعوی را مکلف می‌نماید.

مادۀ (۳۰۳):

طرفی‌که به موجب احکام این فصل مصارف لا زمه را تادیه می‌دارد در حالی‌که در نتیجۀ دعوی فیصلۀ محکمۀ مربوطه بر له او صادر شود باساس درخواست او جانب مقابل از طرف محکمه به پرداخت مصارف تادیه شده و حق العملی‌که بوکیل دعوی یا مشاور حقوقی پرداخته شده باشد مکلف می‌گردد.

باب ششم
تشکیلات محاکم تجارتی

فصل اول
محاکم ابتدائیه تجارتی

مادۀ (۳۰۴):

در هر یک از مراکز ولایات و حکومات اعلی مملکت جهت رسیدگی به اختلافات تجارتی یک محکمۀ ابتدائی تجارتی موجود می‌باشد.

مادۀ (۳۰۵):

رؤسا و اعضاء محاکم تجارتی تماماً انتصابی بوده و طبق اصول نامۀ استخدام ترفیع و تقاعد مامورین ملکی دولت تعیین می‌گردند.

مادهٔ (۳۰۶):

تعداد هیأت قضائی محکمه تجارتی در مرکز وولایات بشمول رئیس سـه نفر می‌باشد.

مادهٔ (۳۰۷):

رؤسای محاکم ابتدائیه تجارتی در مرکز کابل رتبـه (اول) و در ولایـات رتبه (دوم) می‌باشد.

مادهٔ (۳۰۸):

رتبه های اعضای محاکم ابتدائیه تجارتی طبق آتی است:
الف: اعضای محکمه ابتدائیه تجارتی کابل برتبه (دوم).
ب: اعضای محاکم ابتدائیه تجارتی ولایات برتبه (سوم).

مادهٔ (۳۰۹):

در هر محکمهٔ ابتدائیه یک نفر مدیر تحریرات که وظیفهٔ منـشی محکمـه را نیز اجرأ می‌کند و صلاحیت قضائی ندارند موجود می‌باشد که رتبه او در محکمهٔ ابتدائیه کابل (۳) و در محاکم ولایات (٤) می‌باشد.
ماموررین اداری تایپست ها و مستخدمین محـاکم ابتـدائی تجـارتی طبـق تشکیل و بودجهٔ وزارت عدلیه می‌باشد به قدر لزوم استخدام می‌گردند.

فصل دوم
محکمه مرافعه

مادهٔ (۳۱۰):

در کابل یک محکمهٔ مرافعه تجارتی موجود می‌باشد که طبـق احکـام ایـن قانون به احکام و قرارهای صادرهٔ محاکم ابتدائیهٔ تجارتی کابل و ولایات

استینافاً رسیدگی می‌نماید. وزارت عدلیه صلاحیت دارد عند الضرروت محاکم مرافعهٔ تجارتی دیگری در نقاط مختلف مملکت تأسیس نماید.

مادهٔ (۳۱۱):

هیأت قضائی محکمهٔ مرافعه تجارتی بشمول رئیس عبارت از سه نفر می‌باشد.که طبق مادهٔ (۳۰۵) این قانون تعیین می‌گردند و رتبه‌های شان قرار ذیل است:

الف: رئیس محکمه مرافعهٔ تجارتی برتبه (۱).

ب: اعضای محکمه مرافعهٔ تجارتی برتبه (۲).

مادهٔ (۳۱۲):

در محکمهٔ مرافعه تجارتی یک‌نفر مدیر تحریرات که وظیفهٔ منشی محکمه را نیز اجراً می‌کند و صلاحیت قضائی ندارد برتبه (۳) موجود می-باشد.

سائر مامورین اداری تایپیست ها و مستخدمین محکمهٔ مرافعهٔ تجارتی مطابق تشکیل و بودجهٔ وزارت عدلیه بقدر لزوم استخدام می‌شوند.

فصل سوم

محکمهٔ تمیز تجارتی

مادهٔ (۳۱۳):

محکمهٔ تمیز تجارتی در کابل جهت وارسی و انجام امور تشکیل یافته است که به موجب مواد مصرحه این قانون از وظایف محکمهٔ مذکور شمرده شده است.

مادهٔ (۳۱۴):

هیأت قضائی محکمهٔ تمیز تجارتی به شـمول رئـیس عبـارت از سـه نفـر می‌باشند که طبق مادهٔ (۳۰۵) تعین و رتبه های شان طبق آتی است:

الف: رئیس محکمهٔ تمیز بـرتبه (۱).

ب : اعضای محکمـهٔ تجارتی برتبه (۲).

مادهٔ (۳۱۵):

احکام مادهٔ (۳۱۲) این قانون در مورد محکمـه تمیـز تجـارتی نیـز تطبیـق می‌گردد.

فصل چهارم
مواد متفرقه

مادهٔ (۳۱۶):

محـاکـم تجـارتـی در اجـرای وظـایف شـان کـاملاً آزاد و از هــر گونـه مـداخـله مصؤن اند تنها بودجه و تشکیلات شان بوزارت عدلیـه مربـوط است.

مادهٔ (۳۱۷):

در تعیین رؤسـا و اعضای محاکم تجـارتی بــاید قــبل از هــمه اهــلیت علمی و مـعلومات مسلکی اشخاص در نـظر گـرفته شـود. وزارت عدلیـه مکلف است که در مورد بودجهٔ محاکم تجـارتی خــصوصیت دسـتگاه و مقام محـاکم تجارتی را در نظر داشته باشـد و در راه تـسهیل و اجـرای وظایف شان هر گونه وسایل مـورد ضـرورت را فـراهم و تـدابیر لازمـه اتخاذ نماید.

مادهٔ (۳۱۸):

قـوماندانی های امنیهٔ کابل و ولایات مــکلف انـد احکـام و اوامـر محـاکم تجارتی را که طبق احکام این قانون صادر می‌گردد اجراً نماید.

مادهٔ (۳۱۹):

محــاکم ثلاثــهٔ تجــارتی صــلاحیت دارنـد د ر مواردیکـه لا زم ببیننـد از معلومـات مـسلکی تجـار خبیـر، و بـا تجربـه حـوزهٔ قـضائی مربوطـه و اطاقهای تجارت در مورد تثبیت و توضیح عرف و عادت تجارتی استفاده نمایند.

مادهٔ (۳۲۰):

تا زمانی‌که محکمه محـصول فیـصله خـط هــای صــادره را اخـذ و تکـت صکوک را به کتاب مربوطه آن نصب و باطل شد ننماینـد مجــاز نیـست فیصــله خـط را بیکـی از طــرفین دعــوی و یـا هـر دوی شـان تفـویض نماید.*

مادهٔ (۳۲۱):

تکت های صکوک که بکتاب ثبت محکمه نصب می‌گـردد بایـد روی تکـت های مذکـور به مهر باطل شد ممهورگردد.

مادهٔ (۳۲۲):

در محاکم تجارتی اصحاب دعوی در هر مرحله اعم از ابتدائیه مرافعـه و تمیز می‌توانند از ادعای خود منصرف شوند در این حـــال هرگـاه رسـماً دعوی دائر و بجریان نه افتیده و بکتاب ضبط دعوی ثبت نگردیـده باشـد ایجاب اخذ کدام محصول را نمی نماید و باید موضـوع از آجنـدا محکمـه

---

* ماده ۳۲۰ تعدیل گردیده، در بخش تعدیلات مراجعه شود.

خارج و بدوسیه مربوط خاتمه داده شود والی اگر محصول دائر گردیدن تأدیه و دعوی بجریان افتیده و به کتاب مربوطه ثبت گردیده باشد از طرفی که از ادعای خود صرف نظر نموده مطابق مواد این قانون محصول معینهٔ عدم اثبات اخذ و فیصله خط رسمی محکمه در موضوع صادر می‌گردد در حالی که به مقابل ادعای مدعی مدعی علیه دعوی متقابل به محکمه اقامه نموده و با شخص ثالث در جریان دعوی شامل گردیده باشد در مورد قبول تقاضای انصراف موافقهٔ مدعی علیه و یا شخص ثالث شرط است.

مادهٔ (۳۲۳):

وزارت عدلیه مکلف است تشکیلات کافی اداره ثبت اسناد و علائم تجارتی را و همچنان تشکیلات کافی برای امور افلاس و ورشکست که طبق اصولنامهٔ افلاس و ورشکت به محاکم ابتدائیهٔ تجارتی مربوط است در بودجهٔ محاکم تجارتی شامل نماید.

مادهٔ (۳۲۴):

این قانون دو ماه بعد از تاریخ نشر آن در جریدهٔ رسمی مرعی الاجراء است.

یوم چهارشنبه مؤرخ (۱۰) برج جدی (۱۳٤۳) هـش مطابق ۱۷ ماه شعبان المعظم (۱۳۸۳) هـق تاریخ نشر در جریدهٔ رسمی (۱۷) حوت (۱۳٤۳) هـ ش.

تعدیلات قانون اصول محاکمات تجارتی

فرمـان شـماره (۲۸۱) مـؤرخـه ۱۳۵۳/۲/۲۵ صدارت عظـمی

ښاغلی داکتر عبدالمجید عدلیه وزیر!

مجــلس وزرأ تحــت فیـصله شــماره (٤۹۱) درجلــسه تــاریخی ۱۳۵۳/۲/۲٤ با مـلاحـظۀ ورقه عـرض مــؤرخ ۱۳۵۳/۲/۲٤ وزارت عدلیـه راجــع بــه تعـدیل مـادۀ (۳۲۰) قـانــون اصـول محاکمـات تـجـارتی مراتب آتـی را تصـویب نمود:

تعـدیل مـادۀ (۳۲۰) قـانـون اصول محـاکمــات تجــارتی کــه بـه مهر دارالانشاء رسیده منظور است.

مــراتب تـصویب مجلس عــالــی وزراء کـه بـه شـرف منظـوری حضـور رئیس دولت جمهوری افغانـستان رسـیده وبـه شمــارۀ (۳٥٤) مـؤرخه ۱۳۵۳/۲/۲٤ ثبت گردیده به شمـا اطاع داده شد تـا در نشر آن بـه جریـدۀ رسمی اقـدام گردد.

داکتر محمد حسن شرق

تعدیل ما ده (۳۲۰) قانون اصول محاکمات تجارتی.

۱- پس ازاعلام ختم محاکمه روز و ساعتی برای ابلاغ حکم معین می‌شود.

حکم در جلسه علنی محکمه قرائت می گردد.

دفتر تحریرات محکمه پس از امضاء و مهر فیصله ازطرف هیئات قضائی به تعداد اصحاب دعوی فیصله خط ها را تهیه و به طرفین دعوی تفویض می نماید.

دفتر تحریرات مکلف است بعد از ابلاغ حکم درمورد تحصیل محصول فیصله از محکوم علیه به شعبه مربوطه تحصیلی حکومت رسما اطلاع دهد.

در صورتی‌که محکوم علیه باساس ابلاغ حکم باخذ تعرفه و تادیه محصول ذمت خویش حاضر گردد ضرورت به اطلاع شعبه تحصیلی ندارد.

۲- فیصله هائی که قبل ازنفاذ این ضمیمه بنابر عدم تادیهٔ محصول تعمیل نشده تابع این تعدیل می‌باشد.

۳- این حکم بعد از نشر در جریده رسمی نافذ می‌گردد.

(تعدیل فوق درجریدهٔ رسمی شماره (۲۷۳) مؤرخ ۱۳۵۳/۲/۳۰ به نشررسیده است)